

## **Vechiul Cod civil**

### **TITLUL PRELIMINAR**

#### **DESPRE EFECTELE ȘI APLICAREA LEGILOR ÎN GENERE**

##### **ART. 1**

Legea dispune numai pentru viitor, ea n-are putere retroactivă.

##### **ART. 2 Abrogat**

##### **ART. 3**

Judecătorul care va refuza de a judeca, sub cuvânt că legea nu prevede, sau că este întunecată sau neîndestulătoare, va putea fi urmărit ca culpabil de denegare de dreptate.

##### **ART. 4**

Este oprit judecătorului de a se pronunța, în hotărârile ce dă, prin cale de dispoziții generale și reglementare, asupra cauzelor ce-i sunt supuse.

##### **ART. 5**

Nu se poate deroga prin convenții sau dispoziții particulare, la legile care interesează ordinea publică și bunele moravuri.

### **CARTEA I**

#### **DESPRE PERSOANE**

##### **Titlul I**

#### **DESPRE DREPTURILE CIVILE ȘI DESPRE NATURALIZARE**

##### **CAP. 1**

Despre bucurarea de drepturile civile și despre naturalizare

**ART. 6 – 16 Abrogate**

##### **CAP. 2**

Despre pierderea drepturilor civile prin pierderea calității de român

**ART. 17 – 20 Abrogate**

##### **Titlul II**

#### **DESPRE ACTELE STĂRII CIVILE**

**ART. 21 – 86 Abrogate**

##### **Titlul III**

#### **DESPRE DOMICILIU**

**ART. 87 – 97 Abrogate**

##### **Titlul IV**

#### **DESPRE ABSENȚI, ADICĂ CEI CARE LIPSESC DE LA LOCUL LOR**

CAP. 1  
Despre absența prezumată

ART. 98 – 100 Abrogate

CAP. 2  
Despre declararea absenței

ART. 101 – 105 Abrogate

CAP. 3  
Despre efectele absenței

ART. 106 – 123 Abrogate

CAP. 4  
Despre privegherea copiilor minori ai tatălui care a dispărut

ART. 124 – 126 Abrogate

Titlul V  
DESPRE CĂSĂTORIE

CAP. 1  
Despre însușirile și condițiile necesare spre a se putea săvârși căsătoria

ART. 127 – 150 Abrogate

CAP. 2  
Despre formalitățile relative la celebrarea căsătoriei

ART. 151 – 152 Abrogate

CAP. 3  
Despre opoziții la căsătorie

ART. 153 – 161 Abrogate

CAP. 4  
Despre cereri de nulitate a căsătoriei

ART. 162 – 184 Abrogate

CAP. 5  
Despre obligațiile ce izvorăsc din căsătorie

ART. 185 – 193 Abrogate

CAP. 6

Despre drepturile și datoriile respective ale soților

ART. 194 – 208 Abrogate

CAP. 7

Despre desfacerea căsătoriei

ART. 209 Abrogat (a se vedea Codul familiei)

CAP. 8

Despre a doua căsătorie

ART. 210 Abrogat (a se vedea Codul familiei)

Titlul VI

DESPRE DESPĂRȚENIE

CAP. 1

Despre cauzele despărțenii

ART. 211 – 215 Abrogate

CAP. 2

Despre despărțenie pentru cauză determinată

ART. 216 – 253 Abrogate

CAP. 3

Despre despărțenia prin consimțământul mutual

ART. 254 – 276 Abrogate

CAP. 4

Despre efectele despărțenii

ART. 277-285 Abrogate

Titlul VII

DESPRE PATERNITATE ȘI DESPRE FILIAȚIUNI

CAP. 1

Despre filiațiunea copiilor legitimi născuți sau concepuți în căsătorie

ART. 286 – 291 Abrogate

CAP. 2

Despre dovedirea filiațiunii copiilor legitimi

ART. 292 – 303 Abrogate

CAP. 3

Despre copiii naturali

ART. 304 – 308 Abrogate

Titlul VIII

DESPRE ADOPTIE

ART. 309 – 324 Abrogate

Titlul IX

DESPRE PUTEREA PĂRINTEASCĂ

ART. 325 – 341 Abrogate

Titlul X

DESPRE MINORITATE, DESPRE TUTELĂ ȘI DESPRE EMANCIPARE

CAP. 1

Despre minoritate

ART. 342 Abrogat

CAP. 2

Despre tutelă

ART. 343 – 420 Abrogate

CAP. 3

Despre emancipare

ART. 421 – 433 Abrogate

Titlul XI

DESPRE MAJORITATE, DESPRE INTERDICȚIE ȘI DESPRE CONSILIUL JUDICIAR

CAP. 1

Despre majoritate

ART. 434 Abrogat

## CAP. 2

### Despre interdicție

ART. 435 – 457 Abrogate

## CAP. 3

### Despre consiliile judiciare

ART. 458 – 460 Abrogate

## CARTEA II

### DESPRE BUNURI ȘI DESPRE OSEBITELE MODIFICĂRI ALE PROPRIETĂȚII

#### Titlul I

#### DESPRE DISTINCȚIUNEA BUNURILOR

ART. 461

Toate bunurile sunt mobile sau imobile.

#### CAP. 1

#### Despre imobile

ART. 462

Bunurile sunt imobile sau prin natura lor, sau prin destinația lor, sau prin obiectul la care ele se aplică.

ART. 463

Fondurile de pământ și clădirile sunt imobile prin natura lor.

ART. 464

Morile de vânt, sau de apă, așezate pe stâlpi, sunt imobile prin natura lor.

ART. 465

Recoltele care încă se țin de rădăcini, și fructele de pe arbori, neculese, încă, sunt asemenea imobile.

Îndată ce recoltele se vor tăia și fructele se vor culege, sunt mobile.

ART. 466

Arborii ce se taie devin mobile.

ART. 467

Animalele ce proprietarul fondului dă arendașului pentru cultură, sunt imobile pe cât timp li se păstrează destinația lor.

ART. 468

Obiectele ce proprietarul unui fond a pus pe el pentru serviciul și exploatarea acestui fond sunt imobile prin destinație.

Astfel sunt imobile prin destinație, când ele s-au pus de proprietar pentru serviciul și exploatarea fondului:

- animalele afectate la cultură;
- instrumentele arătore;
- semințele date arendașilor sau colonilor partiaari;
- porumbii din porumbărie;

- lapinii ținuti pe lângă casă;
- stupii cu roi;
- peștele din iaz (heleșteie);
- teascurile, clădirile, alambicurile, căzile și vasele;
- instrumentele necesare pentru exploatarea fierărilor, fabricilor de hârtie și altor uzine;
- paiele și gunoaiele.

Mai sunt imobile prin destinație toate efectele mobiliare ce proprietarul a așezat către fond în perpetuu.

#### ART. 469

Proprietarul se presupune că a așezat către fond în perpetuu efecte mobiliare, când acestea sunt întărite cu gips, var sau ciment, sau când ele nu se pot scoate fără a se strica sau deteriora, sau fără a strica sau deteriora partea fondului către care sunt așezate.

Oglinzile unui apartament se presupun așezate în perpetuu, când parchetul pe care ele stau este una cu boaseria camerei.

Aceasta se aplică și la tablouri și alte ornamente.

Statuile sunt imobile când ele sunt așezate înadins, chiar când ele s-ar putea scoate fără fractură sau deteriorare.

#### ART. 470

Urloaiele sau țevile ce servesc pentru conducerea apelor la un fond de pământ, sau la vreo casă, sunt imobile și fac parte din proprietățile la care servesc.

#### ART. 471

Sunt imobile prin obiectul la care se aplică: uzufructul lucrurilor imobile, servituțile, acțiunile care tind a revendica un imobil.

### CAP. 2

#### Despre mobile

#### ART. 472

Bunurile sunt mobile prin natura lor, sau prin determinarea legii.

#### ART. 473

Sunt mobile prin natura lor, corpurile care se pot transporta de la un loc la altul, atât acele care se mișcă de sine precum sunt animalele, precum și cele care nu se pot strămuta din loc decât prin o putere străină, precum sunt lucrurile neînsuflețite.

#### ART. 474

Sunt mobile prin determinarea legii, obligațiile și acțiunile care au de obiect sume exigibile sau efecte mobiliare, acțiunile sau interesele în companii de finanțe, de comerț sau de industrie, chiar și când capitalul acestor companii constă în imobile.

Aceste acțiuni sau interese se socot ca mobile numai în privința fiecărui din asociați și pe cât ține asociația.

Sunt asemenea mobile prin determinarea legii, veniturile perpetue sau pe viață asupra statului sau asupra particularilor.

### CAP. 3

#### Despre bunuri în raportul lor cu cei ce le posedă

#### ART. 475

Oricine poate dispune liber de bunurile ce sunt ale lui, cu modificările stabilite de legi.

Bunurile care nu sunt ale particularilor sunt administrate și nu pot fi înstrăinate decât după regulile și formele prescrise anume pentru ele.

ART. 476

Drumurile mari, drumurile mici și ulițele care sunt în sarcina statului, fluviile și râurile navigabile sau plutitoare, țărmurile, adăugirile către mal și locurile de unde s-a retras apa mării, porturile naturale sau artificiale, malurile unde trag vasele și îndeobște toate părțile din pământul României, care nu sunt proprietate particulară, sunt considerate ca dependențe ale domeniului public.

ART. 477

Toate averile vacante și fără stăpâni, precum și ale persoanelor care mor fără moștenitori, sau ale căror moșteniri sunt lepădate, sunt ale domeniului public.

ART. 478

Porțile, zidurile, șanțurile, întăriturile piețelor de război și ale fortărețelor fac și ele parte din domeniul public.

Aceste lucruri reintră în comerț când nu mai servesc la uzul public.

ART. 479

Poate avea cineva asupra bunurilor, sau un drept de proprietate, sau un drept de folosință, sau numai servitute.

## Titlul II

### DESPRE PROPRIETATE

ART. 480

Proprietatea este dreptul ce are cineva de a se bucura și a dispune de un lucru în mod exclusiv și absolut, însă în limitele determinate de lege.

ART. 481

Nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, afară numai pentru cauză de utilitate publică și primind o dreaptă și prealabilă despăgubire.

ART. 482

Proprietatea unui lucru mobil sau imobil dă drept asupra tot ce produce lucrul și asupra tot ce se unește, ca accesoriu, cu lucrul, într-un mod natural sau artificial. Acest drept se numește: drept de accesiune.

## CAP. I

### Despre dreptul de accesiune asupra celor produse de lucru

ART. 483

Fructele naturale sau industriale ale pământului, fructele civile, sporul animalelor (prășila), se cuvin proprietarului în puterea dreptului de accesiune.

ART. 484

Fructele produse de vreun lucru nu se cuvin proprietarului, decât cu îndatorire din parte-i de a plăti semănăturile, arăturile și munca pusă de alții.

ART. 485

Posesorul nu câștigă proprietatea fructelor decât când posedă cu bună-credință; la cazul contrariu, el este dator de a înapoia produsele, împreună cu lucrul, proprietarului care-l revendică.

ART. 486

Posesorul este de bună-credință când posedă ca proprietar în puterea unui titlu translativ de proprietate, ale cărui viciuri nu-i sunt cunoscute.

ART. 487

El încetează de a fi cu bună-credință din momentul când aceste viciuri îi sunt cunoscute.

CAP. 2

Despre dreptul de accesiune asupra celor unite și încorporate cu lucrul

ART. 488

Tot ce se unește și se încorporează cu lucrul se cuvine proprietarului lucrului, potrivit regulilor statornicite mai jos.

Secțiunea I

Despre dreptul de accesiune relativ la lucrurile imobile

ART. 489

Proprietatea pământului cuprinde în sine proprietatea suprafeței și a subfeței lui.

ART. 490

Proprietarul poate face asupra pământului toate plantațiile și clădirile ce găsește de cuviință, afară de excepțiile statornicite la capul, care tratează despre servituți.

ART. 491

Proprietarul poate face sub fața pământului toate construcțiile și săpăturile ce găsește de cuviință, și trage din ele toate foloasele ce acestea ar produce, afară de modificările prescrise de legi și regulamente privitoare la mine, precum și de legile și regulamentele polițienești.

ART. 492

Orice construcție, plantație sau lucru făcut în pământ sau asupra pământului, sunt prezumate a fi făcute de către proprietarul acelui pământ cu cheltuiala sa și că sunt ale lui, până ce se dovedește din contra.

ART. 493

Proprietarul pământului care a făcut construcții, plantații și lucrări cu materiale străine, este dator să plătească valoarea materialelor. El mai poate fi osândit, după împrejurări, pentru o asemenea urmare și la plata de daune-interese. Dar proprietarul materialelor n-are drept a le ridica.

ART. 494

Dacă plantațiile, construcțiile și lucrările au fost făcute de către o a treia persoană cu materialele ei, proprietarul pământului are dreptul de a le ține pentru dânsul, sau de a îndatora pe acea persoană să le ridice.

Dacă proprietarul pământului cere ridicarea plantațiilor și a construcțiilor, ridicarea va urma cu cheltuiala celui ce le-a făcut; el poate chiar, după împrejurări, fi condamnat la daune-interese pentru prejudiciile sau vătămările ce a putut suferi proprietarul locului.

Dacă proprietarul voiește a păstra pentru dânsul acele plantații și clădiri, el este dator a plăti valoarea materialelor și prețul muncii, fără ca să se ia în considerație sporirea valorii fondului, ocazionată prin facerea unor asemenea plantații și construcții. Cu toate acestea, dacă plantațiile, clădirile și operele au fost făcute de către o a treia persoană de bună-credință, proprietarul pământului nu va putea cere ridicarea sus-ziselor plantații, clădiri și lucrări, dar va avea dreptul sau de a înapoia valoarea materialelor și prețul muncii, sau de a plăti o sumă de bani egală cu aceea a creșterii valorii fondului.

#### ART. 495

Creșterile de pământ ce se fac succesiv și pe nesimțite la malurile fluviului și ale râurilor se numesc aluviune. Aluviunea este în folosul proprietarului riveran, când e vorba de un fluviu sau râu navigabil, plutitor sau neplutitor, cu îndatorire însă pentru proprietar de a lăsa, pe pământul său, drumul trebuitor pentru conducerea vaselor.

#### ART. 496

Tot ale proprietarului riveran sunt și pământurile lăsate de apele curgătoare, când ele se retrag pe nesimțite de la unul din țărmuri și se îndreaptă către celălalt țărm; proprietarul țărmului de unde apa s-a retras profită de aluviune, fără ca proprietarul țărmului opus să poată reclama pământul cel pierdut.

Acest drept nu are loc în privirea pământurilor părăsite de apa mării.

#### ART. 497

Aluviunea nu are loc în privirea lacurilor, heleșteielor și a iazurilor; proprietarul lor conservă totdeauna pământul acoperit de apă, când ea este la înălțimea scurgerii heleșteului, iazului, chiar dacă câtimea apei ar scădea în urmă; și viceversa, proprietarul iazului nu câștigă nici un drept asupra pământului riveran ce se acoperă de apa iazului când urmează vărsături extraordinare.

#### ART. 498

Dacă un fluviu sau râu, navigabil sau nu, rupe deodată o parte mare, și care se poate recunoaște, de pământ, și o lipește la pământul unui alt proprietar, acea parte rămâne a cui a fost pământul de la care s-a rupt; însă dacă se va reclama în termen de un an.

#### ART. 499

Insulele și prundurile, care se formează în albia fluviilor și a râurilor navigabile sau plutitoare, sunt ale statului, dacă nu i se opune titlu sau prescripție.

#### ART. 500

Insulele și prundurile, care se formează în râurile nenavigabile și neplutitoare, sunt ale proprietarului țărmului pe care ele s-au format; dacă insula formată trece peste jumătatea râului, atunci fiecare proprietar riveran are dreptul de proprietate asupra părții de insulă ce se întinde spre el, pornind de la jumătatea râului.

#### ART. 501

Dacă un râu sau fluviu, formându-și un braț nou, taie și înconjoară pământul unui proprietar riveran, și face prin acest chip o insulă, proprietarul nu pierde pământul ce s-a transformat în insulă, chiar dacă el s-a făcut de un fluviu sau de un râu navigabil sau plutitor.

#### ART. 502

Dacă un fluviu sau un râu își face un nou curs părăsind vechea sa albie, această albie se împarte între proprietarii marginari.

#### ART. 503

Orice animale sau zburătoare sălbatice trec în cuprinsul nostru se fac ale noastre, pe cât timp rămân la noi, afară numai dacă asemenea trecere s-a ocazionat prin fraude sau prin artificii.

### Secțiunea II

Despre dreptul de accesiune relativ la lucrurile mișcătoare

#### ART. 504

Dacă două lucruri a doi deosebiți stăpâni s-au unit împreună încât amândouă formează un singur tot, dar se pot despărți și conserva fiecare în parte după despărțire, atunci totul format este al proprietarului lucrului care constituie partea principală, rămânând el dator a plăti celui alt proprietar prețul lucrului ce a fost unit cu principalul.

#### ART. 505

Este principal acela din două lucruri, pentru uzul sau pentru ornamentul, pentru completarea căruia a servit unirea celuilalt lucru.

#### ART. 506

Când însă lucrul unit este mult mai de preț decât lucrul principal, și când el s-a unit fără știrea proprietarului, acesta poate cere despărțirea și restituirea lucrului unit, chiar dacă ar rezulta din despărțire oarecare vătămare lucrului către care el a fost unit.

#### ART. 507

Dacă din cele două lucruri unite pentru a forma un singur tot, nici unul nu poate fi privit ca accesoriu al celuilalt, atunci acela este considerat ca principal care va fi mai mare în valoare. Dacă valoarea ambelor lucruri ar fi fost mai tot aceeași, atunci lucrul cel mai mare în volum va fi considerat ca principal.

#### ART. 508

Dacă un meșter sau altcineva a întrebuințat materia care nu era a sa și a făcut un lucru nou, atunci proprietarul materiei întrebuințate are dreptul de a reclama lucrul format din ea, plătind prețul muncii, atât când acel obiect ar putea cât și când el n-ar putea reveni în starea primitivă.

#### ART. 509

Dacă însă manopera ar fi atât de importantă încât ar întrece cu mult valoarea materiei întrebuințate, atunci munca lucrătorului va fi considerată ca parte principală, și lucrătorul va avea dreptul de a reține lucrul format, plătind proprietarului prețul materiei.

#### ART. 510

Când cineva a întrebuințat în parte materia care era a sa, și în parte materia străină, pentru a forma un lucru nou, fără ca nici o parte din materie să-și fi pierdut cu totul ființa, și dacă acele materii nu se mai pot despărți fără vătămare sau pagubă, atunci lucrul format se cuvine ambilor proprietari, celui dintâi în proporție cu materia ce era a sa, și celuilalt în proporție cu materia sa și cu prețul muncii sale.

#### ART. 511

Când un lucru s-a format din amestecarea mai multor materii cu diferiți stăpâni din care nici una nu poate fi considerată ca materie principală, atunci proprietarul, în neștiința căruia a urmat amestecarea, poate cere desfacerea lor, dacă ea este cu putință a se desface.

Dacă materiile amestecate nu se mai pot despărți fără vătămare sau pagubă, atunci lucrul format se cuvine tuturor stăpânilor, fiecărui însă în proporție cu cătimea, calitatea și valoarea materiilor lui, întrebuințate la facerea acelui lucru.

#### ART. 512

Dacă materia unui din proprietari ar covârși pe cealaltă materie prin valoare și cantitate, atunci proprietarul materiei mai cu preț va putea cere lucrul format prin amestecare, plătind însă celuilalt proprietar prețul materiei sale.

#### ART. 513

Când lucrul format rămâne comun între proprietarii materiilor din care s-a format, atunci lucrul se va vinde prin licitație și prețul se va împărți.

#### ART. 514

În toate cazurile în care proprietarul materiei întrebuințate fără știrea lui la formarea unui lucru nou este în drept de a reclama lucrul format, el are și voia de a cere în loc de lucrul format o materie de aceeași natură, cătime, greutate, mărime și calitate, sau valoarea aceleiași materii.

#### ART. 515

Vericari vor fi întrebuințat materii străine, fără știrea proprietarului lor, vor putea după împrejurări fi osândiți și la plată de daune-interese, și aceasta fără prejudiciul urmărilor prin canal extraordinar.

ART. 516

Principiile regulilor de mai sus vor servi judecătorilor și în deciziunea cazurilor analoge cu cele precedente.

Titlul III

DESPRE UZUFRUCT, DESPRE UZ ȘI DESPRE ABITAȚIUNE

CAP. 1

Despre uzufruct

ART. 517

Uzufructul este dreptul de a se bucura cineva de lucrurile ce sunt proprietatea altuia, întocmai ca însuși proprietarul lor, însă cu îndatorirea de a le conserva substanța.

ART. 518

Uzufructul se stabilește prin lege sau prin voința omului.

ART. 519

Uzufructul se poate stabili sau pur, sau cu termen, sau cu condiție.

ART. 520

Uzufructul se poate stabili pe tot felul de bunuri mobile și imobile.

Secțiunea I

Despre drepturile uzufructuarului

ART. 521

Uzufructuarul are drept de a se bucura de tot felul de fructe ce poate produce obiectul asupra căruia are uzufruct, fie naturale, fie industriale, fie civile.

ART. 522

Fructele naturale sunt acelea ce pământul produce de la sine; producția și prăsila (sporul animalelor) sunt asemenea fructe naturale. Fructele industriale ale unui fond sunt acelea ce se dobândesc prin cultură.

ART. 523

Fructele civile sunt chiriile caselor, dobânzile sumelor exigibile, venitul rentelor; arende intră în clasa fructelor civile.

ART. 524

Fructele naturale și industriale neculese în momentul când se deschide dreptul de uzufruct, sunt ale uzufructuarului. Acelea ce se găsesc în aceeași stare când se sfârșește dreptul de uzufruct sunt ale proprietarului, fără de a putea pretinde unul de la altul despăgubire de cheltuielile urmate pentru arături și semănături. Drepturile colonului partiar ce vor fi existat la începutul, sau la finele uzufructului, nu pot fi vătămate de dispoziția precedentă.

ART. 525

Fructele civile se socotesc dobândite zi cu zi, și se cuvin uzufructuarului, în proporție cu durata uzufructului său. Această regulă se aplică la arenze și la chiriile caselor și alte fructe civile.

ART. 526

Dacă uzufructul cuprinde lucruri cu care nu se poate cineva servi fără a le consuma, precum bani, grâne, băuturi, uzufructuarul are dreptul de a dispune de ele, însă cu îndatorire de a le înapoia în aceeași cantitate, calitate și valoare, sau prețul, la sfârșitul uzufructului.

ART. 527

Uzufructul unei rente pe viață dă uzufructuarului, pe durata uzufructului său, dreptul de a percepe veniturile, fără de a fi obligat la nici un fel de restituire.

ART. 528

Dacă uzufructul cuprinde lucruri care, fără a se consuma îndată, se strică după vreme prin întrebuințarea lor, precum rufe, mobilele casei, uzufructuarul are dreptul de a se sluji cu dânsle pentru întrebuințarea la care ele sunt destinate, și nu este obligat de a le înapoia la sfârșitul uzufructului, decât în starea ce se vor afla, însă nestricate din dol sau culpă.

ART. 529

Dacă uzufructul cuprinde păduri destinate de proprietarul lor la tăieri periodice, uzufructuarul este dator a păstra ordinea și câtimea tăierii, în conformitate cu regulile stabilite de proprietar, sau cu uzul locului, fără a putea pretinde vreo despăgubire nici uzufructuarul, nici moștenitorii săi, pentru părțile lăsate netăiate în timpul uzufructului său.

Arborii care se pot scoate dintr-un seminariu de pomi, fără degradarea acestuia nu vor face parte din uzufruct, decât cu îndatorire, pentru uzufructuar, de a se conforma obiceiului local în privirea înlocuirii lor.

ART. 530

Uzufructuarul se mai bucură, conformându-se cu epocile și uzul vechi al proprietarului, de părțile de păduri înalte care au fost puse în tăiere regulată, sau că aceste tăieri se fac periodic pe o întindere de pământ determinată, sau că se fac numai de o câtime oarecare de arbori aleși pe toată suprafața domeniului.

ART. 531

În toate celelalte cazuri, uzufructuarul nu se poate atinge de arbori înalți; va putea însă întrebuința, spre a face reparațiile la care este obligat, arborii dezrădăcinați sau sfărâmați din accidente; poate chiar tăia pentru acest sfârșit arborii trebuincioși, cu îndatorire însă a constata în ființa proprietarului această trebuință.

ART. 532

Uzufructuarul poate lua din păduri araci pentru vii, poate asemenea lua de pe pomi produse anuale sau periodice, însă toate acestea după obiceiul locului și al proprietarului.

ART. 533

Pomii roditori care se usucă și chiar acei ce sunt dezrădăcinați sau dărâmați din accidente se cuvin uzufructuarului, cu îndatorire de a-i înlocui prin alții.

ART. 534

Uzufructuarul se poate bucura el însuși, sau închiria altuia, sau ceda exercițiul dreptului său. De va închiria, urmează a se conforma pentru epocile când se preînnoiesc contractele și pentru durata lor, regulilor întocmite pentru bărbat, în privința averii femeii sale la titlul Despre contractul de căsătorie.

ART. 535

Uzufructuarul se folosește de adăugirile făcute prin aluviune la obiectul asupra căruia are uzufruct.

ART. 536

El se folosește de drepturile de servitute și în genere de toate drepturile de care se poate folosi proprietarul, și se folosește întocmai ca însuși proprietarul.

ART. 537

Uzufructuarul se folosește asemenea întocmai ca proprietarul de minele, pietrăriile și nisipurile ce sunt în exploatare la deschiderea dreptului de uzufruct.

Dacă însă se atinge de o exploatare, care nu s-ar putea face fără o concesiune, uzufructuarul nu se va putea bucura de ea fără a dobândi mai întâi învoirea guvernului.

ART. 538

Uzufructuarul n-are nici un drept asupra minelor și pietrăriilor nedeschise încă, nici asupra nisipurilor a căror exploatare nu e încă începută, nici asupra comorii care s-ar putea găsi în cursul uzufructului său.

ART. 539

Proprietarul nu poate prin faptul său nici cu orice chip vătăma drepturile uzufructuarului.

Uzufructuarul nu poate, la încetarea uzufructului, cere vreo despăgubire pentru îmbunătățirile ce ar pretinde că a făcut, chiar când printr-însele ar fi sporit valoarea lucrului. El sau moștenitorii săi pot însă ridica oglinzi, tablouri și alte ornamente, pe care le-ar fi așezat, cu îndatorire de a restabili localul în starea ce a fost mai înainte.

## Secțiunea II

### Despre obligațiile uzufructuarului

ART. 540

Uzufructuarul ia lucrurile în starea în care se află; el însă nu poate intra în folosința lor, decât după ce va face în prezența proprietarului, sau după ce-l va chema formal, inventarul lucrurilor mișcătoare și constatarea stării în care se vor afla cele nemișcătoare, supuse uzufructului.

ART. 541

Este dator a da cauțiune că se va folosi ca un bun părinte de familie, de nu va fi scutit prin actul constitutiv al uzufructului; cu toate acestea tații, mamele ce vor avea uzufructul legal al averii copiilor lor, vânzătorul sau donatorul care și-au rezervat uzufructul, nu sunt obligați a da cauțiune.

ART. 542

Dacă uzufructuarul nu găsește cauțiune, nemișcătoarele se dau cu arendă, sumele de bani cuprinse în uzufruct se pun la dobândă, produsele se vând și prețul lor se pune asemenea la dobândă; dobânzile acestor sume și prețul arendelor se cuvin uzufructuarului.

ART. 543

În lipsă de cauțiune din partea uzufructuarului, proprietarul poate cere ca mobilele supuse pericunii prin întrebuințare să se vândă spre a se pune prețul la dobândă, și uzufructuarul se folosește de dobânzi în cursul uzufructului; cu toate acestea uzufructuarul va putea cere și judecătorii vor putea ordona, după împrejurări, ca o parte din lucrurile mișcătoare necesare pentru propriile sale trebuințe să i se lase sub simpla sa depunere de jurământ și cu îndatorire de a le preda la curmarea uzufructului.

ART. 544

Întârzierea de a da cauțiune nu ridică uzufructuarului dreptul de a se folosi de fructele la care el avea drept; ele i se cuvin din momentul de când s-a deschis uzufructul.

ART. 545

Uzufructuarul nu este obligat decât la reparațiile de întreținere. Reparațiile cele mari rămân în sarcina proprietarului, afară numai dacă acestea s-ar fi cauzat din lipsa reparațiilor de întreținere de la deschiderea uzufructului, în care caz uzufructuarul este obligat a le face și pe acestea.

ART. 546

Reparațiile cele mari sunt acele ale zidurilor celor mari și ale boltelor, restabilirea grinzilor și acoperișului întreg, acelea ale zăgazelor și ale zidurilor de sprijinire și de împrejmuire în total; toate celelalte reparații sunt de întreținere.

ART. 547

Nici proprietarul, nici uzufructuarul nu sunt obligați a reclădi ceea ce a căzut de vechime sau s-a distrus din caz fortuit.

ART. 548

Uzufructuarul este obligat, în cursul folosinței sale, la toate sarcinile anuale ale fondului, precum contribuțiile și altele ce după obicei sunt considerate ca sarcini ale fructelor.

ART. 549

În privința sarcinilor ce pot fi impuse pe proprietate, în cursul uzufructului, proprietarul și uzufructuarul contribuie după modul următor: proprietarul este obligat a le plăti și uzufructuarul a-i răspunde dobânzile, iar dacă uzufructuarul le-a plătit, el are dreptul a cere capetele, plătite de la proprietar, la expirarea uzufructului.

ART. 550

Acel ce câștigă cu titlu gratuit un uzufruct universal, sau cu titlu universal, este dator a achita în proporție cu folosința sa și fără nici un drept de repetițiune, legatele, pensiile alimentare și veniturile rentelor perpetue sau pe viață care privesc asupra patrimoniului.

ART. 551

Uzufructuarul cu titlu particular nu se obligă la plata datoriilor pentru care fondul este ipotecat și, de va fi silit să le plătească, are acțiune în contra proprietarului.

ART. 552

Uzufructuarul fie universal, fie cu titlu universal, trebuie să contribuie împreună cu proprietarul la plata datoriilor după cum urmează: se prețuiește valoarea fondului supus uzufructului, se defige în urmă câtimea cu care urmează a contribui la plata datoriilor în proporție cu valoare zisului fond. Dacă uzufructuarul voiește să avanseze suma pentru care trebuie fondul să contribuie, capitalul i se înapoiază la sfârșitul uzufructului fără nici o dobândă. Iar de nu va voi uzufructuarul a face acest avans, proprietarul poate, după a sa voință, sau să plătească dânsul acea sumă, și atunci uzufructuarul îi plătește dobânzile în tot cursul uzufructului, sau să pună în vânzare o parte din averea supusă uzufructului până se va dobândi un preț analog sumei datorite.

ART. 553

Uzufructuarul e dator a plăti numai cheltuielile proceselor ce privesc folosința și celelalte condamnațiuni la care procesele arătate pot da naștere.

ART. 554

Dacă în cursul uzufructului, o a treia persoană face vreo uzurpare asupra fondului, sau vreo altă încercare spre a călca drepturile proprietarului, uzufructuarul este ținut a-l denunța proprietarului, căci la din contră uzufructuarul rămâne răspunzător pentru toate daunele ce ar putea rezulta pentru proprietar, precum ar fi răspunzător pentru orice stricăciune s-ar face de el însuși.

ART. 555

Dacă uzufructul are de obiect un animal și dacă acesta va pieri fără culpa uzufructuarului, el nu este obligat a da proprietarului alt animal în loc, nici de a-i plăti prețul.

ART. 556

Dacă turma pe care un uzufruct a fost constituit, din întâmplare sau din boală, va pieri cu totul și fără culpa uzufructuarului, acesta nu este obligat decât a-i da seama de piei sau de valoarea lor.

Dacă turma nu va pieri cu totul, uzufructuarul este dator de-a înlocui numărul vitelor pierdute, prin vitele ce dă sporul.

### Secțiunea III

#### Despre stingerea uzufructului

##### ART. 557

Uzufructul se stinge prin moartea uzufructuarului, prin expirarea termenului pentru care uzufructul a fost acordat, prin consolidarea sau întrunirea asupra aceleiași persoane a ambelor calități de proprietar și de uzufructuar;

prin neuzul dreptului de uzufruct în decurs de 30 ani;

prin totala desființare a lucrului asupra cărui uzufructul era constituit.

##### ART. 558

Uzufructul poate înceta asemenea prin abuzul ce face uzufructuarul de folosința sa, sau aducând stricăciuni fondului, sau lăsându-l să se degradeze din lipsă de întreținere. Creditorii uzufructuarului pot interveni în contestațiile pornite în contră-i pentru conservarea drepturilor lor; ei pot propune repararea degradărilor făcute și a da garanții pentru viitor.

Judecătorii pot, după gravitatea împrejurărilor, sau a hotărî stingerea uzufructului, sau a lăsa pe proprietar să se bucure de fructele obiectului supus la uzufruct, cu îndatorire de a plăti pe fiecare an uzufructuarului sau celor ce prezintă drepturile sale o sumă hotărâtă până în ziua când uzufructul urma să înceteze.

##### ART. 559

Uzufructul care nu e acordat particularilor nu poate trece peste 30 de ani.

##### ART. 560

Uzufructul constituit până ce o altă persoană va ajunge la o vârstă hotărâtă, ține până la acea epocă, chiar de ar muri zisa persoană înaintea vârstei hotărâte.

##### ART. 561

Vânzarea lucrului supus la uzufruct nu aduce nici o schimbare dreptului uzufructuarului; el continuă a se folosi de uzufructul său, de nu a renunța la dânsul în mod formal.

##### ART. 562

Creditorii uzufructuarului pot să ceară a se anula renunțarea făcută în paguba lor.

##### ART. 563

Dacă o parte numai a lucrului supus la uzufruct s-a distrus, uzufructul se păstrează asupra părții rămase.

##### ART. 564

De va fi uzufructul constituit numai asupra unei clădiri, și această clădire va arde sau se va distruge din altă întâmplare, sau se va dărâma de vechime, uzufructuarul nu va avea drept de a se folosi de pământul pe care a fost clădirea, nici de materialurile rămase. Dacă uzufructul s-ar afla constituit asupra unui domeniu din care făcea parte și clădirea, uzufructuarul se va folosi de pământ.

### CAP. 2

#### Despre uz și abitațiune

##### ART. 565

Drepturile de uz și de abitațiune se stabilesc și se pierd în același chip ca și uzufructul.

##### ART. 566

Ca și în cazul de uzufruct, nu se poate folosi cineva de aceste drepturi, fără a da mai întâi cauțiune și fără a face inventar.

ART. 567

Uzuarul și cel ce are dreptul de abitațiune trebuie să se folosească de ele ca un bun părinte de familie.

ART. 568

Drepturile de uz și de abitațiune se regulează prin titlul care le-a înființat și primesc după cuprinderea lui mai multă sau mai puțină întindere.

ART. 569

Dacă titlul nu se explică asupra întinderii acestor drepturi, ele se regulează precum urmează.

ART. 570

Cel ce are uzul unui loc nu poate pretinde mai multe fructe din acest loc decât se cuvine pentru trebuințele sale și ale familiei sale.

Poate pretinde și pentru trebuințele copiilor ce va avea în urma constituirii dreptului de uz.

ART. 571

Uzuarul nu poate ceda nici închiria dreptul său altuia.

ART. 572

Cel ce are un drept de abitațiune pe o casă poate ședeă într-însa cu familia sa, chiar de n-ar fi fost înșurat la epoca când i s-a dat acest drept.

Cel ce are dreptul de abitațiune poate închiria partea casei ce nu locuiește.

ART. 573

Dreptul de abitațiune nu poate fi nici cesionat, nici închiriat, afară de excepția adusă la art. 572.

ART. 574

Dacă uzuarul absoarbe toate fructele fondului, sau dacă ocupă toată casa, e dator să facă cheltuielile de cultură, reparațiile de întreținere și să plătească contribuțiile ca și uzufructuarul. Dacă nu ia decât o parte din fructe sau dacă nu ocupă decât o parte din casă, el contribuie în proporție cu lucrul de care se folosește.

ART. 575

Uzul pădurilor se va regula prin legi particulare.

Titlul IV

DESPRE SERVITUȚI

ART. 576

Servitutea este o sarcină impusă asupra unui imobil pentru uzul și utilitatea unui imobil având un alt stăpân.

ART. 577

Servituțiile izvorăsc sau din situația naturală a locurilor, sau din obligația impusă de lege, sau din convenția dintre proprietari.

CAP. 1

Despre servituți ce se nasc din situația locurilor

ART. 578

Locurile inferioare sunt supuse a primi apele ce curg firește din locurile superioare, fără ca mâna omului să fi contribuit la aceasta.

Proprietarul inferior nu poate ridica stavili ca să oprească această scurgere.

Proprietarul superior nu poate face nici o lucrare spre agravarea servituții fondului inferior.  
ART. 579

Cel ce are un izvor pe proprietatea sa poate face orice întrebuințare cu dânsul, fără însă a vătămă dreptul ce proprietarul fondului inferior are dobândit sau prin vreun titlu sau prin prescripție asupra acelui izvor.

ART. 580

În acest caz, prescripția nu se poate dobândi decât prin o folosință neîntreruptă în timp de 30 de ani, socotiți din ziua când proprietarul fondului inferior a făcut și a săvârșit lucrări aparente destinate a înlesni trecerea și scurgerea apei în proprietatea sa.

ART. 581

Proprietarul izvorului nu-i poate schimba cursul când izvorul dă apa trebuincioasă locuitorilor unei comune, unui sat sau unui cătun.

ART. 582

Acela, a cărui proprietate este pe marginea unei ape curgătoare, afară de apele care sunt declarate dependente de domeniul public prin art. 476 la titlul "Despre distincțiunea bunurilor", poate lua apă pentru irigația proprietăților sale, fără însă a o abate de tot.

Acela prin al cărui fond trece apa o poate chiar întrebuința în toată întinderea prin care ar avea curgere, cu îndatorire numai a-i lăsa cursul firesc la ieșirea din proprietatea sa.

ART. 583

De se ridică vreo contestație între proprietarii cărora aceste ape pot fi trebuincioase, tribunalele, la darea hotărârii, sunt datorare să caute a împăca interesul agriculturii cu respectul cuvenit proprietății, observând întotdeauna regulamentele particulare și locale asupra curgerii și uzului apelor.

ART. 584

Orice proprietar poate îndatora pe vecinul său la grănițuirea proprietății lipite cu a sa; cheltuielile grănițuirii se vor face pe jumătate.

ART. 585

Tot proprietarul își poate îngrădi proprietatea, afară de excepția ce se face la art. 616.

## CAP. 2

Despre servituțiile stabilite de lege

ART. 586

Servituțiile stabilite de lege au de obiect utilitatea publică, sau a comunelor, ori aceea a particularilor.

ART. 587

Acele stabilite pentru utilitatea publică sau comunală au de obiect cărarea sau poteca pe lângă marginea râurilor navigabile sau flotabile, construcția sau reparația drumurilor, sau alte lucrări publice sau comunale.

Tot ce privește acest fel de servituți se determină de către legile sau regulamentele particulare.

ART. 588

Legea supune pe proprietari la osebite obligații unul către altul, fără chiar să existe vreo convenție între dânsii.

ART. 589

Parte din aceste obligații e regulată de către legile asupra poliției rurale.

Celelalte sunt relative la zidul sau la șanțul comun între vecini, la cazul când se poate înălța un contrazid, la privirea asupra proprietății vecinului, la scurgerea streșinilor, la drumul de trecere.

## Secțiunea I

### Despre zidul și șanțul comun

#### ART. 590

În orașe și la țară, orice zid care servește de despărțire între clădiri sau între curte și grădină, și între ograde la țară, se socotește comun, dacă nu există titlu sau semn care ar proba contrariul.

#### ART. 591

Este semn de necomunitate când culmea zidului este dreaptă și perpendiculară despre peretele de o parte, iar despre cealaltă parte înfățișează un plan înclinat; în acest caz, zidul se presupune că aparține exclusiv proprietarului despre care există planul înclinat.

#### ART. 592

Reparația și reclădirea zidului comun sunt în sarcina tuturor devălmașilor, și în proporție cu dreptul fiecăruia.

#### ART. 593

Cu toate acestea, fiecare coproprietar al unui zid comun poate fi apărât de a contribui la reparații și reclădiri, renunțând la dreptul său, dacă însă zidul comun nu ar sprijini vreo clădire a sa.

#### ART. 594

Fiecare coproprietar poate să zidească în contra unui zid comun și să bage grinzi sau legături în toată grosimea zidului, lăsând 54 milimetri despre vecin, fără prejudiciul dreptului ce are vecinul ca să scurteze acele grinzi până la jumătatea zidului, în caz când și el ar voi a pune grinzi tot în acele locuri, sau a lipi un coș.

#### ART. 595

Orice coproprietar poate să înalțe zidul comun, dar e dator a face singur cheltuiala înălțării, reparațiile de întreținere pentru partea înălțată și totodată păgubirile pentru sarcina cauzată zidului comun în proporție cu înălțimea.

#### ART. 596

Dacă zidul comun nu e în stare a purta greutatea înălțării, cel ce vrea să-l înalțe e dator a-l face din întreg din temelie, cu cheltuiala sa, și orice adaos în grosime să-l facă pe locul său.

#### ART. 597

Vecinul care n-a contribuit la înălțare poate câștiga dreptul de comunitate, plătind cheltuiala pe jumătate, precum și prețul pe jumătate al locului ce s-ar fi întrebuințat pentru îngroșarea zidului.

#### ART. 598

Orice vecin al unui zid poate să-l facă comun, în parte sau tot, plătind stăpânului zidului jumătate din valoarea sa, sau jumătate din valoarea părții ce vrea să facă comună, precum și jumătate din valoarea locului pe care este clădit zidul.

#### ART. 599

Unul din vecini nu poate găuri zidul comun, nici să alăture sau să sprijine de dânsul vreo lucrare, fără consimțământul celuilalt.

În caz de împotrivire, el nu poate face aceasta fără a regula mai întâi prin experți mijloace necesare pentru ca acea lucrare să nu vatăme drepturile celuilalt.

#### ART. 600

Fiecare poate în orașe și suburbii a îndatora pe vecinul său, a contribui la clădirea și repararea îngrădirii ce desparte casele, curțile și grădinile lor; înălțimea îngrădirii se va hotărî după regulamentele particulare, sau după obiceiul obștesc și în lipsă de regulamente și de obicei, înălțimea zidului va fi de cel puțin doi metri, socotindu-se și coama.

#### ART. 601

Când se reclădește un zid comun sau o casă, toate servituțile active și pasive se perpetuă în privirea noului zid sau a noii case, fără a se putea însă îngreuna, dacă reclădirea s-a făcut mai înainte de împlinirea prescripției.

#### ART. 602

Toate șanțurile între două proprietăți se socotesc comune de nu va fi titlu sau semn contrariu.

#### ART. 603

Este semn de necomunitate când pământul e înălțat sau aruncat numai de o parte a șanțului.

#### ART. 604

Șanțul se socotește a fi exclusiv al celui în partea căruia pământul e aruncat.

#### ART. 605

Șanțul comun trebuie întreținut cu cheltuiala comună.

#### ART. 606

Orice gard ce desparte două proprietăți se socotește comun, afară dacă numai una singură din două proprietăți va fi îngrădită, sau de nu va fi titlu sau posesiune îndestulătoare care să constate din contră.

#### ART. 607

Nu e iertat a sădi arbori care cresc înalți decât în depărtarea hotărâtă de regulamentele particulare sau de obiceiurile constante și recunoscute și în lipsă de regulamente și de obiceiuri, în depărtare de doi metri, de la linia despărțitoare a celor două proprietăți pentru arborii înalți și de o jumătate metru pentru celelalte plantații și garduri vii.

#### ART. 608

Vecinul poate cere ca arborii și gardurile vii puși la o distanță mai mică să se scoată.

Acela pe a cărui proprietate se întind crăcile arborilor vecinului poate să-l îndatoreze a le tăia.

Dacă rădăcinile se întind pe pământul său are drept a le tăia singur.

#### ART. 609

Arborii ce se află în gardul comun sunt comuni ca și gardul și fiecare din ambii proprietari e în drept a cere să-i taie.

### Secțiunea II

Despre distanța și lucrările intermediare cerute pentru oarecare construcții

#### ART. 610

Cel ce face un puț sau o privată lângă un zid comun sau nu;

cel ce vrea să clădească un cămin sau o vatră, o fierărie, un cuptor sau o sobă, să-i alăture un ocol de vite, sau cel ce vrea să puie lângă zid un magazin de sare, sau grămezi de materii corozive;

e îndatorat să lase depărtarea prescrisă de regulamente și obiceiuri particulare asupra unor asemenea obiecte, sau să facă lucrările prescrise de aceleași legi și regulamente spre a nu aduce vătămare vecinului.

### Secțiunea III

## Despre vederea în proprietatea vecinului

### ART. 611

Unul din vecini nu poate face, fără consimțământul celuilalt, nici într-un chip, fereastră sau deschidere într-un zid comun.

### ART. 612

Nimeni nu poate avea vedere sau ferestre spre vedere, nici balcoane sau alte asemenea asupra proprietății îngrădite sau neîngrădite a vecinului său, de nu va fi o distanță de 19 decimetri între zidul pe care se deschid aceste vederi și proprietatea vecină.

### ART. 613

Nimeni nu poate avea vederi pieziș pe proprietatea vecinului de nu va fi o distanță de șase decimetri.

### ART. 614

Distanța de care este vorba în cele două articole precedente se socotește de la fața zidului, pe care s-a deschis vederea, și, de vor fi balcoane sau alte asemenea, de la linia lor cea dinafară, până la linia de despărțire a celor două proprietăți.

## Secțiunea IV

### Despre picătura streșinilor

### ART. 615

Tot proprietarul este dator a-și face streșina casei sale astfel încât apele din ploi să se scurgă pe terenul său, sau pe ulițe, iar nu pe locul vecinului său.

## Secțiunea V

### Despre dreptul de trecere

### ART. 616

Proprietarul al cărui loc este înfundat, care nu are nici o ieșire la calea publică, poate reclama o trecere pe locul vecinului său pentru exploatarea fondului, cu îndatorire de a-l despăgubi în proporție cu pagubele ce s-ar putea ocaziona.

### ART. 617

Trecerea trebuie regulat făcută pe partea ce ar scurta calea proprietarului fondului închis, ca să iasă la drum.

### ART. 618

Cu toate acestea trebuie a se alege trecerea prin locul ce ar pricinui o mai puțină pagubă acelui pe al cărui loc trecerea urmează a fi deschisă.

### ART. 619

Acțiunea de despăgubire în cazul prevăzut prin art. 616 este prescriptibilă; iar trecerea trebuie să urmeze după prescripție, deși acțiunea de indemnitate nu s-ar mai putea admite.

## CAP. 3

### Despre servituțile stabilite prin faptul omului

## Secțiunea I

### Despre osebite feluri de servituți ce se pot stabili asupra bunurilor

#### ART. 620

Este iertat proprietarilor a stabili pe proprietățile lor, sau în folosul proprietăților lor, orice servitute vor găsi de cuviință, pe cât timp aceste servituți nu vor impune persoanei proprietarului fondului servient obligația unui fapt personal, și pe cât timp aceste servituți nu vor fi contrarii ordinii publice.

Uzul și întinderea servituților stabilite astfel se regulează prin titlul ce le constituie, și în lipsă de titlu, după regulile următoare.

#### ART. 621

Servituțiile sunt stabilite sau în folosul clădirilor, sau în folosul pământului. Cele de felul dintâi se numesc urbane, chiar când clădirile pentru care servituțiile sunt instituite se vor afla nu numai în oraș, dar și la țară; cele de al doilea fel se numesc rurale.

#### ART. 622

Servituțiile sunt sau continue sau necontinue.

Servituțiile continue sunt acelea al căror exercițiu este sau poate fi continuu, fără să aibă trebuință de faptul actual al omului; astfel sunt apăducele, scursurile apelor, ferestrele și altele asemenea. Servituțiile necontinue sunt acelea care au trebuință de faptul actual al omului spre a fi exercitate, astfel este dreptul de trecere, de a lua apă din fântână, de a paște vite și alte asemenea.

Servituțiile sunt aparente sau neaparente. Servituțiile aparente sunt acelea care se cunosc prin lucrări exterioare, precum: o ușă, o fereastră, o apăducere; servituțiile neaparente sunt acelea ce n-au semn exterior de existența lor, precum spre exemplu, prohibițiunea de a zidi pe un fond, sau de a nu zidi decât până la o înălțime determinată.

### Secțiunea II

Despre modul cu care se stabilesc servituțiile

#### ART. 623

Servituțiile continue și aparente se dobândesc prin titlu sau prin posesiune de 30 ani.

#### ART. 624

Servituțiile continue neaparente și servituțiile necontinue și neaparente nu se pot stabili decât prin titluri.

#### ART. 625

Destinațiunea proprietarului ține loc de titlu în privința servituțiilor continue și aparente.

#### ART. 626

Nu poate fi destinațiune a proprietarului decât numai când se va dovedi că cele două fonduri acum despărțite au fost averea aceluiași proprietar, și că printr-însul s-au pus lucrurile în starea din care a rezultat servitutea.

#### ART. 627

Dacă proprietarul a două proprietăți, între care există un semn văzut de servitute, înstrăinează una din proprietăți, fără ca contractul să conțină nici o convenție atingătoare de servitute, ea urmează de a exista într-un mod activ sau pasiv în favoarea fondului înstrăinat, sau asupra fondului înstrăinat.

#### ART. 628

Titlul constitutiv al servituției, în privința servituțiilor ce nu se pot dobândi prin prescripție, nu poate fi înlocuit decât prin titlu de recunoaștere a servituției și dat din partea proprietarului locului aservit.

#### ART. 629

Când se stabilește o servitute se înțelege că se acordă totdeodată și toate mijloacele spre întrebuințarea ei.

Astfel servitutea de a lua apă din fântâna altuia trage cu sine și dreptul de trecere.

### Secțiunea III

Despre drepturile proprietarului fondului cărui se cuvine servitutea

#### ART. 630

Acela cărui se cuvine o servitute are dreptul a face toate lucrările trebuincioase spre a se sluji cu dânsa și spre a o păstra.

#### ART. 631

Aceste lucrări se fac cu cheltuiala sa, iar nu cu cheltuiala proprietarului fondului supus, afară numai când se va stabili altfel în titlul de stabilire a servituții.

#### ART. 632

În cazul chiar unde proprietarul fondului supus este însărcinat prin titlu a face cu cheltuiala sa lucrările trebuincioase pentru a se servi de servitute sau a o păstra, el poate totdeauna a se scuti de această sarcină, lăsând fondul supus în dispoziția proprietarului fondului cărui se cuvine servitutea.

#### ART. 633

Dacă proprietatea pentru care s-a stabilit servitutea s-ar împărți, servitutea rămâne tot aceeași pentru fiecare parte, fără ca fondul supus să se îngreuneze. Astfel, de va fi un drept de trecere, toți devălmașii vor fi îndatorați a-l exercita prin același loc.

#### ART. 634

Proprietarul fondului supus servituții nu poate face nimic spre a-i scădea întrebuințarea sau a i-o îngreuna. Astfel nu poate schimba starea locurilor, nici strămuta exercitarea servituții dintr-un loc într-altul, decât acela unde servitutea a fost din început stabilită. Cu toate acestea, dacă acea stabilire primitivă a devenit mai împovărătoare proprietarului fondului supus, sau dacă îl oprește a-și face pe dânsul reparații folositoare, va putea oferi proprietarului celui alt fond un loc ce ar avea aceeași înlesnire pentru exercitarea drepturilor sale, și acesta nu va putea refuza.

#### ART. 635

Însă și acela ce are un drept de servitute nu-l poate întrebuința decât după cuprinderea titlului său, fără a putea face nici în fondul supus servituții, nici în fondul pentru care servitutea este înființată, vreo schimbare împovărătoare celui dintâi fond.

### Secțiunea IV

Despre modul stingerii servituțiilor

#### ART. 636

Servituțiile încetează când lucrurile se găsesc în astfel de stare, încât servitutea nu se poate exercita.

#### ART. 637

Ele renasc dacă lucrurile sunt restabilite într-un chip încât servituțiile să se poată exercita, afară numai de nu ar fi trecut un spațiu de timp îndestulător spre a se putea presupune că s-a desființat servitutea, după cum se zice la art. 640.

#### ART. 638

Orice servitute este stinsă, când fondul către care este datorită și acela ce o datorește cad în aceeași mână.

ART. 639

Servitutea este stinsă prin neuz în curs de 30 ani.

ART. 640

Acești treizeci de ani se numără după osebite feluri de servituți, sau din ziua de când a încetat de a se folosi de dânsa când este vorba de servituți necontinue, sau din ziua de când s-a făcut un act contrar servituții continue.

ART. 641

Modul servituții se poate prescrie ca și servitutea și cu același chip.

ART. 642

Dacă proprietatea în folosul cărei s-a stabilit servitutea este a mai multor coproprietari, întrebuințarea din partea unuia poprește prescripția în privința celorlalți.

ART. 643

Dacă dintre coproprietari se găsește unul în contra cărui prescripția nu s-a putut aplica, precum un minor, acela păstrează dreptul tuturor celorlalți coproprietari.

### CARTEA III

#### DESPRE DIFERITELE MODURI PRIN CARE SE DOBÂNDEȘTE PROPRIETATEA

ART. 644

Proprietatea bunurilor se dobândește și se transmite prin succesiune, prin legate, prin convenție și prin tradițiune.

ART. 645

Proprietatea se mai dobândește prin accesiune sau incorporațiune, prin prescripție, prin lege și prin ocupațiune.

ART. 646

Bunurile fără stăpân sunt ale statului.

ART. 647

Sunt bunuri care nu aparțin nimănui și al căror uz e comun tuturor. Legi de poliție regulează felul întrebuințării lor.

ART. 648

Facultatea de a vâna sau de a pescui este regulată prin legi particulare.

ART. 649

Proprietatea unui tezaur este a celui ce l-a găsit în propriul său fond; dacă tezaurul este găsit în fond străin, se împarte pe din două între cel ce l-a descoperit și între proprietarul fondului.

Tezaurul este orice lucru ascuns sau îngropat, pe care nimeni nu poate justifica că este proprietar și care este descoperit printr-un pur efect al hazardului.

### Titlul I

#### DESPRE SUCCESIUNI

ART. 650

Succesiunea se deferă sau prin lege, sau după voința omului, prin testament.

### CAP. 1

Despre deschiderea succesiunilor

#### ART. 651

Succesiunile se deschid prin moarte.

#### ART. 652

Legea regulează ordinea succesiunilor între moștenitorii legitimi.

Copiii naturali, în privința succesiunii mamei lor și a colateralilor săi, sunt asimilați copiilor legitimi și viceversa. În lipsă de moștenitori legitimi sau naturali, bunurile se moștenesc de soțul supraviețuitor. În lipsă de soț, statul devine moștenitor.

#### ART. 653

Descendenții și ascendenții au de drept posesiunea succesiunii din momentul morții defunctului.

Ceilalți moștenitori intră în posesiunea succesiunii cu permisiunea justiției.

#### CAP. 2

Despre calitățile cerute pentru a succede

#### ART. 654

Pentru a succede trebuie neapărat ca persoana ce succede să existe în momentul deschiderii succesiunii.

Copilul conceput este considerat că există.

Copilul născut mort este considerat că nu există.

#### ART. 655

Sunt nedemni de a succede și prin urmare excluși de la succesiune:

1. Condamnatul pentru că a omorât sau a încercat să omoare pe defunct.
2. Acela care a făcut în contra defunctului o acuzație capitală, declarată de judecată calomnioasă.
3. Moștenitorul major care, având cunoștință de omorul defunctului, nu a denunțat aceasta justiției.

#### ART. 656

Lipsa de denunțare nu poate vătăma în drepturile lor pe ascendenții și descendenții omorătorului, pe afinii săi de același grad, pe soțul sau soția sa, pe frații sau surorile sale, pe unchii sau mătușile sale, pe nepoții sau nepoatele sale.

#### ART. 657

Moștenitorul depărtat de la succesiune ca nedemn este obligat a întoarce toate fructele și veniturile a căror folosință a avut-o de la deschiderea succesiunii.

#### ART. 658

Copiii nedemnului viind la succesiune, în virtutea dreptului lor propriu, fără ajutorul reprezentării, nu sunt depărtați pentru greșeala tatălui lor; acesta însă nu poate nici într-un caz reclama uzufructul bunurilor succesiunii, pe care legea îl acordă taților și mamelor asupra bunurilor copiilor lor.

#### CAP. 3

Despre deosebite ordine de succesiune

#### Secțiunea I

Dispoziții generale

#### ART. 659

Succesiunile sunt deferite copiilor și descendenților defunctului, ascendenților și rudelor sale colaterale, în ordinea și după regulile mai jos determinate.

#### ART. 660

Proximitatea rudeniei se stabilește prin numărul generațiilor; fiecare generație numără un grad.

#### ART. 661

Șirul gradelor formează linia; se numește linie dreaptă șirul gradelor între persoanele ce se cobor una dintr-alta; linie colaterală șirul gradelor între persoanele ce nu se cobor unele din altele, dar care se cobor dintr-un autor comun.

Linia dreaptă se împarte în linie dreaptă descendentă și în linie dreaptă ascendentă.

Întâia este aceea ce leagă pe capul neamului cu acei ce se cobor de la el; a doua este aceea ce leagă o persoană cu acei din care ea se coboară.

#### ART. 662

În linie dreaptă se numără atâtea grade câte sunt și generații între persoane; astfel fiul este către tatăl său în cel dintâi grad; nepotul de fiu în cel de al doilea, și viceversa, tatăl și bunul către fiii lor și nepoții lor de fiu.

#### ART. 663

În linie colaterală gradele se numără după generații, începând de la una din rude până la autorul comun și de la acesta până la cealaltă rudă.

Frații dar sunt în gradul al doilea; unchiul și nepotul în al treilea, verii primari în al patrulea și c.l.

### Secțiunea II

#### Despre reprezentare

#### ART. 664

Reprezentarea este o ficțiune a legii, care are de efect de a pune pe reprezentanți în locul, în gradul și în dreptul reprezentantului.

#### ART. 665

Reprezentarea se întinde nemărginit în linie directă descendentă.

Ea este admisă în toate cazurile, concure copiii defunctului cu descendenții unui copil mort mai dinainte, întâmplându-se ca toți copiii defunctului fiind morți înaintea lui, descendenții zișilor copii să se găsească între ei în grade egale sau neegale.

#### ART. 666

În linie colaterală, reprezentarea este admisă în privința copiilor și descendenților fraților sau surorilor defunctului, vie ei la succesiunea sa în concurs cu unchi sau mătuși, întâmplându-se ca toți frații și surorile defunctului, fiind morți mai dinainte, succesiunea să se găsească trecută la descendenții lor, în grade egale sau neegale.

#### ART. 667

În toate cazurile în care reprezentarea este admisă, partajul se face pe tulpină (souche); dacă aceeași tulpină a produs mai multe ramuri, subdivizia se face iarăși pe tulpină în fiecare ramură, și membrii aceleiași ramuri se împart egal între dânsii.

#### ART. 668

Nu se reprezintă decât persoanele moarte.

Poate cineva reprezenta pe acela la a cărui succesiune a renunțat.

### Secțiunea III

#### Sucesiunile deferite descendenților

##### ART. 669

Copiii sau descendenții lor succed tatălui, mamei, moșilor, moașelor și oricărui alt ascendent, fără deosebire de sex și chiar de ar fi născuți din deosebite căsătorii. Ei succed în părți egale când se găsesc toți în gradul dintâi și sunt chemați după propriul lor drept; ei succed pe tulpină când sunt chemați toți sau unul din ei prin reprezentare.

### Secțiunea IV

#### Despre succesiunile deferite ascendenților

##### ART. 670

Dacă defunctul n-a lăsat posteritate, nici frate, nici soră, nici descendenți dintr-aceștia, succesiunea se cuvine ascendenților din gradul de rudenie cel mai aproape.

Ascendenții de același grad moștenesc părți egale.

##### ART. 671

Dacă tatăl și mama unei persoane moarte fără descendenți i-au supraviețuit, lăsând acea persoană frați, surori, sau descendenți ai acestora, succesiunea se divide în două porțiuni egale, din care jumătate numai se cuvine tatălui și mamei și se împarte deopotrivă între dânsii.

### Secțiunea V

#### Despre succesiunile colaterale

##### ART. 672

În caz de a muri mai dinainte tatăl și mama unei persoane moarte fără posteritate, frații, surorile sau descendenții lor sunt chemați la succesiune, depărtând pe ascendenți și pe ceilalți colaterali. Ei succed sau după propriul lor drept, sau prin reprezentare, în modul regulat în secțiunea II a acestui cap.

##### ART. 673

Dacă tatăl și mama persoanei moarte fără posteritate i-au supraviețuit, frații, surorile sau reprezentanții lor iau jumătate succesiunea. Dacă numai tatăl sau numai mama i-a supraviețuit, frații, surorile sau reprezentanții lor iau trei pătrimi ale succesiunii.

##### ART. 674

Partajul jumătății sau celor trei pătrimi cuvenite fraților sau surorilor, după conținerea articolului precedent, se face între ei în porțiuni egale, dacă sunt toți dintr-aceeași căsătorie; de sunt din căsătorii diferite, diviziunea se face pe jumătate între cele două linii paternă și maternă a defunctului; frații primari iau parte în amândouă liniile, uterinii sau consângenii, fiecare în linia sa numai. Dacă sunt frați sau surori numai într-o linie, ei succed în total, excluzând pe toate rudele din cealaltă linie.

##### ART. 675

În lipsă de frați sau surori sau de descendenți dintr-înșii și în lipsă de ascendenți, succesiunea se dă rudelor colaterale din gradul de rudenie cel mai apropiat.

Când sunt mai multe rude colaterale în același grad, succesiunea se împarte egal între dânsule.

##### ART. 676

Rudele succed până la al doisprezecelea grad inclusiv.

## CAP. 4

### Despre succesiunile neregulate

#### Secțiunea I

Despre drepturile copiilor naturali asupra bunurilor mamei lor și despre succesiunea copiilor naturali morți fără posteritate

ART. 677 Abrogat

ART. 678

Succesiunea copilului natural, mort fără posteritate, se cuvine mamei sale, și, în lipsa mamei, rudelor ei celor mai de aproape.

#### Secțiunea II

Despre succesiunea soțului supraviețuitor și despre a statului

ART. 679

Când defunctul nu are nici rude în gradul succesibil, nici copii naturali, bunurile succesiunii trec la soțul în viață nedespărțit.

ART. 680

În lipsă de moștenitori legali sau testamentari, bunurile lăsate de defunct trec în proprietatea statului.

ART. 681

Soțul în viață și statul care cer succesiunea sunt obligați a face să se pună pecete, a pretinde să se facă inventar, după formele prescrise pentru acceptarea succesiunilor sub beneficiu de inventar.

ART. 682

Soțul în viață este încă dator a transforma în numerar lucrurile mișcătoare sau a da cauciune solvabilă pentru restituirea succesiunii, în caz când s-ar prezenta moștenitori ai defunctului în termen de 3 ani. După acest termen cauciunea este liberată.

ART. 683

Soțul în viață sau statul, care n-au îndeplinit formalitățile la care sunt respectiv îndatorați, pot să fie supuși la daune-interese către moștenitorii ce s-ar arăta.

#### Secțiunea III

Despre dreptul de moștenire al femeii când se află în concurență cu descendenții sau alte rude care sunt chemate după legi la succesiunea soțului ei mort

ART. 684

Când bărbatul moare și văduva sa n-are avere, dânsa ia o porțiune virilă în uzufruct, din succesiunea bărbatului, dacă acesta are descendenți.

Când bărbatul lasă un singur descendent, porțiunea femeii în succesiune va fi numai de a treia parte. Acest drept începe de la epoca încetării uzufructului legal.

Când bărbatul lasă rude de sus sau de alături, atunci femeia succede la o pătrime în plină proprietate din averea mortului.

## CAP. 5

### Despre acceptarea și repudierea moștenirilor

## Secțiunea I

### Despre acceptare

#### ART. 685

Sucesiunea poate fi acceptată curat și simplu, sau sub beneficiu de inventar.

#### ART. 686

Nimeni nu este obligat de a face acceptarea unei moșteniri ce i se cuvine.

#### ART. 687

Minorii și interzișii nu pot face valabil acceptarea unei moșteniri decât conform dispozițiilor titlului de la minoritate și tutelă.

#### ART. 688

Efectul acceptării se suie până la ziua deschiderii succesiunii.

#### ART. 689

Acceptarea poate fi sau expresă sau tacită. Este expresă când se însușește titlul sau calitatea de erede într-un act autentic sau privat; este tacită când eredele face un act, pe care n-ar putea să-l facă decât în calitatea sa de erede, și care lasă a se presupune neapărat intenția sa de acceptare.

#### ART. 690

Actele curat conservatorii, de îngrijire și de administrație provizorie, nu sunt acte de primirea moștenirii, dacă cel ce le-a făcut n-a luat titlu sau calitate de erede.

#### ART. 691

Donațiunea, vânzarea sau transportul drepturilor succesoriale făcute de un erede, trage după sine acceptarea succesiunii.

Tot asemenea se întâmplă:

1. Când unul din erezi renunță chiar gratuit în folosul unui sau a mai mulți din coerezi.
2. Când renunțarea se face în folosul tuturor coerezilor fără deosebire, și se primește de renunțător prețul renunțării.

#### ART. 692

Când acela cărui se cuvine o succesiune a murit fără să se fi lepădat de dânsa, sau fără să o fi acceptat expres sau tacit, erezii săi pot de-a dreptul să accepte sau să se lepede de dânsa.

#### ART. 693

Dacă erezii săi nu se învoiesc pentru acceptarea sau pentru lepădarea succesiunii, succesiunea se va accepta sub beneficiu de inventar.

#### ART. 694

Majorele nu poate să-și atace acceptarea expresă sau tacită a unei succesiuni decât în cazul când această acceptare a fost urmarea unei viclenii ce s-a întrebuințat în privința-i. El nu poate reclama în contra acceptării pentru cuvinte de vătămare, decât în cazul în care succesiunea ar fi absorbită sau micșorată cu mai mult de jumătate, prin descoperirea unui testament necunoscut în momentul acceptării.

## Secțiunea II

### Despre renunțarea la succesiune

#### ART. 695 Abrogat

#### ART. 696

Eredele ce renunță este considerat că n-a fost niciodată erede.

#### ART. 697

Partea renunțătorului profită coerezilor săi; dacă este singur, succesiunea trece la gradul următor.

#### ART. 698

Eretele renunțător nu poate fi reprezentat niciodată. Dacă renunțătorul este singur în gradul său, sau dacă toți coerezii săi renunță, copiii lor vin la succesiune în virtutea propriului lor drept, pentru părți egale.

#### ART. 699

Creditorii aceluia ce renunță în paguba lor pot să ia autorizația justiției ca să accepte succesiunea pentru debitorii lor, în locul și rândul său.

Într-acest caz renunțarea este anulată numai în favorul creditorilor și numai până la concurența creanțelor lor. Acceptarea nu se face în folosul eredelui care a renunțat.

#### ART. 700

Dreptul de a accepta succesiunea se prescrie printr-un termen de 6 luni socotit de la deschiderea succesiunii.

În cazul când moștenitorul a fost împiedicat de a se folosi de dreptul său, din motive de forță majoră, instanța judecătorească, la cererea moștenitorului, poate prelungi termenul cu cel mult 6 luni de la data când a luat sfârșit împiedicarea.

#### ART. 701

În tot timpul în care prescripția dreptului de a accepta nu este dobândită în contra erezilor ce au renunțat, ei au încă facultatea de a accepta succesiunea, dacă succesiunea nu este deja acceptată de alți erezi. Nu se pot vătăma însă drepturile care ar fi dobândite de alte persoane asupra bunurilor succesiunii, sau prin prescripție, sau prin acte valabile, făcute de curatoarele succesiunii vacante.

#### ART. 702

Nici chiar prin contractul căsătoriei nu se poate renunța la succesiunea unui om în viață, nici nu se pot înstrăina drepturile eventuale ce s-ar putea dobândi asupra succesiunii.

#### ART. 703

Erezii care au dat la o parte, sau au ascuns lucruri ale unei succesiuni, nu mai au facultatea de a se lepăda de dânsa; cu toată renunțarea lor, ei rămân erezi și nu pot lua nici o parte din lucrurile date la o parte sau ascunse.

### Secțiunea III

Despre beneficiul de inventar, despre efectele sale și despre obligațiile eredelui beneficiar

#### ART. 704

Declarația unui erede că ia această calitate sub beneficiu de inventar trebuie să fie făcută la grefa tribunalului de prima instanță a districtului în care succesiunea este deschisă; ea trebuie să fie înscrisă pe registrul destinat pentru trecerea actelor de renunțare.

#### ART. 705

Această declarație n-are efect decât fiind precedată sau urmată de un inventar fidel și exact al bunurilor succesiunii, făcut după formele cerute de legile de procedură și în termenele mai jos hotărâte.

#### ART. 706

Se dă eredelui din ziua deschiderii succesiunii 3 luni pentru facerea inventarului.

I se mai acordă pentru a delibera asupra acceptării sau repudierii succesiunii un termen de 40 de zile, care va începe a curge din ziua expirării a celor 3 luni date pentru inventar, sau din ziua încheierii inventarului, dacă s-a terminat mai înainte de expirarea celor 3 luni.

#### ART. 707

Dacă cu toate acestea, sunt în succesiune obiecte supuse stricăciunii, sau obiecte a căror conservare ar costa mult, eredele poate în calitate de persoană în drept a succede și fără să se poată zice că s-a făcut acceptare din parte-i, să ia autorizarea justiției ca să se vândă acele obiecte.

Această vânzare trebuie să se facă cu forma vânzărilor publice.

#### ART. 708

În timpul termenelor pentru facerea inventarului și pentru deliberare, eredele nu poate fi silit a se pronunța și nu se poate obține o condamnățiune în contra-i. Dacă el renunță după expirarea termenelor, sau înaintea expirării lor, cheltuielile ce legiuit s-au făcut de dânsul până la acea epocă privesc succesiunea.

#### ART. 709

După expirarea termenelor arătate, eredele urmărit poate cere un nou termen, pe care tribunalul ce se află în cercetarea urmăririi îl acordă sau îl refuză după circumstanțe.

#### ART. 710

Cheltuielile urmăririi, în cazurile articolului precedent, privesc succesiunea, dacă eredele justifică, sau că n-a cunoscut evenimentul morții sau că termenele i-au fost neîndestulătoare, din cauza situației bunurilor, sau din cauza contestațiilor ivite. Dacă el nu poate justifica, cheltuielile îl privesc.

#### ART. 711

Eredele conservă cu toate acestea, după expirarea termenelor acordate de art. 706, chiar după expirarea termenelor date de judecător, conform art. 709, facultatea de a face încă inventar și de a se declara erede beneficiar; aceasta însă în caz când dânsul n-a făcut acte de erede sau în caz când nu este dat în contra-i o hotărâre judecătorească desăvârșită, care să-l condamne ca erede curat și simplu.

#### ART. 712

Eredele care a ascuns obiecte de ale succesiunii sau care cu știință și rea-credință n-a trecut în inventar efecte dintr-însa, nu se poate folosi de beneficiul de inventar.

#### ART. 713

Beneficiul de inventar dă eredelui avantajul:

1. De a plăti datoriile succesiunii numai până în concurența valorii bunurilor ce el a primit; de a se scuti chiar de plata datoriilor, predând toate bunurile succesiunii creditorilor și legatarilor.

2. De a nu amesteca bunurile sale proprii cu acelea ale succesiunii și de a conserva în contra succesiunii dreptul de a cere plata creanțelor sale.

#### ART. 714

Eredele beneficiar administrează bunurile succesiunii și este dator să dea socoteală de administrarea sa creditorilor și legatarilor. El nu devine răspunzător cu bunurile sale proprii, decât după ce i se va fi cerut darea socotelilor și el nu va fi îndestulat această îndatorire.

După lămurirea socotelilor, el nu poate fi răspunzător cu bunurile sale proprii, decât până la concurența sumelor ce rămâne dator.

#### ART. 715

El nu răspunde pentru administrația sa decât de greșeli grave.

#### ART. 716

El nu poate vinde obiectele mobile ale succesiunii, decât prin formele legiuite pentru vânzările publice.

Dacă el reprezintă în natură obiectele mișcătoare, nu răspunde decât de deprecierea sau deteriorarea lor cauzată din neglijența sa.

ART. 717

El nu poate vinde imobilele decât după formele prescrise de procedură. El dă mandat creditorilor ipotecari, care au făcut cerere, a primi prețul.

ART. 718

El este dator, dacă creditorii sau alte persoane interesate o cer, să dea cauțiune solvabilă pentru prețul mișcătoarelor cuprinse în inventar și pentru porțiunea prețului imobilelor nedelegată creditorilor ipotecari. De nu se va da această cauțiune, se vor vinde mișcătoarele și prețul lor se va depune, ca și porțiunea nedelegată din prețul imobilelor, spre a se întrebuința la desfacerea sarcinilor succesiunii.

ART. 719

Dacă unii din creditorii se opun, eredeii beneficiar nu poate plăti decât după ordinea și chipul regulat de judecător.

Dacă creditorii nu se opun, eredeii plătește creditorilor și legatarilor, după rândul cererii.

ART. 720

Creditorii ce nu se opun și care se prezintă, după lămurirea socotelilor și plata relicvatelor, nu au recurs decât în contra legatarilor; acei care se prezintă înaintea lămuririi socotelilor și plății relicvatelor vor avea recurs și în contra creditorilor plătiți înaintea lor.

ART. 721

Creditorii ce se opun vor avea recurs și în contra eredelui.

ART. 722

În toate cazurile prevăzute de art. 719 și 720, recursul se prescrie după expirarea termenului de trei ani, care începe din ziua lămuririi socotelilor și a plății relicvatului.

ART. 723

Cheltuielile pentru peceti, pentru facerea inventarului și pentru darea socotelilor privesc succesiunea.

#### Secțiunea IV

#### Despre succesiunile vacante

ART. 724

Dacă după expirarea termenelor pentru facerea inventarului și pentru deliberare, nu se prezintă nimeni ca să reclame succesiunea și dacă nu este nici un erede cunoscut, sau dacă erezii cunoscuți s-au lepădat de succesiune, succesiunea este privită ca vacantă.

ART. 725

Tribunalul de întâia instanță din districtul în care succesiunea este deschisă numește un curatore după cererea persoanelor interesate, sau după aceea a procurorului.

ART. 726

Curatorele unei succesiuni vacante trebuie înainte de toate să constate printr-un inventar succesiunea; el exercită și urmărește drepturile ei; răspunde la cererile făcute în contra-i; administrează sub îndatorire de a vărsa numerarul succesiunii, ca și sumele adunate din vânzarea mobilelor și imobilelor, în casa de consemnațiuni și depozite și în fine sub aceea de a da socoteli.

ART. 727

Dispozițiile secțiunii III din acest capitol asupra formelor cerute pentru facerea inventarului, asupra modului de administrație și asupra socotelilor ce eredele beneficiar este dator să dea, sunt îndatoritoare și pentru curatorii succesiunilor vacante.

## CAP. 6

Despre împărțire și despre raporturi

### Secțiunea I

Despre împărțirea succesiunii

#### ART. 728

Nimeni nu poate fi obligat a rămâne în indiviziune. Un coerede poate oricând cere împărțea succesiunii, chiar când ar exista convenții sau prohibiții contrarii.

Se poate face învoire pentru suspendarea diviziunii pe termen de cinci ani. După trecerea acestui timp, învoirea se poate reînnoi.

#### ART. 729

Diviziunea poate fi cerută chiar când unul sau mai mulți din erezi au posedat părți separate din succesiune, dacă nu a fost act de împărțea sau dacă nu se poate opune prescripția.

#### ART. 730

Dacă toți erezii sunt prezenți și majori, se pot împărți între dâșii, oricum ar voi, fără îndeplinirea vreunei formalități.

Dacă toți erezii nu sunt prezenți sau dacă între dâșii sunt minori sau interziși, atunci se vor pune peceti pe efectele succesiunii în cel mai scurt termen, sau după cererea erezilor sau după aceea a procurorului tribunalului de primă instanță.

#### ART. 731

Creditorii pot și ei să ceară punerea de peceti în virtutea unui titlu executoriu, sau a unei permisiuni judecătorești.

#### ART. 732

După punerea pecetilor, creditorii pot face opoziție și fără a avea titluri executorii sau permisiunea justiției.

#### ART. 733

Dacă vreunul din coerezi nu consimte la facerea împărțelii, sau dacă se ivesc contestații, ori în privința modului de procedare, sau asupra chipului de a o termina, tribunalul se pronunță în mod sumar sau numește, de cere trebuința, pentru operațiile împărțelii, pe unul din judecători, după raportul căruia judecă contestațiile.

#### ART. 734

Estimația imobilelor se face de experți aleși de părțile interesate; de experți numiți din oficiu când părțile refuză a-i alege.

Procesul-verbal al experților trebuie să arate bazele estimației; să indice dacă obiectul estimat poate să fie comod împărțit și în ce chip; să fixeze, în fine, în caz de împărțire, fiecare din părțile ce se pot forma, precum și valoarea lor.

#### ART. 735

Estimația mobilelor trebuie să se facă de oameni cunoscători și după adevăratul lor preț.

#### ART. 736

Fiecare din coerezi poate cere partea sa în natură din mobilele sau imobilele succesiunii. Cu toate acestea, de sunt creditorii sevestranți sau oponenți, sau dacă majoritatea coerezilor

socotește necesară vânzarea mobilelor pentru plata datoriilor succesiunii, ele se vând public după formele obișnuite.

Dacă imobilele nu se pot împărți, se vor vinde la tribunal prin licitație.

Dacă toate părțile sunt majore, ele pot conveni să facă vânzarea în fața unui arbitru, numit de dânsle.

#### ART. 737

După ce mobilele și imobilele s-au estimat și s-au vândut, judecătorul, de cere trebuința, trimite pe părți la un arbitru numit cu consimțământul lor, sau numit de-a dreptul de dânsul, când părțile nu se unesc pentru numirea lui.

Se procedează înaintea acestui arbitru la facerea socotelilor ce compărătorii pot fi datori a-și da unii altora, la formarea activului și pasivului eredității, la compunerea părților și la restituțiile ce erezii ar trebui a-și face între dânsii.

#### ART. 738

Fiecare erede raportează la masa succesiunii, conform cu regulile mai jos prescrise, donațiunile ce a primit și sumele ce este dator către succesiune.

#### ART. 739

Dacă raportul nu se face în natură, coerezii cărora li se datorează iau mai întâi o parte egală din masa succesiunii.

Aceste preluări se fac, pe cât este posibil, în obiecte de aceeași natură și calitate cu acelea ce erau să fie date în natură.

#### ART. 740

După preluări, se formează din restul masei succesiunii atâtea părți egale câți sunt și erezii sau stirpe împărțitoare.

#### ART. 741

La formarea și compunerea părților, trebuie să se dea în fiecare parte, pe cât se poate, aceeași cantitate de mobile, de imobile, de drepturi sau de creanțe de aceeași natură și valoare.

Se va evita însă, cât va sta prin putință, îmbucătățirea peste măsură a eritajelor și diviziunea exploatațiunilor.

#### ART. 742

Inegalitatea părților date în natură se compensează prin bani.

#### ART. 743

Părțile se formează de unul dintre coerezi sau de altă persoană, dacă toți erezii sunt de acord în alegere și dacă cel ce a fost ales acceptă însărcinarea; în caz contrar, părțile se formează de un expert numit de judecător.

Părțile apoi se trag la sorți. Dacă însă erezii vin la moștenire cu părți inegale, autoritatea judecătorească decide de trebuie să se procedeze prin tragere la sorți în parte, sau prin darea părților în total.

#### ART. 744

Mai înainte de a proceda la tragerea părților la sorți, fiecare compărător este admis a propune reclamarile sale, în contra formării părților.

#### ART. 745

Regulile stabilite pentru împărțirea masei de moștenire se vor observa în subdiviziunile ce se vor face între stirpele compărțitoare.

#### ART. 746

Dacă asupra operațiilor trimise înaintea arbitrului se fac contestații, arbitrul încheie proces-verbal pentru dificultățile și zisele părților, și le trimite înaintea judecătorului pentru împărțeală.

#### ART. 747

Dacă toți coerezii nu sunt prezenți sau de sunt între ei interziși sau minori, împărțirea trebuie să se facă înaintea judecătorei, observând regulile prescrise în articolele precedente din această secțiune.

Dacă sunt mai mulți minori cu interese contrarii la împărțeală, se va da fiecărui dintr-înșii un tutore special.

#### ART. 748

În cazul articolelor precedente, licitația, de este trebuință, nu se va putea face decât înaintea judecătorei cu formele prescrise pentru înstrăinarea bunurilor minorilor. Străinii vor fi totdeauna admiși.

#### ART. 749

Împărțelile făcute conform cu regulile mai sus prescrise, sau de tutori cu autorizația consiliului de familie, sau în numele absenților sunt definitive.

#### ART. 750

După împărțeală se va remite fiecărui din compărțitori titlurile particulare obiectelor ce i s-au dat.

Titlurile unei proprietăți împărțite se țin de acela ce a luat partea cea mai mare, cu îndatorire de a le prezenta când compărțitorii, având trebuință de ele, i le vor cere.

Titlurile eredității întregi se țin de acel erede pe care toți l-au ales ca depozitar, cu îndatorirea de a le prezenta la orice cerere.

Dacă nu este unire pentru această alegere, atunci titlurile se depun în arhiva statului și judecătorul liberează de pe dânsle fiecărui din erezi câte o copie legalizată.

### Secțiunea II

#### Despre raporturi

#### ART. 751

Fiul sau descendentele care vine la succesiune, chiar sub beneficiu de inventar, împreună cu frații ori surorile sale, sau cu descendenții acestora, trebuie a raporta coerezilor săi tot ce a primit de la defunct prin dar, atât direct cât și indirect, afară de cazul când donatoarele a dispus altfel.

#### ART. 752

Eretele ce renunță la succesiune poate popri darul, sau a cere legatul ce i s-a făcut, în limitele părții disponibile.

#### ART. 753

Donatarul care nu avea calitatea de a moșteni în momentul donațiunii, dar care va avea această calitate la epoca deschiderii succesiunii, este obligat de a face raport, dacă donatoarele nu l-a dispensat de aceasta.

#### ART. 754

Donățiile și legatele făcute fiului unei persoane, care are calitatea de erede în momentul deschiderii succesiunii, sunt prezumate că s-au făcut cu scutirea de raport.

#### ART. 755

Fiul care vine cu dreptul său propriu la succesiunea donatorului nu este obligat a raporta darul făcut părintelui său, chiar când ar primi succesiunea acestuia; dar când fiul vine la succesiune cu dreptul de reprezentare, atunci este dator să raporteze aceea ce s-a dăruit părintelui său, chiar în cazul când ar fi renunțat la succesiunea părintelui.

#### ART. 756

Donățiile și legatele făcute soțului unui descendent succesibil sunt socotite ca făcute cu scutirea de raport.

Dacă darurile sau legatele s-au făcut la doi soți împreună, din care numai unul este descendent cu drept de succesiune, partea dăruită acestuia din urmă este supusă raportului.

ART. 757

Raportul nu se poate face decât numai la succesiunea donatorului.

ART. 758

Coeredele este dator a raporta aceea ce părintele a cheltuit cu dânsul dotându-l, procurându-i vreo carieră, sau plătindu-i datoriile.

ART. 759

Cheltuielile de nutriment, întreținere, educație, de învățătura unui meșteșug, cheltuielile ordinare pentru îmbrăcăminte și alte obiecte trebuincioase la intrarea în armată, cheltuielile de nuntă și prezenturile obișnuite nu sunt supuse raportului.

ART. 760

Imobilul care s-a pierdut din caz fortuit și fără greșala donatorului nu este supus raportului.

ART. 761

Dacă înzestrătorul ascendent plătește bărbatului zestrea fără asigurări suficiente, fiica înzestrată va fi datoare a raporta numai acțiunea în contra bărbatului.

ART. 762

Fructele și interesele lucrurilor supuse raportului nu sunt debite decât din ziua deschiderii succesiunii.

ART. 763

Legatarii și creditorii nu pot pretinde ca erezii să facă raport.

ART. 764

Raportul se face sau în natură, sau scăzându-se valoarea sa din partea celui obligat a face raport.

ART. 765

Raportul se poate pretinde în natură pentru imobile; când cel ce a primit imobilul l-a înstrăinat sau ipotecat, înaintea deschiderii succesiunii, raportul în natură nu este obligatoriu.

Raportul în acest caz se prețuiește după valoarea ce imobilul a avut în momentul deschiderii succesiunii.

ART. 766

În orice caz, trebuie să se țină socoteală donatarului de cheltuielile necesare și utile.

ART. 767

Donatarul este răspunzător de toate degradările și deteriorările care au micșorat valoarea imobilului, prin faptul, culpa sau neglijența sa.

ART. 768

Când imobilul s-a înstrăinat de donator, ameliorațiunile și degradările făcute de cel ce l-a dobândit se vor ține în seamă, conform cu dispozițiile celor două articole precedente.

ART. 769

Când raportul se face în natură, bunurile intră în masa succesiunii libere de toate sarcinile create de donatar; creditorii ipotecari însă, pot să intervină la împărțeală spre a nu se face raportul cu fraudă drepturilor lor.

ART. 770

Când un succesibil primește, cu dispensă de raport, un dar care excede porțiunea disponibilă, raportul excedentului se face în natură, dacă întoarcerea excedentului este posibilă.

În caz contrar, dacă excedentul trece peste jumătatea valorii imobilului, donatarul raporta imobilul în întregimea lui și prelevă asupra masei valoarea porțiunii disponibile; dacă această porțiune trece peste jumătatea valorii imobilului, donatarul poate ține imobilul în întregimea

lui, ia însă mai puțin din celelalte bunuri ale succesiunii, și recompensează pe coerezii săi, sau în bani, sau oricum altfel.

#### ART. 771

Coerede care raportează imobilul în natură poate să rețină posesiunea până la plata efectivă a sumelor ce-i sunt datorite pentru cheltuieli sau ameliorațiuni.

#### ART. 772

Raportul mobilelor se face luându-se mai puțin din celelalte bunuri ale succesiunii. El se calculează pe valoarea ce mobilele aveau în momentul facerii darului, după statul estimației anexat actului de dar; în lipsa acestui stat, după estimația experților, făcută pe prețul cel mai just.

#### ART. 773

Succesibilul care a primit bani face raportul luând mai puțin din numerarul succesiunii.

La neajungere, donatarul poate să nu raporteze numerarul dând echivalentul în mobile și, în lipsa acestora, în imobilele succesiunii.

### Secțiunea III

#### Despre plata datoriilor

#### ART. 774

Coerezii contribuie la plata datoriilor și sarcinilor succesiunii, fiecare în proporție cu ce ia.

#### ART. 775

Legatarul cu titlu universal contribuie deopotrivă cu erezii, în proporție cu emolumentul său. Cel particular nu contribuie.

#### ART. 776

Când imobilele unei succesiuni sunt ipotecate special, pentru plată de rendite, fiecare din coerezi poate pretinde ca renditele să fie plătite și imobilele liberate înaintea formării părților.

Dacă coerezii împart succesiunea în starea în care se găsește, imobilele ipotecate se estimează după aceeași normă ca și celelalte imobile; capitalul renditei însă se scade din prețul imobilului. Eredele, în partea căruia s-au dat imobilele, rămâne singur dator a plăti rendita și garantează pe coerezii săi pentru această plată.

#### ART. 777

Coerezii plătesc datoriile și sarcinile succesiunii, fiecare în proporție cu partea sa ereditară.

#### ART. 778

Coerede sau succesorul cu titlu universal care, din cauza ipotecii, a plătit din datoria comună mai mult decât partea sa, are recurs, în contra celorlalți coerezi sau succesori cu titlu universal, numai pentru partea ce fiecare din ei era obligat a plăti, chiar când coerede ce a desfăcut datoria ar fi fost subrogat în drepturile creditorilor. Coerede însă, ce a acceptat succesiunea sub beneficiu de inventar, conservă facultatea de a cere plata creanțelor sale personale, ca orice alt creditor al succesiunii.

#### ART. 779

Când unul din coerezi sau succesori cu titlu universal este insolubil, partea lui din datoria ipotecară se împarte între toți ceilalți în proporție cu ce ia fiecare din succesiune.

#### ART. 780

Titlurile executorii, obținute în contra defunctului, sunt personal executorii și în contra eredelui. Cu toate acestea, creditorii nu pot urmări execuția decât după opt zile de la notificarea acestor titluri făcute persoanei, sau la domiciliul eredelui.

#### ART. 781

Ei pot cere, în orice caz și în contra oricărui creditor, separația patrimoniului defunctului de acela al eredelui.

ART. 782

Acest drept nu poate fi exercitat când, acceptându-se erede de debitor, s-a făcut astfel novațiune în privința creanței contra defunctului.

ART. 783

În privința mobilelor, după trecerea de trei ani, dreptul este prescris. În privința imobilelor, acțiunea se poate exercita în tot timpul în care imobilele se găsesc în mâna eredelui.

ART. 784

Creditorii eredelui nu pot cere separația patrimoniilor în contra creditorilor succesiunii.

ART. 785

Creditorii unui din compărțitori, ca nu cumva împărțeala să se facă cu viclenie în vătămarea drepturilor lor, pot pretinde să fie prezenți la împărțeală, pot dar să intervină cu spezele lor; nu pot însă să atace o împărțeală săvârșită, afară numai de s-a făcut în lipsă-le și fără să se țină seamă de opoziția lor.

#### Secțiunea IV

Despre efectele împărțelii și despre garanția părților

ART. 786

Fiecare coerede este prezumat că a moștenit singur și imediat toate bunurile care compun partea sa, sau care i-au căzut prin licitație, și că n-a fost niciodată proprietar pe celelalte bunuri ale succesiunii.

ART. 787

Coerezii sunt datori garanți unul către altul numai despre tulburările și evicțiunile ce proced dintr-o cauză anterioară împărțelii.

Garanția încetează când o evicțiune a fost exceptată anume, printr-o clauză expresă a actului de împărțeală, sau când evicțiunea a fost cauzată din greșeala eredelui.

ART. 788

Fiecare din erezi este obligat, în proporție cu partea sa ereditară, a despăgubi pe coerezele său de paguba ce a suferit din cauza evicțiunii.

Când unul din coerezi va fi insolubil, partea ce el este dator a contribui se va împărți între erede de garantat și între ceilalți coerezi.

ART. 789

Garanția pentru solvabilitatea debitorului unei rendite durează numai cinci ani de la împărțeală. Această garanție încetează când nesolvabilitatea a luat naștere în urma împărțelii.

#### Secțiunea V

Despre desființarea sau resciziunea împărțelii

ART. 790

Împărțelile pot fi desființate pentru violență sau dol.

Pentru o simplă omisiune a unuia din obiectele succesiunii nu se strică împărțeala; se face numai un supliment de împărțeală pentru obiectul omis.

ART. 791

Orice act, sub orice titlu, în urmarea cărui a încetat indiviziunea între erezi, este supus la acțiunea de resciziune din articolul precedent.

După împărțeală, sau după actul care-i ține locul, acțiunea de resciziune nu mai este admisă în contra tranzacției făcute asupra dificultăților reale, ce prezintă primul act, chiar când nu ar fi fost proces început asupra obiectului tranzacției.

ART. 792

Acela în contra cărui s-a făcut cererea de resciziune poate popri desființarea împărțelii, dând reclamantului suplimentul din partea sa ereditară în numerar sau în natură.

ART. 793

Coeredele care a înstrăinat porțiunea sa ereditară, în tot sau în parte, nu poate intenta acțiunea de resciziune pentru dol sau violență, dacă înstrăinarea s-a făcut în urma descoperirii dolului sau încetării violenței.

## Secțiunea VI

Despre împărțeala făcută de tată, de mamă sau de alți ascendenți între descendenții lor

ART. 794

Tatăl, mama și ceilalți ascendenți pot face împărțeala bunurilor lor între fii și ceilalți descendenți.

ART. 795

Această împărțeală se poate face prin acte între vii, sau prin testament cu formele, condițiile și regulile prescrise pentru donațiuni între vii și pentru testamente.

Împărțeala făcută prin acte între vii nu poate avea de obiect decât bunurile prezente.

ART. 796

Dacă toate bunurile, ce ascendentele a lăsat la moartea sa, nu au fost cuprinse în împărțeală, bunurile necuprinse se vor împărți conform cu legea.

ART. 797

Este nulă împărțeala în care nu s-au cuprins toți copiii în viață la deschiderea moștenirii și descendenții fiilor premuriți.

Acțiunea de nulitate se poate exercita de toți erezii fără distincție.

ART. 798

Împărțeala făcută de ascendent se poate ataca, când ar rezulta dintr-însa sau dintr-alte acte că, prin dispoziția făcută de ascendent, vreunul din acei între care s-au împărțit bunurile s-ar găsi vătămat în partea legitimă.

ART. 799

Copilul care, pentru cauza arătată la articolul precedent, atacă împărțeala făcută de ascendent este dator a plăti înainte cheltuielile estimației. Dacă reclamația nu este fondată, cheltuielile estimației și ale judecății vor fi în sarcina sa.

## Titlul II

### DESPRE DONAȚIUNI ÎNTRE VII ȘI DESPRE TESTAMENTE

ART. 800

Nimeni nu va putea dispune de avutul său, cu titlu gratuit, decât cu formele prescrise de lege pentru donațiuni între vii sau prin testament.

ART. 801

Donațiunea este un act de liberalitate prin care donatoarele dă irevocabil un lucru donatarului care-l primește.

#### ART. 802

Testamentul este un act revocabil prin care testatorul dispune, pentru timpul încetării sale din viață, de tot sau parte din avutul său.

#### ART. 803

Substituțiile sau fideicomisele sunt prohibite; orice dispoziții prin care donatarul, eredele instituit sau legatarul va fi însărcinat de a conserva și a remite la o a treia persoană, va fi nulă, chiar în privirea donatarului, a eredelui numit sau a legatarului.

#### ART. 804

Este permisă dispoziția prin care o a treia persoană ar fi chemată a lua darul, ereditatea sau legatul, în cazul când donatarul, eredele numit, sau legatarul nu ar primi sau nu ar putea primi.

#### ART. 805

Este permisă asemenea dispoziție între vii sau testamentară, prin care uzufructul se dă la o persoană și proprietatea nudă la alta.

### CAP. 2

Despre capacitatea de a dispune sau de a primi prin donațiune între vii sau prin testament

#### ART. 806

Minorul mai mic de 16 ani nu poate dispune nici într-un fel, afară de excepțiile regulate la capitolul VII al acestui titlu.

#### ART. 807

Minorul de 16 ani poate dispune prin testament și numai pentru jumătate din bunurile de care după lege poate dispune majorele.

#### ART. 808

Este capabil de a primi prin donațiune între vii oricine este conceput în momentul donațiunii.

Este capabil de a primi prin testament oricine este conceput la epoca morții testatorului.

#### ART. 809

Minorul de șasesprezece ani nu poate, prin testament, dispune în favoarea tutorelui său.

Minorul, ajuns la majoritate, nu poate dispune nici prin donațiune între vii, nici prin testament, în favoarea fostului său tutore, dacă socotelile definitive ale tutelei n-au fost prealabil date și primite.

Sunt exceptați în amândouă cazurile de mai sus ascendenții minorilor, care sunt sau au fost tutori ai lor.

#### ART. 810

Doctorii în medicină sau în chirurgie, ofițerii de sănătate și spițerii, care au tratat pe o persoană în boala din care moare, nu pot profita de dispozițiile între vii sau testamentare, ce dânsa a făcut în favoare-le în cursul acestei boli.

Sunt exceptate:

1. Dispozițiile remuneratorii făcute cu titlul particular; se va ține însă seamă de starea dispunătorului și de serviciile făcute.

2. Dispozițiile universale, în caz de rudenie până la al patrulea grad inclusiv, afară numai dacă mortul va avea erezi în linie dreaptă și dacă acela, în profitul căruia s-a făcut dispoziția, nu este el chiar erede în linie dreaptă.

Aceleași reguli sunt aplicabile în privința preoților.

#### ART. 811

Dispozițiile între vii sau prin testament, făcute în favoarea ospiciilor, săracilor dintr-o comună sau stabilimentelor de utilitate publică, nu pot avea efect decât de sunt autorizate prin ordonanțe domnești în urma avizului Consiliului de Stat.

#### ART. 812

Dispozițiile în favoarea unui incapabil sunt nule, fie ele deghizate sub forma unui contract oneros, fie făcute în numele unor persoane interpuse.

Sunt repute ca persoane interpuse tatăl și mama, copiii și descendenții și soțul persoanei incapabile.

### CAP. 3

#### Despre donațiunile între vii

#### Secțiunea I

#### Despre forma și efectele donațiunilor între vii

#### ART. 813

Toate donațiunile se fac prin act autentic.

#### ART. 814

Donațiunea nu obligă pe donator și nu va produce nici un efect decât din ziua în care va fi fost acceptată.

Acceptarea poate fi făcută sau în act, sau printr-un act autentic posterior, mai înainte însă de moartea celui ce dăruiește; în acest din urmă caz, donațiunea n-are efect decât din ziua din care se va fi comunicat donatorului actul de acceptare.

#### ART. 815

Donațiunile făcute unor minori sau unui interzis, se acceptă de tutore sau de părinte.

Mama, cu toate că tatăl ar fi în viață, și ceilalți ascendenți, cu toate că genitorii ar fi în viață, vor putea asemenea să accepte donațiunea făcută minorelui și interzisului, deși ei n-ar avea calitatea de tutori.

#### ART. 816

Surdo-mutul ce nu știe să scrie nu poate accepta o donațiune decât cu asistarea unui curator special numit de autoritatea judiciară, după regulile stabilite pentru minori.

#### ART. 817

Donațiunile făcute persoanelor morale nu pot fi acceptate decât prin ordonanță domnească, dată în urma avizului Consiliului de Stat.

#### ART. 818

Când se dăruiesc bunuri ce pot fi ipotecate, transcripția actului ce conține donațiunea și acceptarea, ca și notificarea acceptării făcută prin act separat, se va face la judecătoria în a cărei rază teritorială sunt situate bunurile.

#### ART. 819

Lipsa transcripției poate să fie invocată de orice persoane au interes la aceasta; se exceptă însă persoanele obligate a stăruii să se facă transcripția, sau reprezentanții lor, asemenea și donatorul.

#### ART. 820

Minorii, interzișii, femeile măritate, în lipsă de acceptarea sau de transcripția donațiunii, nu pot cere obiectele dăruite; au însă, de se cuvine, recurs în contra tutorilor sau bărbatilor.

#### ART. 821

Donațiunea între vii pentru bunurile viitoare este revocabilă.

#### ART. 822

Este nulă orice donațiune făcută cu condiții a căror îndeplinire atârână numai de voința donatorului.

#### ART. 823

Este asemenea nulă, dacă s-a făcut sub condiția de a se satisface datorii sau sarcini care nu existau la epoca donațiunii sau care nu erau arătate în actul de donațiune.

#### ART. 824

Când donatorul și-a rezervat dreptul de a dispune de un obiect cuprins în donațiune, sau de o sumă determinată din bunurile dăruite, dacă moare, fără să fi dispus de dănele, un asemenea obiect sau asemenea sumă rămâne erezilor donatorului.

#### ART. 825

Donatorul poate stipula întoarcerea bunurilor dăruite, atât în cazul când donatarul ar muri înaintea lui, cât și în cazul când donatarul și descendenții săi ar muri înaintea sa.

Aceste stipulații însă nu se pot face decât în favoarea donatorului.

#### ART. 826

Dispozițiile art. 821, 822, 823, 824 și 825 nu se aplică la donațiunea din capitolul VI și VII, dintr-acest titlu.

#### ART. 827

Orice act de donațiune de mobile este valabil numai pentru obiectele trecute într-un act estimativ subsemnat de donator și donatar.

#### ART. 828

Donatorul nu este responsabil de evicțiune către donatar pentru lucrurile dăruite.

Donatorul este responsabil de evicțiune când el a promis expres garanția.

Este asemenea responsabil când evicțiunea provine din faptul său, când este în chestiune o donațiune care impune sarcini donatarului; într-acest caz însă, garanția este obligatorie numai până la suma sarcinilor.

### Secțiunea II

Despre cazurile în care donațiunile se pot revoca

#### ART. 829

Donațiunea între vii se revocă, pentru neîndeplinirea condițiilor cu care s-a făcut, pentru ingratitudine și pentru naștere de copii în urma donațiunii.

#### ART. 830

Când donațiunea este revocată pentru neîndeplinirea condițiilor, bunurile reintră în mâna donatorului, libere de orice sarcină și ipotecă.

#### ART. 831

Donațiunea între vii se revocă pentru ingratitudine în cazurile următoare:

1. Dacă donatarul a atentat la viața donatorului.
2. Dacă este culpabil în privința-i de delict, cruzimi sau injurii grave.
3. Dacă fără cuvânt îi refuză alimente.

#### ART. 832

Revocarea pentru neîndeplinirea condițiilor și pentru ingratitudine nu se face de drept niciodată.

#### ART. 833

Cererea de revocare pentru ingratitudine trebuie făcută în termen de un an din ziua faptului, sau din ziua când donatorul a cunoscut faptul.

Acțiunea de revocare nu se poate intenta în contra erezilor donatarului, nici de erezii donatorului în contra donatarului, afară numai dacă, în acest caz, acțiunea s-a intentat de donator, sau donatorul a murit în anul în care se putea intenta acțiunea.

ART. 834

Revocarea pentru ingratitude nu poate infirma nici înstrăinările făcute de donatar, nici ipotecile sau alte sarcini reale, cu care el ar fi putut greva obiectul dăruit; este neapărat însă ca acestea să se fi făcut înaintea înscripției extractului cererii de revocare pe marginea transcripției prescrisă prin art. 818.

În caz de revocare, donatarul se condamnă a întoarce valoarea obiectelor înstrăinate, după estimăția ce li s-ar face în timpul cererii; se condamnă asemenea a întoarce veniturile din ziua cererii.

ART. 835

Donățiunile făcute în favoarea maritagiului nu sunt revocabile pentru ingratitude.

ART. 836

Orice donațiuni prin acte între vii făcute de persoane ce n-au copii sau descendenți existenți în timpul facerii lor, oricare ar fi valoarea acestor donațiuni și sub orice titlu s-ar fi făcut, fie chiar donațiunea mutuală sau remuneratorie, fie în fine donațiunea în favoarea maritagiului făcută soților de oricare altă persoană, afară de ascendenții lor, sunt revocate de drept, dacă donatorul, în urma donațiunii, dobândește un copil legitim, un postum, sau chiar când a legitimat pe un copil natural, prin maritagiul subsecvent.

ART. 837

Revocarea se face și când copilul donatorului sau al donatricei ar fi fost conceput în timpul donațiunii.

ART. 838

Donățiunea rămâne revocată chiar când donatarul ar fi intrat în posesia lucrurilor dăruite și ar fi fost lăsat în posesia acelor lucruri după nașterea fiului donatorului; donatarul posesor nu va fi obligat a restitui fructele de orice natură luate de el, decât din ziua în care i se va fi notificat nașterea fiului sau legitimarea sa prin căsătorie subsecventă.

ART. 839

Orice clauze sau convenții, prin care donatorul ar renunța la revocarea donațiunii pentru naștere de fiu, este nulă și fără nici un efect.

ART. 840

Prescripția acțiunii de revocare se împlinește după 30 de ani de la nașterea fiului.

CAP. 4

Despre partea disponibilă a bunurilor și despre reducere

Secțiunea I

Despre partea disponibilă a bunurilor

ART. 841

Liberalitățile, fie făcute prin acte între vii, fie făcute prin testament, nu pot trece peste jumătatea bunurilor dispunătorului, dacă la moarte-i lasă un copil legitim; peste o a treia parte, dacă lasă doi copii; peste a patra parte, dacă lasă trei sau mai mulți.

ART. 842

Sunt cuprinși în articolul precedent sub nume de copii, descendenții de orice grad.

ART. 843

Liberalitățile, prin acte între vii sau prin testament, nu pot trece peste jumătatea bunurilor, dacă în lipsă de descendenți, defunctul lasă tată și mamă sau peste trei sferturi, dacă lasă numai pe unul din părinți.

ART. 844

Dacă dispoziția prin acte între vii sau prin testament, constituie un uzufruct sau o rentă viageră, a cărei valoare trece peste cantitatea disponibilă, erezii rezervatari au facultatea de a executa aceste dispoziții sau de a abandona proprietatea cantității disponibile.

ART. 845

Valoarea bunurilor înstrăinate unui succesibil în linie dreaptă, cu sarcina unei rente viagere sau cu rezervă de uzufruct va fi socotită în porțiunea disponibilă și excedentele, de este, se va trece în masa succesiunii. Imputația și raportul nu pot fi cerute de succesibilul în linie dreaptă care a consimțit la aceste înstrăinări.

ART. 846

Cantitatea disponibilă poate fi dată în tot sau în parte, sau prin acte între vii sau prin testament, copiilor sau altor succesibili ai donatorului, fără ca donatarul sau legatarul, ce vine la succesiune, să fie supus la raport, dacă în dispoziție se zice expres, că ceea ce s-a dat este peste partea sa.

Declarația că darul sau legatul este peste partea succesibilului se poate face sau în actul ce conține dispoziția, sau în urmă, cu formele dispozițiilor între vii, sau testamentare.

## Secțiunea II

### Despre reducțiunea donațiunilor și a legatelor

ART. 847

Liberalitățile prin act sau între vii sau prin testament, când vor trece peste partea disponibilă, vor fi reduse la această parte.

ART. 848

Reducțiunea liberalităților între vii nu va putea fi cerută decât numai de erezii rezervatari, de erezii acestora sau de cei care înfățișează drepturile lor.

ART. 849

Partea disponibilă se calculează cu chipul următor: pe lângă bunurile ce a lăsat donatorul sau testatorul în momentul morții sale, se adaugă prin calcul și bunurile de care a dispus prin donațiuni între vii, după starea lor din momentul donațiunii și după valoarea ce au avut în momentul morții donatorului. Din această masă de bunuri, scăzându-se datoriile, pe ceea ce va rămânea se calculează partea disponibilă, după numărul și calitatea erezilor.

ART. 850

Întâi se vor reduce dispozițiile testamentare; când bunurile cuprinse în aceste dispoziții nu vor mai fi, atunci numai se va face reducțiunea donațiunilor.

Reducțiunea va începe de la cea din urmă donațiune, după săvârșirea acesteia se va trece îndată la cea a doua după dânsa, și așa pe rând până la cea mai veche donațiune.

ART. 851

Când donațiunea între vii, supusă la reducțiune, s-a făcut la unul din cei cu drept de moștenire, acesta va putea scădea partea cu care ar trebui să se reducă donațiunea, din partea ce i s-ar cuveni ca erede în bunurile nedisponibile, dacă aceste bunuri sunt de aceeași natură cu cele dăruite.

ART. 852

Se vor reduce cu analogie atât legatele universale cât și cele particulare, fără distincție.

#### ART. 853

Când testatorul va declara ca un legat să fie plătit preferându-se celorlalte, acest legat nu va fi supus la reducere, decât după ce valoarea celorlalte legate nu va împlini rezerva legală.

#### ART. 854

Donatarul va restitui fructele porțiunii ce trece peste partea disponibilă, din momentul morții donatorului.

#### ART. 855

Donatarul este obligat, dacă a alienat bunurile dăruite, să facă în urmă raportul excedentului peste porțiunea disponibilă, după valoarea lucrurilor din timpul morții disponentului.

### CAP. 5

#### Despre dispozițiile testamentare

#### Secțiunea I

#### Reguli generale pentru forma testamentelor

#### ART. 856

Orice persoană este capabilă de a face testament, dacă nu este poprită de lege.

#### ART. 857

Două sau mai multe persoane nu pot testa prin același act, una în favoarea celeilalte, sau în favoarea unei a treia persoane.

#### ART. 858

Un testament poate fi sau olograf, sau făcut prin act autentic, sau în formă mistică.

#### ART. 859

Testamentul olograf nu este valabil decât când este scris în tot, datat și subsemnat de mâna testatorului.

#### ART. 860

Testamentul autentic este acela care s-a adevărat de judecătoria competentă.

#### ART. 861 - 863

(Abrogat prin Legea nr. 358 din 3 iulie 1944 pentru autentificarea și legalizarea înscrisurilor, pentru investirea cu dată certă și legalizarea copiilor de pe înscrisuri)

#### ART. 864

Când testatorul va voi să facă un testament mistic sau secret, trebuie neapărat să-l iscălească, sau că l-a scris el însuși, sau că a pus pe altul a-l scrie.

Hârtia în care s-au scris dispozițiile testatorului sau hârtia care servește de plic, de va fi, se va strânge și se va sigila.

Testatorul va prezenta judecătoriei competente testamentul strâns și pecetluit, precum s-a zis, sau îl va strânge și-l va pecetlui înaintea judecătoriei.

Testatorul va declara că dispozițiile din acea hârtie este testamentul său, scris și iscălit de el însuși, sau scris de altul și iscălit de testator.

Când testatorul, din cauză de boală, va fi în neposibilitate fizică de a se prezenta înaintea judecătoriei, atunci prezentarea testamentului, pecetluirea lui și declarația sus-menționată, se vor face înaintea judecătorului, numit de judecătorie pentru acest sfârșit.

Judecătoria, sau judecătorul numit, va face actul de subscripție pe hârtia în care s-a scris testamentul, sau pe hârtia care servește de plic.

Acest act se va subscrie atât de testator, cât și de judecătorie sau judecător.

Toată lucrarea de mai sus nu va putea fi întreruptă de nici o altă operație; când testatorul, din o cauză posterioară subsemnării testamentului, va declara că nu poate subsemna subscripția, această declarație se va trece în subscripție.

ART. 865

Acei care nu știu sau care nu pot citi și scrie nu pot face testament în formă mistică.

ART. 866

Când testatorul nu poate vorbi, dar știe a scrie, atunci declarația că testamentul este al său o va face în scris în capul actului de subscripție înaintea judecătorului numit, sau înaintea judecătoriei.

Judecătoria sau judecătorul numit va constata în actul de subscripție declarația testatorului.

ART. 867

În cazurile când se numește un judecător, el va comunica procesul său verbal judecătoriei, care va legaliza actul de subscripție sau testamentul.

## Secțiunea II

Despre regulile speciale asupra formelor câtorva testamente

ART. 868

Testamentele militarilor și ale indivizilor întrebuințați în armată, sunt în orice țară valabil făcute în prezența unui cap de batalion sau de escadron, sau în prezența oricărui alt ofițer superior, asistat de doi martori, sau în prezența a doi comisari de război, sau în prezența unui din comisari asistat de doi martori.

ART. 869

Sunt asemenea, dacă testatorul este bolnav sau rănit, valabil făcute în prezența capului ofițerului de sănătate asistat de comandantul militar, însărcinat cu poliția ospiciului.

ART. 870

Dispozițiile articolelor precedente nu sunt admisibile decât în privința acelor ce sunt în expediție militară, sau în cuartier, sau în garnizoană afară din teritoriul român, sau prizonieri la inamici, fără ca cei ce sunt în cuartier sau în garnizoană înăuntrul țării să poată profita de această latitudine, de nu se găsesc în o cetate asediată, sau în alte locuri ale căror porți să fie închise și comunicațiile întrerupte din cauza războiului.

ART. 871

Testamentul făcut în forma mai sus arătată este nul după șase luni de la întoarcerea testatorului într-un loc unde are libertatea de a testa cu formele ordinare.

ART. 872

Testamentul făcut într-un loc care este scos din comunicație din cauza ciumei sau altei boli contagioase, se poate face înaintea unui membru al consiliului municipal, asistat de doi martori.

ART. 873

Testamentul menționat în articolul precedent este nul după trecerea de șase luni de la deschiderea comunicațiilor cu locul unde se găsește testatorul, sau după șase luni de la trecerea sa într-un loc unde comunicațiile nu sunt întrerupte.

ART. 874

Testamentele făcute pe mare în timp de voiaj sunt valabile:

Pe corăbii și alte bastimente ale țării, când sunt făcute în prezența ofițerului comandant al bastimentului, sau în lipsă-i în prezența celui ce-l înlocuiește după ordinea serviciului, însă și

unul și altul asistați de ofițerul de administrație, sau de ofițerul ce îndeplinește funcțiunile acestuia.

Pe bastimentele de comerț, când sunt făcute în prezența scribului bastimentului sau în prezența celui ce-l înlocuiește, însă și unul și altul asistați de căpitanul sau de patronul, sau în lipsă-le, de acei ce-i înlocuiesc.

În toate cazurile, funcționarii în prezența căror se fac aceste testamente vor fi asistați de către doi martori.

#### ART. 875

Pe bastimentele statului, testamentul căpitanului, sau acela al ofițerului însărcinat cu administrația, pe bastimentele de comerț, testamentul căpitanului, al patronului, sau al scribului se pot face în prezența acelor ce, în ordinea serviciului, vin după dâșii, conformându-se pentru celelalte formalități cu dispozițiile articolului precedent.

#### ART. 876

În toate cazurile, testamentele menționate în cele două articole precedente se vor face fiecare în două exemplare originale.

#### ART. 877

Dacă bastimentul intră într-un port străin, unde se găsește un agent d-ai țării, funcționarii, în prezența cărora s-a făcut testamentul, sunt datori să depună unul din exemplarele originale, închis și pecetluit în mâinile acestui agent, care-l va trimite Ministerului de Interne, spre a fi înaintat la grefa judecătoriei domiciliului testatorului.

#### ART. 878

După întoarcerea bastimentului în țară, fie în portul armamentului, fie în orice alt port, cele două exemplare originale ale testamentului închise și pecetluite sau exemplarul original rămas, dacă după articolul precedent celălalt a fost depus în cursul voiajului, vor fi date la biroul comandantului de port, care le va trimite fără întârziere Ministerului de Interne, ce va face depozitul conform articolului precedent.

#### ART. 879

Se va înscrie pe marginea rolului bastimentului numele testatorului, menționându-se despre remiterea originalelor testamentului în mâinile agentului, sau la biroul comandantului de port.

#### ART. 880

Testamentul nu va fi reputat ca făcut pe mare, deși s-ar fi făcut în cursul voiajului, dacă în timpul în care s-a fost făcut, bastimentul s-ar fi apropiat de un țărm străin, unde s-ar afla un agent al României. În acest caz testamentul nu este valabil decât dacă s-a făcut după formele prescrise de legea României, sau după acelea întrebuițate în țara unde a fost făcut.

#### ART. 881

Dispozițiile de mai sus se aplică și la testamentele pasagerilor, care nu fac parte din echipaj.

#### ART. 882

Testamentul făcut pe mare cu formele articolului 874 nu este valabil decât dacă testatorul moare pe mare, sau după trei luni de la întoarcerea lui pe uscat, într-un loc unde ar fi putut să-l refacă cu formele ordinare.

#### ART. 883

Testamentul făcut pe mare nu va putea cuprinde nici o dispoziție în favoarea ofițerilor bastimentului, dacă dâșii nu sunt rude cu testatorul.

#### ART. 884

Testamentele cuprinse în articolele precedente ale prezentei secțiuni vor fi subscrise de testatori și de ofițerii publici, în prezența căror s-au făcut.

Dacă testatorul declară că nu știe sau nu poate subscrie, se face mențiune de declarația sa și de cauza ce l-a împiedicat de a subscrie.

În cazurile în care se cere asistența de doi martori, testamentul va fi scris cel puțin de unul dintr-înșii și se va face mențiune de cauza ce a împiedicat pe celălalt de a subscrie.

#### ART. 885

Românul ce s-ar afla în țară străină va putea face testamentul său, sau în forma olografă, sau în forma autentică întrebuințată în locul unde se face testamentul.

#### ART. 886

Formalitățile la care sunt supuse deosebitele testamente prin dispozițiile prezentei secțiuni și acelea ale secțiunii precedente se vor observa sub pedeapsă de nulitate.

### Secțiunea III

Despre instituția de moștenitori și despre legate în genere

#### ART. 887

Se poate dispune prin testament de toată sau de o fracțiune din starea cuiva, sau de unul sau mai multe obiecte determinate.

### Secțiunea IV

Despre legatul universal

#### ART. 888

Legatul universal este dispoziția prin care testatorul lasă după moarte-i, la una sau mai multe persoane, universalitatea bunurilor sale.

#### ART. 889

Când testatorul are erezi rezervari, legatarul universal va cere de la aceștia punerea în posesiune a bunurilor cuprinse în testament.

#### ART. 890

Legatarul universal are drept a pretinde fructele bunurilor cuprinse în testament, din ziua cererii în judecată, sau din ziua în care eredele a consimțit a-i da legatul.

#### ART. 891

Când testatorul nu a lăsat erezi rezervari, legatarul universal va cere de la justiție posesiunea bunurilor cuprinse în testament.

#### ART. 892

Testamentul olograf sau mistic, înainte de a fi executat, se va prezenta tribunalului județean în a cărei rază teritorială s-a deschis succesiunea.

Președintele va constata prin proces-verbal deschiderea testamentului și starea în care l-a găsit și va ordona depunerea lui la grea tribunalului.

#### ART. 893

Legatarul universal, care va veni la moștenire în concurs cu un erede rezervatar, este obligat la datoriile și sarcinile succesiunii personal până în concurența părții sale, și ipotecar pentru tot.

### Secțiunea V

Despre legatele unei fracțiuni de moștenire

#### ART. 894

Acest legat poate avea de obiect o fracțiune a moștenirii, precum jumătate, a treia parte sau toate imobilele sau toate mobilele, sau o fracțiune din imobile sau mobile.

Orice alt legat este singular.

#### ART. 895

Legatarul unei fracțiuni de ereditate va cere posesiunea de la erezii rezervatari, în lipsa acestora de la legatarii universal, iar în lipsa și acestora din urmă, de la ceilalți erezi legitimi.

#### ART. 896

Legatarul unei fracțiuni din ereditate este obligat la sarcinile și datoriile succesiunii testatorului, personal, în proporție cu partea sa și ipotecar pentru tot.

#### ART. 897

Legatarul universal, sau acela al unei fracțiuni a succesiunii, nu se poate pune în posesiunea legatului, fără a se face, după cererea lui, un inventar al bunurilor ce compun legatul, de judecătoria în ocolul căreia s-a deschis succesiunea.

Legatarul, care va primi a intra în posesiunea bunurilor fără inventar, va fi obligat a plăti toate debitele succesiunii, chiar de ar fi mai mari decât averea lăsată de testator.

#### ART. 898

Legatarul unei fracțiuni de moștenire poate pretinde fructele din ziua cererii în judecată, sau din ziua în care i s-a oferit de bunăvoie darea legatului.

### Secțiunea VI

#### Despre legatele singulare

#### ART. 899

Orice legat pur și simplu dă legatarului, din ziua morții testatorului, un drept asupra lucrului legat, drept transmisibil erezilor și reprezentanților săi.

Cu toate acestea, legatarul singular nu va putea intra în posesia lucrului legat, nici a pretinde fructele sau interesele, decât în ziua în care a făcut cererea în judecată sau din ziua în care predarea legatului i s-a încuviințat de bunăvoie.

#### ART. 900

Interesele și fructele lucrului legat devin ale legatarului din momentul morții testatorului, și dacă dânsul n-a făcut cerere înaintea justiției:

1. când testatorul a declarat expres în testament că voiește a urma astfel;
2. când s-a legat drept alimente o rentă viageră sau o pensie.

#### ART. 901

Cheltuielile cererii pentru predare sunt în sarcina succesiunii, fără ca cu aceasta să se poată reduce rezerva legală.

În caz când testatorul ar ordona altfel prin testament, se va urma după voința lui.

#### ART. 902

Erezii testatorului sau orice altă persoană obligată a plăti un legat sunt personal datori a-l achita, fiecare în proporție cu partea ce ia din succesiune.

Sunt datori ipotecari pentru tot, până în concurența valorii imobilelor ce dețin.

#### ART. 903

Lucrul legat se va preda cu accesoriile necesare, în starea în care se găsea la moartea donatorului.

#### ART. 904

Când cel ce a dat legat un imobil, a mărit în urmă acest imobil prin alte achiziții, aceste achiziții, și de ar fi alătura cu imobilele, nu pot fi socotite ca parte a legatului, de nu se face o nouă dispoziție pentru aceasta.

Înfrumusețările și construcțiile noi, făcute asupra fondului legat, fac parte dintr-însul.

Asemenea face parte din legat adausul ce testatorul a făcut unui loc închis, întinzând îngrădirile sale.

#### ART. 905

Dacă înaintea testamentului sau în urmă, lucrul legat a fost ipotecat pentru datoria succesiunii, sau chiar pentru altă datorie, sau supus dreptului de uzufruct, acela ce este dator a da legatul, nu este ținut a libera lucrul de această sarcină, afară numai dacă testatorul l-a obligat expres la aceasta.

#### ART. 906

Când testatorul, știind, a dat legat lucrul altuia, însărcinatul cu acel legat este dator a da, sau lucrul în natură sau valoarea lui din epoca morții testatorului.

#### ART. 907

Când testatorul, neștiind, a legat un lucru străin, legatul este nul.

#### ART. 908

Când legatul dat este un lucru nedeterminat, însărcinatul cu legatul nu este obligat a da un lucru de calitate cea mai bună, nu poate oferi însă nici lucrul cel mai rău.

#### ART. 909

Legatarul singular nu este obligat a plăti datoriile succesiunii.

### Secțiunea VII

#### Despre executorii testamentari

#### ART. 910

Testatorul poate numi unul sau mai mulți executori testamentari.

#### ART. 911

El poate să le dea de drept în posesiune, toată sau parte numai din averea sa mobilă, pentru un timp care nu va trece peste un an de la moartea sa.

#### ART. 912

Eretele poate să-i scoată din posesiune, oferindu-le sume îndestulătoare pentru plata legatelor de lucruri mobile, sau justificând că a plătit aceste legate.

#### ART. 913

Acela ce nu se poate obliga nu poate fi nici executor testamentar.

#### ART. 914

Femeia măritată nu poate fi executoare testamentară, decât cu consimțământul bărbatului.

Dacă ea este separată de bunuri, sau prin contractul de maritaj, sau prin sentință judecătorească, va putea deveni executoare testamentară, cu consimțământul bărbatului sau cu autorizația justiției în caz de refuz din parte-i.

#### ART. 915

Minorele nu poate fi executor testamentar, chiar cu autorizația tutorelui.

#### ART. 916

Executorii testamentari vor cere punerea pecetilor, dacă sunt și erezi minori, interziși sau absenți.

Ei vor stăruia să se face inventarul bunurilor succesiunii în prezența eredelui, prezumtiv, sau în lipsă-i, după ce i s-au făcut chemările legiuite.

Ei vor cere vânzarea mișcătoarelor în lipsă de sumă îndestulătoare pentru plata legatelor.

Ei vor îngriji ca testamentele să se execute și, în caz de contestație asupra execuției, ei pot să intervină ca să susțină validitatea lor.

Ei sunt datori, după trecere de un an de la moartea testatorului, a da socoteală despre gestiunea lor.

ART. 917

Dreptul executorului testamentar nu trece la erorii săi.

ART. 918

Dacă sunt mai mulți executori testamentari care au primit această sarcină, unul singur va putea lucra în lipsă-le.

Ei vor fi responsabili solidar de a da socoteală de mișcătoarele ce li s-au încredințat, afară numai dacă testatorul a despărțit funcțiile lor și dacă fiecare din ei s-a mărginit în ceea ce i s-a încredințat.

ART. 919

Cheltuielile făcute de executorul testamentar pentru punerea pecetilor, pentru inventar, pentru socoteli, și alte cheltuieli relative la funcțiunile sale sunt în sarcina succesiunii.

## Secțiunea VIII

Despre revocarea testamentelor și despre caducitatea lor

ART. 920

Un testament nu poate fi revocat, în tot sau în parte, decât sau prin un act legalizat de judecătoria competentă, care act va cuprinde mutarea voinței testatorului, sau prin un testament posterior.

ART. 921

Testamentul posterior care nu revocă anume pe cel anterior, nu desființează din acesta, decât numai acele dispoziții care sunt incompatibile sau contrarii cu acelea ale testamentului posterior.

ART. 922

Revocarea făcută prin testamentul posterior va avea toată validitatea ei, cu toate că acest act a rămas fără efect din cauza necapacității eredelui, sau a legatarului, sau din cauză că aceștia nu au voit a primi ereditatea.

ART. 923

Orice înstrăinare a obiectului legatului, făcută cu orice mod sau condiție, revocă legatul pentru tot ce s-a înstrăinat, chiar când înstrăinarea va fi nulă, sau când obiectul legat va fi reintrat în starea testatorului.

ART. 924

Orice dispoziție testamentară devine caducă, când acela în favoarea cărui a fost făcută a murit înaintea testatorului.

ART. 925

Orice dispoziție testamentară, făcută sub condiție suspensivă, cade când eredele sau legatarul a murit înaintea îndeplinirii condiției.

ART. 926

Dispoziția testamentară, făcută de la un timp înainte nu oprește pe eredele numit sau pe legatar de a avea un drept dobândit din momentul morții testatorului.

ART. 927

Legatul va fi caduc, dacă lucrul legat a pierit de tot din viața testatorului.

ART. 928

Orice dispoziție testamentară cade, când eredele numit sau legatarul nu va primi-o sau va fi necapabil a o primi.

#### ART. 929

Când din dispozițiile testamentare va rezulta că cugetul testatorului a fost de a da legatarilor dreptul la totalitatea obiectului legat, atunci acela din legatari, care vine la legat, ia totalitatea; iar de primesc mai mulți legatari, legatul se împarte între ei, fără a se scădea părțile legatarilor necapabili, sau ale acelora care n-au primit legatul, sau care au murit înaintea testatorului.

#### ART. 930

Aceleași cauze care, după art. 830 și după cele dintâi două dispoziții ale art. 831, autoriză cererea de revocare a donațiunilor între vii, vor fi primite și la cererea revocării dispozițiilor testamentare.

#### ART. 931

Dacă cererea de revocare este întemeiată pe o injurie gravă, făcută memoriei testatorului, acțiunea va trebui să fie intentată în curs de un an din ziua delictului.

### CAP. 6

Despre donațiuni făcute soților prin contractul de maritagiu

#### ART. 932

Donațiunile făcute soților sau unuia dintr-înșii, prin contractul de maritagiu, nu sunt supuse la nici o formalitate.

#### ART. 933

Donatorul poate, în cazul articolului precedent, să dea donațiune și bunurile sale viitoare.

Donatorul în asemenea caz nu mai poate dispune gratuit de bunurile sale.

Când donatorul supraviețuiește soților sau soțului donatar, donațiunea este revocabilă.

#### ART. 934

Prin contractul de maritagiu, se poate face cumulativ donațiunea bunurilor prezente și viitoare, sau a unei părți numai dintr-aceste bunuri, cu îndatorirea însă de a se anexa actului un stat de datoriile și sarcinile existente, la care este supus donatorul în momentul donațiunii. În acest caz donatarul este liber să se lepede la moartea donatorului de bunurile viitoare și să oprească numai pe cele prezente.

#### ART. 935

Dacă statul de care se face mențiune în articolul precedent, nu s-a anexat actului ce conținea donațiunea bunurilor prezente și viitoare, donatarul nu poate decât sau a accepta sau a se lepăda de donațiune în întregul ei.

Când acceptă, nu poate cere decât bunurile existente la moartea donatorului, și este supus la toate datoriile și sarcinile succesiunii.

### CAP. 7

Despre dispozițiile dintre soți, făcute sau în contractul de maritagiu sau în timpul maritagiului

#### ART. 936

Soții pot prin contractul de maritagiu să-și facă reciproc, sau numai unul altuia, orice donațiune vor dori.

#### ART. 937

Orice donațiune făcută între soți în timpul maritagiului este revocabilă.

Revocarea se poate cere de femeie, fără nici o autorizație.

O asemenea donațiune nu este revocabilă pentru că în urmă s-au născut copii.

#### ART. 938

Soții nu pot, în timpul maritagiului, să-și facă, nici prin acte între vii, nici prin testament, vreo donațiune mutuală și reciprocă printr-unul și același act.

ART. 939

Bărbatul sau femeia care, având copii dintr-alt maritagu, va trece în al doilea sau subsecvent maritagu, nu va putea dăruî soțului din urmă decât o parte egală cu partea legitimă a copilului ce a luat mai puțin, și fără ca, nici într-un caz, donațiunea să treacă peste cuartul bunurilor.

ART. 940

Soții nu pot să-și dăruiască indirect mai mult decât s-a arătat mai sus.

Orice donațiune, deghizată sau făcută unei persoane interpuse, este nulă.

ART. 941

Sunt reputeate persoane interpuse copiii ce soțul donatar are din alt maritaj, asemenea sunt reputeate și rudele soțului donatar, la a căror ereditate acesta este chemat în momentul donațiunii.

### Titlul III

## DESPRE CONTRACTE SAU CONVENȚII

### CAP. 1

#### Dispoziții preliminare

ART. 942

Contractul este acordul între două sau mai multe persoane spre a constitui sau a stinge între dâșii un raport juridic.

ART. 943

Contractul este bilateral sau sinalagmatic când părțile se obligă reciproc una către alta.

ART. 944

Contractul este unilateral, când una sau mai multe persoane se obligă către una sau mai multe persoane, fără ca acestea din urmă să se oblige.

ART. 945

Contractul oneros este acela în care fiecare parte voiește a-și procura un avantaj.

ART. 946

Contractul gratuit sau de binefacere este acela în care una din părți voiește a procura, fără echivalent, un avantaj celeilalte.

ART. 947

Contractul cu titlu oneros este comutativ, atunci când obligația unei părți este echivalentul obligației celeilalte.

Contractul este aleatoriu când echivalentul depinde, pentru una sau toate părțile, de un eveniment incert.

### CAP. 2

#### Despre condițiile esențiale pentru validitatea convențiilor

ART. 948

Condițiile esențiale pentru validitatea unei convenții sunt:

1. capacitatea de a contracta;
2. consimțământul valabil al părții ce se obligă;
3. un obiect determinat;
4. o cauză licită.

## Secțiunea I

### Despre capacitatea părților contractante

#### ART. 949

Poate contracta orice persoană ce nu este declarată necapabilă de lege.

#### ART. 950

Necapabili de a contracta sunt:

1. minorii;
2. interzișii;
3. abrogat;
4. în genere toți acei căror legea le-a prohibit oarecare contracte.

#### ART. 951

Minorele nu poate ataca angajamentul său pentru cauză de necapacitate, decât în caz de leziune.

#### ART. 952

Persoanele capabile de a se obliga nu pot opune minorului și interzisului incapacitatea lor.

## Secțiunea II

### Despre consimțământ

#### ART. 953

Consimțământul nu este valabil, când este dat prin eroare, smuls prin violență, sau surprins prin dol.

#### ART. 954

Eroarea nu produce nulitate decât când cade asupra substanței obiectului convenției.

Eroarea nu produce nulitate când cade asupra persoanei cu care s-a contractat, afară numai când considerația persoanei este cauza principală, pentru care s-a făcut convenția.

#### ART. 955

Violența în contra celui ce s-a obligat este cauză de nulitate, chiar când este exercitată de altă persoană decât aceea în folosul cărei s-a făcut convenția.

#### ART. 956

Este violență totdeauna când, spre a face pe o persoană a contracta, i s-a insuflat temerea, raționabilă după dânsa, că va fi expusă persoana sau averea sa unui rău considerabil și prezent.

Se ține cont în această materie de etate, de sex și de condiția persoanelor.

#### ART. 957

Violența este cauză de nulitate a convenției și când s-a exercitat asupra soțului sau a soției, asupra descendenților și ascendenților.

#### ART. 958

Simpla temere reverențiară, fără violență, nu poate anula convenția.

#### ART. 959

Convenția nu poate fi atacată pentru cauză de violență dacă, după încetarea violenței, convenția s-a aprobat, expres sau tacit, sau dacă a trecut timpul defipt de lege pentru restituțiune.

#### ART. 960

Dolul este o cauză de nulitate a convenției când mijloacele viclene, întrebuintate de una din părți, sunt astfel, încât este evident că, fără aceste mașinații, cealaltă parte n-ar fi contractat.

Dolul nu se presupune.

#### ART. 961

Convenția făcută prin eroare, violență sau dol, nu este nulă de drept, ci dă loc numai acțiunii de nulitate.

#### Secțiunea III

##### Despre obiectul convențiilor

#### ART. 962

Obiectul convențiilor este acela la care părțile sau numai una din părți se obligă.

#### ART. 963

Numai lucrurile ce sunt în comerț pot fi obiectul unui contract.

#### ART. 964

Obligația trebuie să aibă de obiect un lucru determinat, cel puțin în specia sa.

Cantitatea obiectului poate fi necertă, de este posibilă determinarea sa.

#### ART. 965

Lucrurile viitoare pot fi obiectul obligației.

Nu se poate face renunțare la o succesiune ce nu este deschisă, nici se pot face învoiri asupra unei astfel de succesiuni, chiar de s-ar da consimțământul celui a cărui succesiune este în chestiune.

#### Secțiunea IV

##### Despre cauza convențiilor

#### ART. 966

Obligația fără cauză sau fondată pe o cauză falsă, sau nelicită, nu poate avea nici un efect.

#### ART. 967

Convenția este valabilă, cu toate că cauza nu este expresă.

Cauza este prezumată până la dovada contrarie.

#### ART. 968

Cauza este nelicită când este prohibită de legi, când este contrarie bunelor moravuri și ordinii publice.

#### CAP. 3

##### Despre efectul convențiilor

#### Secțiunea I

##### Dispoziții generale

#### ART. 969

Convențiile legal făcute au putere de lege între părțile contractante.

Ele se pot revoca prin consimțământul mutual sau din cauze autorizate de lege.

#### ART. 970

Convențiile trebuie executate cu bună-credință.

Ele obligă nu numai la ceea ce este expres într-însele, dar la toate urmările, ce echitatea, obiceiul sau legea dă obligației, după natura sa.

#### ART. 971

În contractele ce au de obiect translația proprietății, sau unui alt drept real, proprietatea sau dreptul se transmite prin efectul consimțământului părților, și lucrul rămâne în rizico-pericolul dobânditorului, chiar când nu i s-a făcut tradițiunea lucrului.

#### ART. 972

Dacă lucrul ce cineva s-a obligat succesiv a da la două persoane este mobil, persoana pusă în posesiune este preferită și rămâne proprietară, chiar când titlul său este cu dată posterioară, numai posesiunea să fie de bună-credință.

### Secțiunea II

#### Despre efectul convențiilor în privința persoanelor a treia

#### ART. 973

Convențiile n-au efect decât între părțile contractante.

#### ART. 974

Creditorii pot exercita toate drepturile și acțiunile debitorului lor, afară de acelea care îi sunt exclusiv personale.

#### ART. 975

Ei pot asemenea, în numele lor personal, să atace actele viclene, făcute de debitor în prejudiciul drepturilor lor.

#### ART. 976

Cu toate acestea, sunt datori, pentru drepturile enunțate la titlul succesiunii, acela al contractelor de maritaj și drepturilor respective ale soților, să se conformeze cu regulile cuprinse într-însele.

### Secțiunea III

#### Despre interpretarea convențiilor

#### ART. 977

Interpretarea contractelor se face după intenția comună a părților contractante, iar nu după sensul literal al termenilor.

#### ART. 978

Când o clauză este primitoare de două înțelesuri, ea se interpretează în sensul ce poate avea un efect, iar nu în acela ce n-ar putea produce nici unul.

#### ART. 979

Termenii susceptibili de două înțelesuri se interpretează în înțelesul ce se potrivește mai mult cu natura contractului.

#### ART. 980

Dispozițiile îndoioase se interpretează după obiceiul locului unde s-a încheiat contractul.

#### ART. 981

Clauzele obișnuite într-un contract se subînțeleg, deși nu sunt exprese într-însul.

#### ART. 982

Toate clauzele convențiilor se interpretează unele prin altele, dându-se fiecărei înțelesul ce rezultă din actul întreg.

#### ART. 983

Când este îndoială, convenția se interpretează în favoarea celui ce se obligă.

#### ART. 984

Convenția nu cuprinde decât lucrurile asupra cărora se pare că părțile și-au propus a contracta, oricât de generali ar fi termenii cu care s-a încheiat.

ART. 985

Când într-un contract s-a pus anume un caz pentru a se explica obligația, nu se poate susține că printr-aceasta s-a restrâns întinderea ce angajamentul ar avea de drept în cazurile neexprese.

CAP. 4

Despre cvasi-contracte

ART. 986

Cvasi-contractul este un fapt licit și voluntar, din care se naște o obligație către o altă persoană sau obligații reciproce între părți.

ART. 987

Acela care, cu voință, gere interesele altuia, fără cunoștința proprietarului, se obligă tacit a continua gestiunea ce a început și a o săvârși, până ce proprietarul va putea îngriji el însuși.

ART. 988

Gerantul este obligat, cu toate că stăpânul a murit înaintea săvârșirii afacerii, a continua gestiunea până ce eredeii va putea lua direcțiunea afacerii.

ART. 989

Gerantul este obligat a da gestiunii îngrijirea unui bun proprietar.

ART. 990

Gerantul nu răspunde decât numai de dol, dacă fără intervenția lui, afacerea s-ar fi putut compromite.

ART. 991

Stăpânul ale cărui afaceri au fost bine administrate este dator a îndeplini obligațiile contractate în numele său de gerant, a-l indemniza de toate acele ce el a contractat personalmente și a-i plăti toate cheltuielile utile și necesare ce a făcut.

ART. 992

Cel ce, din eroare sau cu știință, primește aceea ce nu-i este debit, este obligat a-l restitui aceluia de la care l-a primit.

ART. 993

Acela care, din eroare, crezându-se debitor, a plătit o datorie, are drept de repetițiune în contra creditorului.

Acest drept încetează când creditorul, cu bună-credință, a desființat titlul său de creanță; dar atunci cel ce a plătit are recurs în contra adevăratului debitor.

ART. 994

Când cel ce a primit plata a fost de rea-credință, este dator a restitui atât capitalul, cât și interesele sau fructele din ziua plății.

ART. 995

Când lucrul plătit nedebit era un imobil sau un mobil corporal, cel ce l-a primit cu rea-credință este obligat a-l restitui în natură, dacă există, sau valoarea lucrului dacă a pierit sau s-a deteriorat chiar în cazuri fortuite, afară numai de va proba că la aceste cazuri ar fi fost expus lucrul fiind și în posesiunea proprietarului.

Cel care a primit lucrul, cu bună-credință, este obligat a-l restitui, dacă există, dar este liberat prin pierderea lui, și nu răspunde de deteriorări.

ART. 996

Când cel ce a primit lucrul cu rea-credință l-a înstrăinat, este dator a întoarce valoarea lucrului din ziua cererii în restituțiune.

Când cel care l-a primit era de bună-credință, nu este obligat a restitui decât numai prețul cu care a vândut lucrul.

ART. 997

Acela cărui se face restituțiunea, trebuie să despăgubească pe posesorul chiar de rea-credință de toate cheltuielile făcute pentru conservarea lucrului, sau care au crescut prețul lui.

CAP. 5

Despre delictе și cvasi-delictе

ART. 998

Orice faptă a omului, care cauzează altuia prejudiciu, obligă pe acela din a cărui greșeală s-a ocazionat, a-l repara.

ART. 999

Omul este responsabil nu numai de prejudiciul ce a cauzat prin fapta sa, dar și de acela ce a cauzat prin neglijența sau prin imprudența sa.

ART. 1000

Suntem asemenea responsabili de prejudiciul cauzat prin fapta persoanelor pentru care suntem obligați a răspunde sau de lucrurile ce sunt sub paza noastră.

Tatăl și mama, după moartea bărbatului sunt responsabili de prejudiciul cauzat de copiii lor minori ce locuiesc cu dâșii.

Stăpânii și comitenții, de prejudiciul cauzat de servitorii și prepușii lor în funcțiile ce li s-au încredințat.

Institutorii și artizanii, de prejudiciul cauzat de elevii și ucenicii lor, în tot timpul ce se găsesc sub a lor priveghere.

Tatăl și mama, institutorii și artizanii sunt apărați de responsabilitatea arătată mai sus, dacă probează că n-au putut împiedica faptul prejudiciabil.

ART. 1001

Proprietarul unui animal, sau acela care se servește cu dânsul, în cursul serviciului, este responsabil de prejudiciul cauzat de animal, sau că animalul se află sub paza sa, sau că a scăpat.

ART. 1002

Proprietarul unui edificiu este responsabil pentru prejudiciul cauzat prin ruina edificiului, când ruina este urmarea lipsei de întreținere sau a unui viciu de construcție.

ART. 1003

Când delictul sau cvasi-delictul este imputabil mai multor persoane, aceste persoane sunt ținute solidar pentru despăgubire.

CAP. 6

Despre deosebitele specii de obligații

Secțiunea I

Despre obligațiile condiționale

&1. Despre condiție în genere și despre deosebitele sale specii

ART. 1004

Obligația este condițională când perfectarea ei depinde de un eveniment viitor și necert.

ART. 1005

Condiția cauzală este aceea ce depinde de hazard și care nu este nici în puterea creditorului, nici într-aceea a debitorului.

ART. 1006

Condiția potestativă este aceea care face să depindă perfectarea convenției de un eveniment, pe care și una și alta din părțile contractante poate să-l facă a se întâmpla, sau poate să-l împiedice.

ART. 1007

Condiția mixtă este aceea care depinde totodată de voința uneia din părțile contractante și de aceea a unei alte persoane.

ART. 1008

Condiția imposibilă sau contrarie bunelor moravuri, sau prohibită de lege, este nulă și desființează convenția ce depinde de dânsa.

ART. 1009

Condiția de a nu face un lucru imposibil nu face ca obligația contractată sub această condiție să fie nulă.

ART. 1010

Obligația este nulă când s-a contractat sub o condiție potestativă din partea celui ce se obligă.

ART. 1011

Împlinirea condiției trebuie să se facă astfel cum au înțeles părțile să fie făcută.

ART. 1012

Când obligația este contractată sub condiția că un eveniment oarecare se va întâmpla într-un timp fixat, condiția este considerată ca neîndeplinită, dacă timpul a expirat fără ca evenimentul să se întâmple.

Când timpul nu este fixat, condiția nu este considerată ca căzută, decât când este sigur că evenimentul nu se va mai întâmpla.

ART. 1013

Când obligația este contractată sub condiția că un eveniment n-are să se întâmple, într-un timp defixt, această condiție este îndeplinită, dacă timpul a expirat, fără ca evenimentul să se fi întâmplat; este asemenea îndeplinită, dacă înaintea termenului este sigur că evenimentul nu se va mai întâmpla; dacă nu este timp determinat, condiția este îndeplinită numai când va fi sigur că evenimentul n-are să se mai întâmple.

ART. 1014

Condiția este reputată ca îndeplinită, când debitorul obligat, sub această condiție, a împiedicat îndeplinirea ei.

ART. 1015

Condiția îndeplinită are efect din ziua în care angajamentul s-a contractat. Dacă creditorul a murit înaintea îndeplinirii condiției, drepturile sale trec eredității sale.

ART. 1016

Creditorul poate, înaintea îndeplinirii condiției, să exercite toate actele conservatoare dreptului său.

## &2. Despre condiția suspensivă

ART. 1017

Obligația, sub condiție suspensivă, este aceea care depinde de un eveniment viitor și necert. Obligația condițională nu se perfectează decât după îndeplinirea evenimentului.

ART. 1018

Când obligația este contractată sub o condiție suspensivă, obiectul convenției rămâne în rizico-pericolul debitorului, care s-a obligat a-l da, în caz de îndeplinire a condiției.

Dacă obiectul a pierit, în întregul său, fără greșala debitorului, obligația este stinsă.

Dacă obiectul s-a deteriorat, fără greșala debitorului, creditorul este obligat a-l lua în starea în care se găsește, fără scădere de preț.

Dacă obiectul s-a deteriorat, prin greșala debitorului, creditorul are dreptul sau să ceară desființarea obligației, sau să ia lucrul în starea în care se găsește, cu daune-interese.

### &3. Despre condiția rezolutorie

ART. 1019

Condiția rezolutorie este aceea care supune desființarea obligației la un eveniment viitor și necert.

Ea nu suspendă executarea obligației, ci numai obligă pe creditor a restitui aceea ce a primit, în caz de îndeplinire a evenimentului prevăzut prin condiție.

ART. 1020

Condiția rezolutorie este subînțeleasă totdeauna în contractele sinalagmatice, în caz când una din părți nu îndeplinește angajamentul său.

ART. 1021

Într-acest caz, contractul nu este desființat de drept. Partea în privința căreia angajamentul nu s-a executat are alegerea sau să silească pe cealaltă a executa convenția, când este posibil, sau să-i ceară desființarea, cu daune-interese. Desființarea trebuie să se ceară înaintea justiției, care, după circumstanțe, poate acorda un termen părții acționate.

## Secțiunea II

### Despre obligația cu termen

ART. 1022

Termenul se deosebește de condiție, pentru că el nu suspendă angajamentul, ci numai amână executarea.

ART. 1023

Aceea ce se datorește cu termen nu se poate cere înaintea termenului, dar ceea ce se plătește înainte nu se mai poate repeti.

ART. 1024

Termenul este presupus totdeauna că s-a stipulat în favoarea debitorului, dacă nu rezultă din stipulație sau din circumstanțe că este primit și în favoarea creditorului.

ART. 1025

Debitorul nu mai poate reclama beneficiul termenului, când este căzut în deconfitură, sau când, cu fapta sa, a micșorat siguranțele ce prin contract dăduse creditorului său.

## Secțiunea III

### Despre obligațiile alternative

ART. 1026

Debitorul unei obligații alternative este liberat prin predarea unuia din două lucruri ce erau cuprinse în obligație.

ART. 1027

Alegerea o are debitorul, dacă nu s-a acordat expres creditorului.

ART. 1028

Debitorul se poate libera predând sau pe unul sau pe altul din lucrurile promise; nu poate însă sili pe creditor a primi parte dintr-unul și parte dintr-altul.

ART. 1029

Obligația este simplă, deși contractată cu mod alternativ, dacă unul din două lucruri promise nu poate fi obiectul obligației.

ART. 1030

Obligația alternativă devine simplă, dacă unul din lucrurile promise piere, sau nu mai poate fi predat din orice altă cauză, și chiar când aceasta s-a întâmplat din greșeala debitorului. Prețul acestui lucru nu poate fi oferit în locu-i.

Dacă amândouă lucrurile au pierit, însă unul dintr-însele prin greșeala debitorului, el va plăti prețul celui care a pierit în urmă.

ART. 1031

Când, în cazul prevăzut de articolul precedent, alegerea este, prin convenție, lăsată creditorului și numai unul din lucruri a pierit, dacă lucrul a pierit fără greșeala debitorului, creditorul va lua pe cel rămas; dacă a pierit prin greșeala debitorului, creditorul poate cere sau lucrul rămas, sau prețul aceluia ce a pierit, dacă amândouă lucrurile au pierit prin greșeala debitorului, creditorul, după alegerea sa, poate să ceară prețul unuia din ele; dacă însă numai unul din ele a pierit prin greșeala debitorului, creditorul nu poate cere decât prețul acestui lucru.

ART. 1032

Dacă amândouă lucrurile au pierit, fără greșeala debitorului, obligația este stinsă.

ART. 1033

Aceleași principii se aplică, când obligația alternativă cuprinde mai mult de două lucruri.

#### Secțiunea IV

#### Despre obligațiile solidare

##### &1. Despre solidaritatea între creditori

ART. 1034

Obligația este solidară între mai mulți creditori, când titlul creanței dă anume drept fiecărui din ei a cere plata în tot a creanței, și când plata făcută unuia din creditori liberează pe debitor.

ART. 1035

Poate debitorul plăti la oricare din creditorii solidari, pe cât timp nu s-a făcut împotrivă-i cerere în judecată din partea unuia din creditori.

Cu toate acestea remisiunea făcută de unul din creditorii solidari, nu liberează pe debitor decât pentru partea acelui creditor.

ART. 1036

Actul care întrerupe prescripția în privința unuia din creditorii solidari, profită la toți creditorii.

ART. 1037

Creditorul solidar, care a primit toată datoria este ținut a împărți cu ceilalți cocreditori, afară numai de va proba că obligația este contractată numai în interesul său.

#### ART. 1038

Creditorul solidar reprezintă pe ceilalți cocreditori, în toate actele care pot avea de efect conservarea obligației.

#### &2. Despre obligația solidară între debitori

#### ART. 1039

Obligația este solidară din partea debitorilor, când toți s-au obligat la același lucru, astfel că fiecare poate fi constrâns pentru totalitate, și că plata făcută de unul din debitori liberează și pe ceilalți către creditor.

#### ART. 1040

Debitorii solidari se pot obliga sub diferite modalități, adică: unii pur, alții sub o condiție și alții cu termen.

#### ART. 1041

Obligația solidară nu se prezumă, trebuie să fie stipulată expres; această regulă nu încetează decât numai când obligația solidară are loc de drept, în virtutea legii.

#### ART. 1042

Creditorul unei obligații solidare se poate adresa la acela care va voi dintre debitori, fără ca debitorul să poată opune beneficiul de diviziune.

#### ART. 1043

Acțiunea intentată contra unuia din debitori nu poprește pe creditor de a exercita asemenea acțiune și în contra celorlalți debitori.

#### ART. 1044

Dacă lucrul debit a pierit din culpa unui sau mai multor debitori solidari, ceilalți debitori nu rămân liberați de obligația de a plăti prețul lucrului, dar nu sunt răspunzători pentru daune.

Debitorii care au întârziat de a plăti sunt în culpă.

Creditorul nu poate cere daune decât numai în contra debitorilor în culpă.

#### ART. 1045

Acțiunea intentată în contra unuia din debitori întrerupe prescripția în contra tuturor debitorilor.

#### ART. 1046

Cererea de dobândă făcută în contra unui din debitorii solidari face a curge dobânda în contra tuturor debitorilor.

#### ART. 1047

Codebitorul solidar, în contra căruia creditorul a intentat acțiune, poate opune toate excepțiile care îi sunt personale, precum și acelea care sunt comune tuturor debitorilor.

Debitorul acționat nu poate opune acele excepții care sunt curat personale ale vreunui din ceilalți codebitori.

#### ART. 1048

Când unul din debitori devine erede unic al creditorului, sau când creditorul devine erede al unui din debitori, confuziunea nu stinge creanța decât pentru partea debitorului sau a creditorului.

#### ART. 1049

Creditorul care consimte a se împărți datoria în privința unuia din codebitori, conservă acțiunea solidară în contra celorlalți debitori, dar cu scăzământul părții debitorului, pe care l-a liberat de solidaritate.

#### ART. 1050

Creditorul care primește separat partea unuia din debitori, fără ca în chitanță să-și rezerve solidaritatea sau drepturile sale în genere, nu renunță la solidaritate decât în privința acestui debitor.

Nu se înțelege că creditorul a renunțat la solidaritate în favoarea unui debitor, când primește de la el o sumă egală cu partea ce e dator, dacă chitanța nu zice că acea sumă este primită pentru partea debitorului.

Asemenea, din simpla cerere în judecată formată în contra unuia din debitori pentru partea sa, dacă, acesta n-a aderat la cerere sau dacă nu s-a dat o sentință de condamnățiune, nu se prezumă renunțarea la solidaritatea în favoarea acelui debitor.

#### ART. 1051

Creditorul, care primește separat și fără rezerva solidarității porțiunea unuia din codebitori din venitul renditei sau în dobânzile unei datorii solidare, nu pierde solidaritatea decât pentru venitul și dobânda trecută, iar nu și pentru cele viitoare, nici pentru capital, afară dacă plata separată nu s-a urmat în curs de 10 ani consecutivi.

#### ART. 1052

Obligația solidară, în privința creditorului, se împarte de drept între debitori; fiecare din ei nu este dator unul către altul decât numai partea sa.

#### ART. 1053

Codebitorul solidar care a plătit debitul în totalitate nu poate repeta de la ceilalți decât numai de la fiecare partea sa.

Dacă unul dintre codebitori este nesolvabil, atunci pierderea cauzată de nesolvabilitatea acestuia se împarte cu analogie între ceilalți codebitori solvabili și între acela care a făcut plata.

#### ART. 1054

Când creditorul a renunțat la solidaritate, în favoarea unul sau mai mulți din debitori, dacă unul sau mai mulți din ceilalți codebitori devin nesolvabili, partea acestora se va împărți cu analogie între toți ceilalți codebitori, cuprinzându-se și acei care au fost descărcați de solidaritate.

#### ART. 1055

Dacă datoria solidară era făcută numai în interesul unuia din debitorii solidari, acesta în față cu ceilalți codebitori răspunde pentru toată datoria, căci în raport cu el, ei nu sunt priviți decât ca fidejutori.

#### ART. 1056

Codebitorul solidar reprezintă pe ceilalți codebitori în toate actele care pot avea de efect stingerea sau împuținarea obligației.

### Secțiunea V

#### Despre obligațiile divizibile și nedivizibile

#### ART. 1057

Obligația este nedivizibilă când obiectul ei, fără a fi denaturat, nu se poate face în părți nici materiale nici intelectuale.

#### ART. 1058

Obligația este încă nedivizibilă, când obiectul este divizibil, dar părțile contractante l-au primit sub un raport de nedivizibilitate.

#### ART. 1059

Solidaritatea contractată nu dă unei obligații caracterul de nedivizibilitate.

## &1. Despre efectele obligației divizibile

### ART. 1060

Obligația primitoare de diviziune trebuie să se execute între creditor și debitor ca și cum ar fi nedivizibilă. Divizibilitatea nu se aplică decât în privința erezilor lor, care nu pot cere creanța, sau care nu sunt ținute de a o plăti decât în proporție cu părțile lor ereditare.

### ART. 1061

Principiul din articolul precedent nu se aplică în privința erezilor debitorului:

1. când debitul are de obiect un corp cert;
2. când unul din erezi este însărcinat singur, prin titlu, cu executarea obligației;
3. când rezultă sau din natura obligației, sau din aceea a lucrului ce ea are de obiect, sau din scopul ce părțile își au propus prin contract, că intenția lor a fost ca debitul să nu se poată achita în părți.

În cel dintâi caz, erede, care posedă lucrul debit, poate fi acționat pentru totalitate, rămânându-i recurs în contra celorlalți erezi.

În cel de al doilea caz, numai eredele însărcinat cu plata debitului, și în cel de al treilea caz, fiecare erede poate fi acționat pentru totalitate, rămânându-i recurs în contra coerezilor săi.

## &2. Despre efectele obligației nedivizibile

### ART. 1062

Fiecare din cei care au contractat împreună un debit nedivizibil este obligat pentru totalitate, cu toate că obligația nu este contractată solidar.

### ART. 1063

Sunt obligați asemenea în tot și erezii aceluia care a contractat obligația nedivizibilă.

### ART. 1064

Fiecare din erezii creditorului poate pretinde în totalitate executarea obligației nedivizibile.

Un singur erede nu poate face remisiunea totalității debitului, nu poate primi prețul în locul lucrului.

Dacă unul din erezi a remis singur debitul sau a primit prețul lucrului, coeredele său nu poate pretinde lucrul nedivizibil decât cu scăderea părții eredelui, care a făcut remisiunea sau care a primit prețul.

### ART. 1065

Eredele debitorului, fiind chemat în judecată pentru totalitatea obligației, poate cere un termen ca să pună în cauză și pe coerezii săi, afară numai dacă debitul va fi de natură a nu putea fi achitat decât de erede, tras în judecată, care atunci poate să fie osândit singur, rămânându-i recurs în contra coerezilor săi.

## Secțiunea VI

### Despre obligațiile cu clauză penală

### ART. 1066

Clauza penală este aceea prin care o persoană, spre a da asigurare pentru executarea unei obligații, se leagă a da un lucru în caz de neexecutare din parte-i.

### ART. 1067

Nulitatea obligației principale atrage pe aceea a clauzei penale. Nulitatea clauzei penale nu atrage pe aceea a obligației principale.

ART. 1068

Creditorul are facultatea de a cere de la debitorul care n-a executat la timp, sau îndeplinirea clauzei penale, sau aceea a obligației principale.

ART. 1069

Clauza penală este o compensație a daunelor-interese, ce creditorul suferă din neexecutarea obligației principale.

Nu poate dar creditorul cere deodată și penalitatea și obiectul obligației principale, afară dacă penalitatea nu s-a stipulat pentru simpla întârziere a executării.

ART. 1070

Penalitatea poate fi împruținată de judecător, când obligația principală a fost executată în parte.

ART. 1071

Când obligația principală, contractată cu o clauză penală, este nedivizibilă, penalitatea este debită prin contravenția unuia singur din erezi, și se va putea cere sau în totalitate, în contra aceluia care a comis contravenția, sau de la fiecare erede în proporție cu partea sa ereditară, iar ipotecar pentru tot.

Acela din erezi care a plătit are recurs în contra eredelui din faptul căruia s-a îndeplinit condiția penalității.

ART. 1072

Când obligația principală contractată cu o clauză penală este divizibilă, nu rămâne supus la penalitate decât acel erede al debitorului care a călcat legământul, și acesta numai pentru partea la care este ținut în obligația principală, fără a avea creditorul vreo acțiune în contra acelora care au executat obligația principală.

Această regulă primește excepție în cazul când cugetul părților a fost ca plata obligației principale să nu poată fi făcută în părți, și unul din coerezi a împiedicat executarea obligației pentru totalitate. În acest caz creditorul poate cere de la acesta penalitatea întreagă, iar de la ceilalți coerezi numai pentru partea lor ereditară, rămânând recursul ce au în contra eredelui care a împiedicat executarea obligației.

CAP. 7

Despre efectele obligațiilor

ART. 1073

Creditorul are dreptul de a dobândi îndeplinirea exactă a obligației, și în caz contrar are dreptul la dezdăunare.

ART. 1074

Obligația de a da cuprinde pe aceea de a preda lucrul și de a-l conserva până la predare.

Lucrul este în rizico-pericolul creditorului, afară numai când debitorul este în întârziere; în acest caz rizico-pericolul este al debitorului.

ART. 1075

Orice obligație de a face sau de a nu face se schimbă în dezdăunări, în caz de neexecutare din partea debitorului.

ART. 1076

Creditorul poate cere a se distruge ceea ce s-a făcut, călcându-se obligația de a nu face și poate cere a fi autorizat a distruge el însuși, cu cheltuiala debitorului, afară de dezdăunări.

#### ART. 1077

Nefiind îndeplinită obligația de a face, creditorul poate asemenea să fie autorizat a o aduce el la îndeplinire, cu cheltuiala debitorului.

#### ART. 1078

Dacă obligația consistă în a nu face, debitorul, care a călcat-o, este dator a da despăgubire pentru simplul fapt al contravenției.

#### ART. 1079

Dacă obligația consistă în a da sau în a face, debitorul se va pune în întârziere prin o notificare ce i se va face prin tribunalul domiciliului său.

Debitorul este de drept în întârziere:

1. în cazurile anume determinate de lege;
2. când s-a contractat expres că debitorul va fi în întârziere la împlinirea termenului, fără a fi necesitatea de notificare;
3. când obligația nu putea fi îndeplinită decât în un timp determinat, ce debitorul a lăsat să treacă.

#### ART. 1080

Diligența ce trebuie să se pună în îndeplinirea unei obligații este totdeauna aceea a unui bun proprietar.

Această regulă se aplică cu mai mare sau mai mică rigoare în cazurile anume determinate de această lege.

#### ART. 1081

Daunele nu sunt debite decât atunci când debitorul este în întârziere de a îndeplini obligația sa, afară numai de cazul când lucrul ce debitorul era obligat de a da sau a face, nu putea fi dat nici făcut decât într-un timp oarecare ce a trecut.

#### ART. 1082

Debitorul este osândit, de se cuvine, la plata de daune-interese sau pentru neexecutarea obligației, sau pentru întârzierea executării, cu toate că nu este rea-credință din parte-i, afară numai dacă nu va justifica că neexecutarea provine din o cauză străină, care nu-i poate fi imputată.

#### ART. 1083

Nu poate fi loc la daune-interese când, din o forță majoră sau din un caz fortuit, debitorul a fost poprit de a da sau a face aceea la care se obligase, sau a făcut aceea ce-i era poprit.

#### ART. 1084

Daunele-interese ce sunt debite creditorului cuprind în genere pierderea ce a suferit și beneficiul de care a fost lipsit, afară de excepțiile și modificările mai jos menționate.

#### ART. 1085

Debitorul nu răspunde decât de daunele-interese care au fost prevăzute sau care au putut fi prevăzute la facerea contractului, când neîndeplinirea obligației nu provine din dolul său.

#### ART. 1086

Chiar în cazul când neexecutarea obligației rezultă din dolul debitorului, daunele-interese nu trebuie să cuprindă decât aceea ce este o consecință directă și necesară a neexecutării obligației.

#### ART. 1087

Când convenția cuprinde că partea care nu va executa va plăti o sumă oarecare drept daune-interese, nu se poate acorda celeilalte părți o sumă nici mai mare nici mai mică.

#### ART. 1088

La obligațiile care au de obiect o sumă oarecare, daunele-interese pentru neexecutare nu pot cuprinde decât dobânda legală, afară de regulile speciale în materie de comerț, de fidejusiune și societate.

Aceste daune-interese se cuvin fără ca creditorul să fie ținut a justifica despre vreo pagubă; nu sunt debite decât din ziua cererii în judecată, afară de cazurile în care, după lege, dobânda curge de drept.

#### ART. 1089

Dobânda pe timpul trecut poate produce dobândă, sau prin cerere în judecată sau prin convenție specială, numai ca, sau în cerere sau în convenție, să fie chestiune de dobândă debită cel puțin pentru un an întreg.

Clauza prin care, de mai înainte și în momentul formării unei convenții alta decât o convenție comercială, se va stipula dobânda la dobânzile datorite pentru un an sau pentru mai puțin, ori mai mult de un an, sau la alte venituri viitoare, se va declara nulă.

#### ART. 1090

Cu toate acestea, veniturile pe timpul trecut, precum: arenze, chirii, venituri de rendite perpetue sau pe viață, produc dobândă din ziua cererii sau a convenției.

Aceeași regulă se aplică la restituțiuni de fructe și la dobânzile plătite de o a treia persoană creditorului, în contul debitorului.

### CAP. 8

#### Despre stingerea obligațiilor

#### ART. 1091

Obligațiile se sting prin plată, prin novatiune, prin remitere voluntară, prin compensație, prin confuziune, prin pierderea lucrului, prin anulare sau resciziune, prin efectul condiției rezolutorii și prin prescripție.

#### Secțiunea I

##### Despre plată

#### &1. Despre plată în genere

#### ART. 1092

Orice plată presupune o datorie; ceea ce s-a plătit fără să fie debit este supus repetițiunii.

Repetițiunea nu este admisă în privința obligațiilor naturale, care au fost achitate de bunăvoie.

#### ART. 1093

Obligația poate fi achitată de orice persoană interesată, precum de un coobligat sau de un fidejutor.

Obligația poate fi achitată chiar de o persoană neinteresată; această persoană trebuie însă să lucreze în numele și pentru achitarea debitorului, sau de lucrează în numele ei propriu, să nu se subroge, în drepturile creditorului.

#### ART. 1094

Obligația de a face nu se poate achita de altă persoană în contra voinței creditorului, când acesta are interes ca debitorul chiar s-o îndeplinească.

#### ART. 1095

Plata, ca să fie valabilă, trebuie făcută de proprietarul capabil de a înstrăina lucrul dat în plată.

Cu toate acestea, plata unei sume în bani, sau altor lucruri ce se consumă prin întrebuințare, nu poate fi repetită contra creditorului ce le-a consumat de bună-credință, deși plata s-a făcut de o persoană ce nu era proprietar sau care nu era capabilă de a înstrăina.

#### ART. 1096

Plata trebuie să se facă creditorului sau împuternicitului său, sau aceuia ce este autorizat de justiție sau de lege a primi pentru dânsul.

Plata dată aceuia ce n-are împuternicire de a primi pentru creditor, este valabilă, dacă acest din urmă o ratifică sau profită de dânsa.

#### ART. 1097

Plata făcută cu bună-credință aceluia ce are creanța în posesiunea sa, este valabilă chiar dacă în urmă posesorul ar fi evins.

#### ART. 1098

Dacă creditorul este necapabil de a primi, plata ce i se face nu este valabilă, afară numai dacă debitorul probează că lucrul plătit a profitat creditorului.

#### ART. 1099

Plata făcută de debitor creditorului său în urma unui sechestru sau opoziții nu este valabilă în privința creditorilor sechestrați și oponenți; aceștia pot, în virtutea dreptului lor, să-l silească a plăti din nou; debitorul însă, în acest caz, are recurs în contra creditorului.

#### ART. 1100

Creditorul nu poate fi silit a primi alt lucru decât acela ce i se datorește, chiar când valoarea lucrului oferit ar fi egală sau mai mare.

#### ART. 1101

Debitorul nu poate sili pe creditor a primi parte din datorie, fie datoria divizibilă chiar.

Cu toate acestea, judecătorii pot, în considerarea poziției debitorului, să acorde mici termene pentru plată și să oprească executarea urmărilor, lăsând lucrurile în starea în care se găsesc.

Judecătorii însă nu vor uza de această facultate decât cu mare rezervă.

#### ART. 1102

Debitorul unui corp cert și determinat este liberat prin trădarea lucrului în starea în care se găsea la predare, dacă deteriorările ulterioare nu sunt ocazionate prin faptul sau greșeala sa, nici prin aceea a persoanelor pentru care este responsabil, sau dacă înaintea acestor deteriorări n-a fost în întârziere.

#### ART. 1103

Dacă datoria este un lucru determinat numai prin specia sa, debitorul, ca să se libereze, nu este dator a-l da de cea mai bună specie, nici însă de cea mai rea.

#### ART. 1104

Plata trebuie a se face în locul arătat în convenție.

Dacă locul nu este arătat, plata, în privința lucrurilor certe și determinate, se va face în locul în care se găsea obiectul obligației în timpul contractării.

În orice alt caz, plata se face la domiciliul debitorului.

#### ART. 1105

Cheltuielile pentru efectuarea plății sunt în sarcina debitorului.

### &2. Despre plata prin subrogație

#### ART. 1106

Subrogația în drepturile creditorului, făcută în folosul unei a treia persoane ce îi plătește, este sau convențională sau legală.

#### ART. 1107

Această subrogare este convențională:

1. când creditorul, primind plata sa de la o altă persoană, dă acestei persoane drepturile, acțiunile, privilegiile sau ipotecile sale, în contra debitorului; această subrogație trebuie să fie expresă și făcută tot într-un timp cu plata;

2. când debitorul se împrumută cu o sumă spre a-și plăti datoria și subrogă pe împrumutător în drepturile creditorului. Ca să fie valabilă această subrogație, trebuie să se facă actul de împrumut și chitanța înaintea tribunalului, să se declare în actul de împrumut că suma s-a luat pentru a face plata, și în chitanță să fie declarat că plata s-a făcut cu banii dați pentru aceasta de noul creditor. Această subrogație se operează fără concursul voinței creditorului.

#### ART. 1108

Subrogația se face de drept:

1. în folosul aceluia care, fiind el însuși creditor, plătește altui creditor, ce are preferință;

2. în folosul aceluia care, dobândind un imobil, plătește creditorilor căror acest imobil era ipotecat;

3. în folosul aceluia care, fiind obligat cu alții sau pentru alții la plata datoriei, are interes de a o desface;

4. în folosul eredelui beneficiar, care a plătit din starea sa datoriile succesiunii.

#### ART. 1109

Subrogația stabilită prin articolele precedente se operează atât în contra fidejursorului, cât și în contra debitorului. Ea nu poate desființa dreptul creditorului, când plata i s-a făcut numai pentru parte din datorie; în acest caz el poate exercita, pentru ce are a mai lua, aceleași drepturi ce exercită și subrogatul, pentru partea plătită, celui cui a făcut o plată parțială.

### &3. Despre imputația plății

#### ART. 1110

Debitorul, având mai multe datorii, al căror obiect este de aceeași speță, are dreptul a declara, când plătește, care este datoria ce voiește a desface.

#### ART. 1111

Debitorul unei datorii, pentru care se plătește dobândă, sau o rentă, nu poate fără consimțământul creditorului, să impute plata ce face pe capital cu preferință asupra rentei sau a dobânzii. Plata parțială, făcută pe capital și dobândă, se impută mai întâi asupra dobânzii.

#### ART. 1112

Când debitorul unor deosebite datorii a primit o chitanță prin care creditorul impută aceea ce a luat special asupra uneia din aceste datorii, debitorul nu mai poate cere ca imputația să se facă asupra unei alte datorii, afară numai dacă creditorul l-a amăgit, sau l-a surprins.

#### ART. 1113

Când în chitanță nu se zice nimic despre imputație, plata trebuie să se impute asupra aceleia din datorii ajunse la termen, pe care debitorul, în acel timp, avea mai mare interes a o desface. În caz de o datorie ajunsă la termen și alta neajunsă, deși aceasta din urmă ar fi mai oneroasă, imputația se face asupra celei ajunse la termen.

Dacă datoriile sunt de egală natură, imputația se face asupra celei mai vechi; dacă datoriile sunt în toate egale, imputația se face proporțional asupra tuturor.

### &4. Despre ofertele de plată și despre consemnațiuni

#### ART. 1114

Când creditorul unei sume de bani refuză de a primi plata, debitorul poate să-i facă oferte reale, și, refuzând creditorul de a primi, să consemneze suma.

Ofertele reale, urmate de consemnațiune, liberează pe debitor; ele, în privință-i țin loc de plată, de sunt valabil făcute, și suma consemnată, cu acest mod, este în rizico-pericolul creditorului.

#### ART. 1115

Pentru ca ofertele să fie valabile trebuie:

1. să fie făcute creditorului, ce are capacitatea de a primi, sau acelui ce are dreptul de a primi pentru dânsul;
2. să fie făcute de o persoană capabilă de a plăti;
3. să fie făcute pentru toată suma exigibilă, pentru rendite și dobânzi datorite, pentru cheltuieli lichidate și pentru o sumă oarecare în privința cheltuielilor nelichidate, sumă asupra căreia se poate reveni, după lichidarea acestor cheltuieli;
4. termenul să fie împlinit, dacă a fost stipulat în favoarea creditorului;
5. condiția sub care datoria s-a contractat să se fi îndeplinit;
6. ofertele să fie făcute în locul ce s-a hotărât pentru plată, și dacă locul pentru plată nu s-a determinat prin o convenție specială, să fie făcute sau creditorului în persoană, sau la domiciliul său, sau la domiciliul ales pentru executarea convenției;
7. ofertele să fie făcute prin un ofițer public ce era competent, pentru astfel de acte.

#### ART. 1116

Nu este necesar pentru validitatea consemnațiunii ca ea să fi fost autorizată de judecător; e destul:

1. să fi fost predată de o somație significantă creditorului, în care să se arate ziua, ora și locul unde suma oferită are să fie depusă;
2. ca debitorul să depună suma oferită în casa de depozite și consemnațiuni, cu dobânda ei până în ziua depunerii.

#### ART. 1117

Cheltuielile ofertelor reale și ale consemnațiunii sunt în sarcina creditorului, de sunt făcute valabil.

#### ART. 1118

Pe cât timp consemnațiunea nu s-a primit de creditor, debitorul poate să ia înapoi suma depusă, și într-acest caz codebitorii sau fidejursorii săi nu sunt liberați.

#### ART. 1119

Când debitorul a dobândit o hotărâre ce are puterea lucrului judecat, prin care ofertele sau consemnațiunea s-au declarat bune și valabile, el nu mai poate, chiar cu consimțământul creditorului, să-și retragă suma depusă în prejudiciul codebitorilor sau fidejursorilor săi.

#### ART. 1120

Creditorul, care a consimțit ca debitorul să-și retragă consemnațiunea, după ce aceasta s-a declarat valabilă printr-o hotărâre ce dobândise puterea lucrului judecat, pierde dreptul de privilegii sau ipoteci ce avea pentru plata creanței sale.

#### ART. 1121

Dacă lucrul debit este un corp cert care trebuie a se trăda în locul unde se găsește, debitorul este obligat a soma pe creditor să-l ia, printr-un act ce i se va notifica sau în persoana sau la domiciliul său, sau la domiciliul ales pentru executarea convenției. După această somație, dacă creditorul nu-și ia lucrul și debitorul are trebuință de locul unde este pus, acesta din urmă poate lua permisiunea justiției ca să-l depună în altă parte.

## &5. Despre cesiunea bunurilor

### ART. 1122

Cesiunea bunurilor este abandonarea stării sale întregi, făcută de debitorul ce nu poate plăti creditorului sau creditorilor săi.

### ART. 1123

Cesiunea bunurilor e voluntară sau judiciară.

### ART. 1124

Cesiunea bunurilor voluntară este aceea ce se acceptă de creditori de bunăvoie și care n-are alt efect decât acela ce rezultă chiar din stipulațiile convenției încheiate între ei și debitor.

### ART. 1125

Cesiunea bunurilor este un beneficiu pe care legea îl acordă debitorului nefericit și de bunăcredință, cărui, ca să-și poată redobândi libertatea, i se permite să dea creditorilor săi înaintea justiției toate bunurile sale, și chiar în caz de stipulație contrarie.

### ART. 1126 Abrogat

### ART. 1127 Abrogat

## Secțiunea II

### Despre novațiune

### ART. 1128

Noțiunea se operează în trei feluri:

1. când debitorul contractează în privința creditorului său o datorie nouă ce se substituie celei vechi care este stinsă;
2. când un nou debitor este substituit celui vechi, care este descărcat de creditor;
3. când, prin efectul unui nou angajament, un nou creditor este substituit celui vechi, către care debitorul este descărcat.

### ART. 1129

Novațiunea nu se operează decât între persoane capabile de a contracta.

### ART. 1130

Novațiunea nu se prezumă. Voința de a o face trebuie să rezulte evident din act.

### ART. 1131

Novațiunea, prin substituirea unui nou debitor, poate să se opereze fără concursul primului debitor.

### ART. 1132

Delegația, prin care un debitor dă creditorului un alt debitor ce se obligă către dânsul, nu operează novațiunea, dacă creditorul n-a declarat expres, că descarcă pe debitorul ce a făcut delegația.

### ART. 1133

Creditorul ce a descărcat pe debitorul de care s-a făcut delegația n-are recurs în contra acestui debitor, dacă debitorul delegat devine nesolvabil, afară de cazul când prin act se rezervă expres acest drept, sau când delegatul este declarat falit sau căzut în deconfitură, în momentul delegației.

### ART. 1134

Privilegiile și ipotecile creanței celei vechi nu le are și creanța ce-i este substituită, afară de cazul când creditorul le-a rezervat expres.

ART. 1135

Când novațiunea se operează prin substituirea unui nou debitor, privilegiile și ipotecile primitive ale creanței nu pot trece asupra bunurilor noului debitor.

ART. 1136

Când novațiunea se operează între creditor și unul din debitorii solidari, privilegiile și ipotecile vechii creanțe nu se pot rezerva decât asupra bunurilor acelui care contractă noua datorie.

ART. 1137

Codebitorii sunt liberați prin novațiunea făcută între creditori și unul din debitorii solidari.

Novațiunea făcută în privința debitorului principal liberează cauțiunile.

### Secțiunea III

#### Despre remiterea datoriei

ART. 1138

Remiterea voluntară a titlului original făcută de creditor debitorului dă proba liberațiunii.

Remiterea voluntară a copiei legalizate a titlului lasă a se presupune remiterea datoriei sau plata, până la proba contrarie.

ART. 1139

Remiterea lucrului dat ca siguranță nu este de ajuns ca să facă a se presupune remiterea datoriei.

ART. 1140

Remiterea titlului original sau a copiei legalizate a titlului făcută unuia din debitori, are același efect în folosul codebitorilor.

ART. 1141

Remiterea sau descărcarea expresă făcută în folosul unuia din codebitorii solidari, liberează pe toți ceilalți, afară numai dacă creditorul și-a rezervat anume drepturile sale în contra acestor din urmă.

În cazul din urmă, creditorul nu poate cere plata datoriei decât scăzând partea celui căruia a făcut remitere.

ART. 1142

Remiterea sau descărcarea expresă făcută debitorului principal liberează cauțiunile.

Aceea acordată cauțiunii nu liberează pe debitorul principal.

Aceea acordată unei din cauțiuni nu liberează în totul pe celelalte.

Aceea acordată unei cauțiuni dată în urmă prin act separat, nu liberează în nimic pe celelalte.

Aceea ce creditorul a primit de la o cauțiune pentru a o descărca din cheazășia sa trebuie să se impute asupra datoriei și să descarce pe debitorul principal și pe celelalte cauțiuni.

### Secțiunea IV

#### Despre compensație

ART. 1143

Când două persoane sunt datoare una alteia, se operează între dânsele o compensație care stinge amândouă datoriile în felul și cazurile exprese mai jos.

ART. 1144

Compensația se operează de drept, în puterea legii, și chiar când debitorii n-ar ști nimic despre aceasta; cele două datorii se sting reciproc în momentul când ele se găsesc existând deodată și până la concurența cotităților lor respective.

#### ART. 1145

Compensația n-are loc decât între două datorii care deopotrivă au ca obiect o sumă de bani, o cantitate oarecare de lucruri fungibile de aceeași specie și care sunt deopotrivă lichide și exigibile.

Prestațiile în fructe, al căror preț este regulat prin mercuriale, se compensează cu sumele lichide și exigibile.

#### ART. 1146

Termenul de grație nu împiedică compensația.

#### ART. 1147

Compensația se operează oricare ar fi cauzele unei sau celeilalte datorii, afară de cazurile:

1. unei cereri pentru restituțiunea unui lucru ce pe nedrept s-a luat de la proprietar;
2. unei cereri pentru restituțiunea unui depozit neregulat;
3. unei datorii declarate nesesizabile.

#### ART. 1148

Compensația se operează în privința cauțiunii, pentru ceea ce creditorul datorește debitorului principal.

Compensația n-are loc, în privința debitorului principal pentru ceea ce creditorul datorește cauțiunii.

#### ART. 1149

Debitorul, care a acceptat pur și simplu ca un creditor să facă cesiunea drepturilor sale unei alte persoane, nu mai poate invoca în contra cesionarului compensația care ar fi avut loc în privința cedentului, înaintea acceptării.

Când cesiunea s-a notificat debitorului, dar nu s-a acceptat de dânsul, nu se împiedică decât compensația posterioară acestei notificări.

#### ART. 1150

Când cele două datorii nu sunt platnice într-același loc, nu se poate opera compensația decât plătind cheltuielile remiterii.

#### ART. 1151

Când sunt mai multe datorii compensabile, datorite de aceeași persoană, se urmează, pentru compensație, regulile stabilite pentru imputație de art. 1113.

#### ART. 1152

Compensația n-are loc în prejudiciul drepturilor dobândite de alte persoane. Astfel cel ce, fiind debitor, a devenit creditor în urma sechestrului ce i s-a făcut de o altă persoană, nu poate invoca compensația în prejudiciul sechestrantului.

#### ART. 1153

Acel ce a plătit o datorie stinsă, de drept, prin compensație, nu mai poate, repetând plata creanței pentru care n-a invocat compensația, să pretindă, în prejudiciul altor persoane, privilegiile sau ipotecile acestei creanțe, afară numai dacă este o cauză evidentă, ce l-a făcut să nu cunoască creanța care trebuia să compenseze datoria sa.

### Secțiunea V

#### Despre confuziune

#### ART. 1154

Când calități incompatibile se întâlnesc pe capul aceleiași persoane se face o confuziune, care stinge amândouă drepturile, activ și pasiv.

ART. 1155

Confuziunea, ce se operează prin concursul calităților de creditor și debitor principal, liberează cauțiunile.

Aceea ce se operează prin concursul calităților de creditor sau debitor și cauțiune, nu aduce stingere obligației principale; aceea ce se operează prin concursul calităților de creditor și debitor nu profită codebitorilor săi solidari, decât pentru porțiunea datorată de dânsul.

## Secțiunea VI

Despre pierderea lucrului datorat și despre diferitele cazuri în care îndeplinirea obligației este imposibilă

ART. 1156

Când obiectul obligației este un corp cert și determinat, de piere, de se scoate din comerț, sau se pierde astfel încât absolut să nu se știe de existența lui, obligația este stinsă, dacă lucrul a pierit sau s-a pierdut, fără greșala debitorului, și înainte de a fi pus în întârziere.

Chiar când debitorul este pus în întârziere, dacă nu a luat asupra-și cazurile fortuite, obligația se stinge, în caz când lucrul ar fi pierit și la creditor, dacă i s-ar fi dat.

Debitorul este ținut de a proba cazurile fortuite ce alegă. Ori în ce chip ar pieri sau s-ar pierde lucrul furat, pierderea sa nu liberează pe cel ce l-a sustras de a face restituțiunea prețului.

Obligația se stinge totdeauna când printr-un eveniment oarecare, ce nu se poate imputa debitorului, se face imposibilă îndeplinirea acestei obligații.

## Secțiunea VII

Despre acțiunea de anulare sau resciziune

ART. 1157

Minorul poate exercita acțiunea în resciziune pentru simpla leziune în contra oricărei convenții.

ART. 1158

Când leziunea rezultă dintr-un eveniment cazual și neașteptat, minorul n-are acțiunea în resciziune.

ART. 1159

Minorul ce face o simplă declarație că este major are acțiunea în resciziune.

ART. 1160

Minorul comerciant, bancher sau artizan, n-are acțiunea în resciziune contra angajamentelor ce a luat pentru comerțul sau arta sa.

ART. 1161

Minorul n-are acțiunea în resciziune contra convențiilor făcute în contractul de căsătorie, dacă acesta s-a făcut cu consimțământul și asistența acelora al căror consimțământ este cerut pentru validitatea căsătoriei sale.

ART. 1162

Minorul n-are acțiunea în resciziune contra obligațiilor ce rezultă din delictele sau cvasidelictele sale.

ART. 1163

Minorul nu mai poate exercita acțiune în resciziune în contra angajamentului făcut în minoritate, dacă l-a ratificat după ce a devenit major, și aceasta și în cazul când angajamentul este nul în forma sa, și în acela când produce numai leziune.

ART. 1164

Când minorii, interzișii sau femeile măritate sunt admiși, în această calitate, a exercita acțiune de resciziune în contra angajamentelor lor, ei nu întorc aceea ce au primit, în urmarea acestor angajamente, în timpul minorității, interdicției sau maritajului, decât dacă se probează că au profitat de aceea ce li s-a dat.

ART. 1165

Majorul nu poate, pentru leziune, să exercite acțiunea în resciziune.

ART. 1166

Când formalitățile cerute, în privința minorilor sau interzișilor, atât pentru înstrăinarea imobilelor, cât și pentru împărțirea unei succesiuni, s-au îndeplinit, ei sunt, relativ la aceste acte, considerați ca și cum le-ar fi făcut în majoritate sau înaintea interdicției.

ART. 1167

În lipsa unui act de confirmare sau de ratificare, este destul ca obligația să se execute voluntar, după epoca în care obligația putea fi valabil confirmată sau ratificată.

Confirmarea, ratificarea sau executarea voluntară, în forma și în epoca determinată de lege, ține loc de renunțare în privința mijloacelor și excepțiilor ce puteau fi opuse acestui act, fără a se vătăma însă drepturile persoanelor a treia.

Confirmarea sau ratificarea sau executarea voluntară a unei donațiuni, făcută de către erezi sau reprezentanții donatorului, după moartea sa, ține loc de renunțare, atât în privința viciilor de formă, cât și în privința oricărei alte excepții.

ART. 1168

Donatorul nu poate repara, prin nici un act confirmativ, viciurile unei donații între vii; nulă în privința formei, ea trebuie să se refacă cu formele legiuite.

## CAP. 9

Despre probațiunea obligațiilor și a plății

ART. 1169

Cel ce face o propunere înaintea judecății trebuie să o dovedească.

ART. 1170

Dovada se poate face prin înscrisuri, prin martori, prin prezumții, prin mărturisirea unei din părți și prin jurământ.

## Secțiunea I

Despre înscrisuri

### &1. Despre titlul autentic

ART. 1171

Actul autentic este acela care s-a făcut cu solemnitățile cerute de lege, de un funcționar public, care are drept de a funcționa în locul unde actul s-a făcut.

ART. 1172

Actul care nu poate fi autentic din cauza necompetinței sau a necapacității funcționarului, sau din lipsă de forme, este valabil ca scriptură sub semnătură privată, dacă s-a iscălit de părțile contractante.

#### ART. 1173

Actul autentic are deplină credință în privirea oricărei persoane despre dispozițiile și convențiile ce constată.

Executarea actului autentic, care este învestit cu formula executorie, va fi suspendată prin punerea în acuzație, când se intentează o acțiune criminală în contra pretinsului autor al actului. Iar când în cursul unei instanțe civile actul se atacă de fals, tribunalele pot, după împrejurări, a suspenda provizoriu executarea actului.

#### ART. 1174

Actul cel autentic sau cel sub semnătură privată are tot efectul între părți despre drepturile și obligațiile ce constată, precum și despre aceea ce este menționat în act, peste obiectul principal al convenției, când menționarea are un raport oarecare cu acest obiect.

Dar menționările care au de obiect un fapt cu totul străin de acela al convenției, nu pot servi decât numai la un început de dovadă.

#### ART. 1175

Actul secret, care modifică un act public, nu poate avea putere decât între părțile contractante și succesorii lor universali; un asemenea act nu poate avea nici un efect în contra altor persoane.

### &2. Despre actele sub semnătură privată

#### ART. 1176

Actul sub semnătură privată, recunoscut de acela cărui se opune, sau privit, după lege, ca recunoscut, are același efect ca actul autentic, între acei care l-au subscris și între cei care reprezintă drepturile lor.

#### ART. 1177

Acela cărui se opune un act sub semnătură privată este dator a-l recunoaște sau a tăgădui curat scriptura sau subsemnătura sa.

Moștenitorii săi sau cei care reprezintă drepturile aceluia al căruia se pretinde că ar fi actul pot declara că nu cunosc scriptura sau subsemnătura autorului lor.

#### ART. 1178

Când cineva nu recunoaște scriptura și subsemnătura sa, sau când succesorii săi declară că nu le cunosc, atunci justiția ordonă verificarea actului.

#### ART. 1179

Actele sub semnătură privată, care cuprind convenții sinalagmatice, nu sunt valabile dacă nu s-au făcut în atâtea exemplare originale câte sunt părți cu interes contrar. Este de ajuns un singur exemplar original pentru toate persoanele care au același interes.

Fiecare exemplar trebuie să facă mențiune de numărul originalelor ce s-au făcut.

Cu toate acestea, lipsa de mențiune că originalele s-au făcut în număr îndoit, întreit și celelalte, nu poate fi opusă de acela care a executat din parte-i convenția constatată prin act.

#### ART. 1180

Actul sub semnătură privată, prin care o parte se obligă către alta a-i plăti o sumă de bani sau o câtime oarecare, trebuie să fie scris în întregul lui de acela care l-a subscris, sau cel puțin acesta, înainte de a subsemna, să adauge la finele actului cuvintele bun și aprobat, arătând totdeauna în litere suma sau câtimea lucrurilor și apoi să iscălească.

Nu sunt supuși la această regulă comercianții, industrialii, plugarii, vierii, slugile și oamenii care muncesc cu ziua.

#### ART. 1181

Când suma arătată în act este deosebită de aceea ce este arătată în bun, obligația se prezumă că este pentru suma cea mai mică, chiar când actul precum și bunul sunt scrise în întreg de mâna aceluia care s-a obligat, afară numai de nu se va proba în care parte este greșeala.

#### ART. 1182

Data scripturii private nu face credință în contra persoanelor a treia interesate, decât din ziua în care s-a înfățișat la o dregătorie publică, din ziua în care s-a înscris într-un registru public, din ziua morții a aceluia sau unui din acei care l-au subscris, sau din ziua în care va fi fost trecut fie și în prescurtare în acte făcute de ofițeri publici, precum procese-verbale pentru punerea peceteii sau pentru facerea de inventare.

#### ART. 1183

Registrele comercianților nu fac credință despre vânzările ce cuprind în contra persoanelor necomerciante. Dar judecătorul poate da jurământ la una sau la alta din părți.

#### ART. 1184

Registrele comercianților se cred în contra lor, dar cel care voiește a profita de ele nu poate despărți cuprinderea lor, lăsând aceea ce poate a-i fi contrar.

#### ART. 1185

Registrele, cărțile sau hârtiile domestice nu fac credință în favoarea aceluia care le-a scris, dar au putere în contra lui:

1. când cuprind curat primirea unei plăți;
2. când cuprind mențiunea expresă că nota sau scrierea din ele s-a făcut ca să țină loc de titlu în favoarea creditorului.

#### ART. 1186

Orice adnotație făcută de creditor în josul, pe marginea, sau pe dosul unui titlu de creanță, este crezută, cu toate că nu este subsemnată nici datată de el, când tinde a proba liberațiunea debitorului.

Aceeași putere doveditoare are și scriptura făcută de creditor pe dosul, marginea sau în josul duplicatului unui act sau chitanță, dar numai când duplicatul va fi în mâinile debitorului.

### &3. Despre răboaje

#### ART. 1187

Răboajele, când creștăturile după amândouă bucățile sunt egale și corelative, sunt un mijloc de probare între persoanele care au obicei de a se servi cu un asemenea mijloc de probațiune.

### &4. Despre copiile titlurilor autentice

#### ART. 1188

Când originalul există, copia legalizată nu poate face credință decât despre ceea ce cuprinde în original, înfățișarea cărui se poate cere totdeauna.

Când originalul nu există, copiile legalizate de ofițerii publici competenți se cred, după distincțiile următoare:

1. copiile scoase din ordinea magistratului, părțile fiind față sau chemate, cu formele legale, precum și copiile scoase fără intervenția magistratului, dar de față cu părțile care au asistat de bună voia lor, au aceeași credință ca și titlurile originale;

2. copiile care se vor fi dat de ofițerii publici competenți, fără intervenția magistratului sau consimțământul părților, fac asemenea credință după 30 de ani, socotiți din ziua în care s-au dat aceste copii. Când asemenea copii vor fi date de mai puțin de 30 de ani, nu fac decât un început de dovadă;

3. copiile legalizate de un ofițer public incompetent, nu pot face decât un simplu început de dovadă;

4. copiile copiilor nu au nici o putere probatoare.

#### &5. Despre acte recognitive

##### ART. 1189

Actul de recunoașterea unei datorii constatate prin un titlu precedent nu face probă despre datorie și nu dispensează pe creditor de a prezenta titlul original decât în următoarele cazuri:

1. când actul de recunoaștere cuprinde cauza și obiectul datoriei, precum și data titlului primordial, sau

2. când actul recognitiv, având o dată de 30 ani, este ajutat de posesiune și de unul sau mai multe acte de recunoaștere conforme cu dânsul.

Actul recognitiv, în cele două cazuri menționate, nu poate avea nici un efect despre ceea ce cuprinde mai mult decât titlul primordial, sau despre ceea ce nu este în asemănare cu acest titlu.

#### &6. Despre actele confirmative

##### ART. 1190

Actul de confirmarea sau ratificarea unei obligații, în contra căreia legea admite acțiunea în nulitate, nu este valabil, decât atunci când cuprinde obiectul, cauza și natura obligației, și când face mențiune de motivul acțiunii în nulitate, precum și despre intenția de a repara viciul pe care se întemeia acea acțiune.

#### Secțiunea II

##### Despre martori

#### &1. Despre cazul când dovada prin martori nu este primită

##### ART. 1191

Dovada actelor juridice al căror obiect are o valoare ce depășește suma de 250 lei, chiar pentru depozit voluntar, nu se poate face decât sau prin act autentic, sau prin act sub semnătură privată.

Nu se va primi niciodată o dovadă prin martori, în contra sau peste ceea ce cuprinde actul, nici despre ceea ce se pretinde că s-ar fi zis înaintea, la timpul sau în urma confecționării actului, chiar cu privire la o sumă sau valoare ce nu depășește 250 lei.

Părțile însă pot conveni ca și în cazurile arătate mai sus să se poată face dovada cu martori, dacă aceasta privește drepturi de care ele pot să dispună.

##### ART. 1192

Articolul precedent nu se aplică în cazul când cererea depășește 250 lei numai prin unirea capitalului cu dobânzile.

##### ART. 1193

Cel care a format cerere în judecată, pentru o sumă mai mare de 250 lei, chiar de va voi a-și restrânge cererea la 250 lei, nu va fi primit a înfățișa dovadă prin martori.

ART. 1194

Dovada prin martori nu se poate admite nici în cazul când cererea în judecată este pentru o sumă mai mică de 250 lei, dar care este un rest din o creanță mai mare, neconstatată prin înscris.

ART. 1195

Când în aceeași instanță o parte face mai multe cereri, pentru care nu are înscrisuri, dacă toate aceste cereri, unindu-se, trec peste suma de 250 lei, dovada prin martori nu poate fi admisă, chiar când creditorul ar pretinde că aceste creanțe provin din diferite cauze și că s-au născut în diferite epoci, afară numai dacă creditorul a dobândit aceste drepturi de la alte persoane.

ART. 1196

Toate cererile, sub orice titlu, care nu sunt justificate prin înscris, se vor face prin aceeași petiție. Orice alte pretenții posterioare neprobate prin înscris și care se puteau face la darea petiției nu vor mai fi primite.

ART. 1197

Regulile mai sus prescrise nu se aplică în cazul când există un început de dovadă scrisă.

Se numește început de dovadă orice scriptură a aceluia în contra căruia s-a format petiția, sau a celui ce el reprezintă și care scriptură face a fi de crezut faptul pretins.

ART. 1198

Acele reguli nu se aplică însă totdeauna când creditorului nu i-a fost cu puțință a-și procura o dovadă scrisă despre obligația ce pretinde, sau a conserva dovada luată, precum:

1. la obligațiile care se nasc din cvasicontracte și din delikte sau cvasidelikte;
2. la depozitul necesar, în caz de incendiu, ruină, tumult sau naufragiu, și la depozitele ce fac călătorii în ospătăria unde trag; despre toate acestea judecătorul va avea în vedere calitatea persoanelor și circumstanțele faptului;
3. la obligațiile contractate în caz de accidente neprevăzute, când nu era cu puțință părților de a face înscrisuri;
4. când creditorul a pierdut titlul ce-i servea de dovadă scrisă, din o cauză de forță majoră neprevăzută.

### Secțiunea III

#### Despre prezumții

ART. 1199

Prezumțiile sunt consecințele ce legea sau magistratul trage din un fapt cunoscut la un fapt necunoscut.

#### &1. Despre prezumțiile stabilite de lege

ART. 1200

Sunt prezumții legale acelea care sunt determinate special prin lege, precum:

1. actele ce legea le declară nule pentru că le privește făcute în fraudă dispozițiilor sale;
2. în cazurile când legea declară că dobândirea dreptului de proprietate sau liberațiunea unui debitor rezultă din oarecare împrejurări determinate;
3. (abrogat);
4. puterea ce legea acordă autorității lucrului judecat.

ART. 1201

Este lucru judecat atunci când a doua cerere în judecată are același obiect, este întemeiată pe aceeași cauză și este între aceleași părți, făcută de ele și în contra lor în aceeași calitate.

ART. 1202

Prezumția legală dispensează de orice dovadă pe acela în favoarea căruia este făcută.

Nici o dovadă nu este primită împotriva prezumției legale, când legea, în puterea unei asemenea prezumții, anulează un act oarecare, sau nu dă drept de a se reclama în judecată, afară numai de cazurile când legea a permis dovada contrarie și afară de aceea ce se va zice în privința jurământului și mărturisirii ce ar face o parte în judecată.

&2. Despre prezumțiile care nu sunt stabilite de lege

ART. 1203

Prezumțiile care nu sunt stabilite de lege sunt lăsate la luminile și înțelepciunea magistratului; magistratul nu trebuie să se pronunțe decât întemeindu-se pe prezumții, care să aibă o greutate și puterea de a naște probabilitatea; prezumțiile nu sunt permise magistratului decât numai în cazurile când este permisă și dovada prin martori, afară numai dacă un act nu este atacat că s-a făcut prin fraudă, dol sau violență.

Secțiunea IV

Despre mărturisirea unei părți

ART. 1204

Se poate opune unei părți mărturisirea ce a făcut sau înaintea începerii judecății, sau în cursul judecății.

ART. 1205

Mărturisirea extrajudiciară verbală nu poate servi de dovadă când obiectul contestației nu poate fi dovedit prin martori.

ART. 1206

Mărturisirea judiciară se poate face înaintea judecătorului de însăși partea prigonitoare, sau de un împuternicit special al ei spre a face mărturisire.

Ea nu poate fi luată decât în întregime împotriva celui care a mărturisit și nu poate fi revocată de acesta, afară numai de va proba că a făcut-o din eroare de fapt.

Secțiunea V

Despre jurământ

ART. 1207 – 1222 Abrogate

Titlul IV

DESPRE CONTRACTUL DE CĂSĂTORIE ȘI DESPRE DREPTURILE RESPECTIVE ALE SOȚILOR

CAP. 1

ART. 1223 – 1232 Abrogate

CAP. 2

Despre regimul dotal

ART. 1233 – 1293 Abrogate

Titlul V

DESPRE VÂNZĂRI

CAP. 1

Despre natura și forma vânzării

ART. 1294

Vânzarea este o convenție prin care două părți se obligă între sine, una a transmite celeilalte proprietatea unui lucru și aceasta a plăti celei dintâi prețul lui.

ART. 1295

Vânzarea este perfectă între părți și proprietatea este de drept strămutată la cumpărător, în privința vânzătorului, îndată ce părțile s-au învoit asupra lucrului și asupra prețului, deși lucrul încă nu se va fi predat și prețul încă nu se va fi numărat.

În materie de vânzare de imobile, drepturile care rezultă prin vânzarea perfectă între părți, nu pot a se opune, mai înainte de transcripțiunea actului, unei a treia persoane care ar avea și ar fi conservat, după lege, oarecare drepturi asupra imobilului vândut.

ART. 1296

Vânzarea se poate face sau pur sau sub condiție.

Ea poate avea de obiect două sau mai multe lucruri alternative.

În toate cazurile efectele sale sunt regulate după principiile generale ale convențiilor.

ART. 1297

În caz de vânzare făcută prin dare de arvună, convenția accesorie a arvunei nu va putea avea nici un efect:

1. dacă convenția principală a vânzării este nulă;
2. dacă vânzarea se execută;
3. dacă vânzarea se reziliază prin comun consimțământ;
4. dacă executarea vânzării a devenit imposibilă fără culpa nici uneia din părți.

Arvuna în aceste cazuri se va înapoia sau se va prinde în prestațiunile reciproce, după împrejurări.

ART. 1298

Dacă vânzarea nu s-a executat prin culpa unei din părțile contractante, aceasta va pierde arvuna dată sau o va întoarce îndoită, având-o primită, dacă partea care nu este în culpă nu ar alege mai bine să ceară executarea vânzării.

ART. 1299

Dacă s-au vândut mărfuri cu grămada, vânzarea este perfectă, deși mărfurile n-au fost încă cântărite, numărate sau măsurate.

ART. 1300

Dacă însă mărfurile nu s-au vândut cu grămada, ci după greutate, după număr sau după măsură, lucrurile vândute rămân în rizicul-pericol al vânzătorului, până ce vor fi cântărite, numărate sau măsurate; dar aceasta nu împiedică pe cumpărător de-a cere și a dobândi la caz de neexecutare, sau predarea lucrurilor vândute sau daune-interese, dacă se cuvine.

ART. 1301

În privința vinului, a oliului și a altor asemenea lucruri care, după obicei, se gustă mai înainte de a se cumpăra, vânzarea nu există până ce cumpărătorul nu le-a gustat și n-a declarat că-i convin.

ART. 1302

Vânzarea făcută pe încercate este totdeauna presupusă condițională până la încercare.

ART. 1303

Prețul vânzării trebuie să fie serios și determinat de părți.

ART. 1304

Cu toate acestea, determinarea prețului poate fi lăsată la arbitratul unei a treia persoane.

ART. 1305

Spezele vânzării sunt în sarcina cumpărătorului, în lipsă de stipulație contrarie.

## CAP. 2

Cine poate cumpăra sau vinde

ART. 1306

Pot cumpăra și vinde toți cărora nu le este oprit prin lege.

ART. 1307

Vânzarea nu se poate face între soți decât pentru cauză de lichidare, și anume:

1. când, în caz de separație de patrimonii, unul dintre soți dă celuilalt, drept plata unei datorii, o avere a sa;

2. când bărbatul cedează femeii, chiar nese separată, din averea sa, pentru o cauză legitimă, precum pentru un imobil ce era dator să-i cumpere cu bani dotați, sau pentru o sumă ce-i datora;

3. când femeia cedează bărbatului său, din avutul său propriu, drept plata unei sume promisă bărbatului ca dotă.

În toate cazurile moștenitorii rezervari ai părților contractante au drept de a ataca asemenea operații, dacă ele ascund beneficii indirecte.

ART. 1308

Sub pedeapsă de nulitate, nu se pot face adjudecatari nici direct, nici prin persoane interpuse:

1. tutorii, ai averii celor de sub a lor tutelă;

2. mandatarii, ai averii ce sunt însărcinați să vândă;

3. administratorii, ai averii comunelor sau stabilimentelor încredințate îngrijirii lor;

4. oficanții publici, ai averilor statului ale căror vânzări se fac printr-înșii.

ART. 1309

Judecătorii și supleanții, membrii ministerului public și avocații nu se pot face cesionari de drepturi litigioase, care sunt de competența tribunalului județean în a cărui rază teritorială își exercită funcțiunile lor, sub pedeapsa de nulitate, speze și daune-interese.

## CAP. 3

Despre lucrurile care se pot vinde

ART. 1310

Toate lucrurile care sunt în comerț, pot să fie vândute, afară numai dacă vreo lege a oprit aceasta.

ART. 1311

Dacă în momentul vânzării, lucrul vândut era pierit în tot, vânzarea este nulă. Dacă era pierit numai în parte, cumpărătorul are alegerea între a se lăsa de contract, sau a pretinde reducerea prețului.

#### CAP. 4

#### Despre obligațiile vânzătorului

##### Secțiunea I

##### Dispoziții generale

###### ART. 1312

Vânzătorul este dator să explice curat îndatoririle ce înțelege a lua asupra-și.

Orice clauză obscură sau îndoioasă se interpretează în contra vânzătorului.

###### ART. 1313

Vânzătorul are două obligații principale, a preda lucrul și a răspunde de dânsul.

##### Secțiunea II

##### Despre predarea lucrului

###### ART. 1314

Predarea este strămutarea lucrului vândut în puterea și posesiunea cumpărătorului.

###### ART. 1315

Obligația de a preda imobilele se îndeplinește din partea vânzătorului prin remiterea cheilor, dacă e vorba de o clădire, sau prin remiterea titlului de proprietate.

###### ART. 1316

Predarea lucrurilor mobile se face: sau prin tradițiunea reală, sau prin remiterea cheilor clădirii, în care se află puse, sau prin simplul consimțământ al părților, dacă strămutarea nu se poate face în momentul vânzării, sau dacă cumpărătorul le avea în puterea sa, la facerea vânzării, cu vreun alt titlu.

###### ART. 1317

Spezele predării sunt în sarcina vânzătorului, și ale ridicării în sarcina cumpărătorului, dacă nu este stipulațiune contrarie.

###### ART. 1318

Tradițiunea lucrurilor necorporale se face, sau prin remiterea titlurilor, sau prin uzul ce face cumpărătorul de dânsese, cu consimțământul vânzătorului.

###### ART. 1319

Predarea trebuie să se facă la locul, unde se afla lucrul vândut în timpul vânzării, dacă părțile nu s-au învoit altfel.

###### ART. 1320

Dacă vânzătorul nu face predarea în timpul determinat de ambele părți, cumpărătorul va avea facultatea de a alege între a cere rezoluțiunea vânzării sau punerea sa în posesie, dacă întârzierea nu provine decât din faptul vânzătorului.

###### ART. 1321

În toate cazurile, vânzătorul trebuie să fie condamnat la daune-interese, dacă urmează vreo vătămare pentru cumpărător din nepredarea lucrului la timp.

###### ART. 1322

Vânzătorul nu este dator să predea lucrul, dacă cumpărătorul nu plătește prețul și nu are dat de vânzător un termen pentru plată.

ART. 1323

El nu va fi dator să facă predarea, chiar de ar fi și dat un termen pentru plată, dacă de la vânzare încoace, cumpărătorul a căzut în faliment sau în nesolvabilitate, încât vânzătorul se află în pericol de a pierde prețul, afară numai dacă cumpărătorul va da cautiune că va plăti la termen.

ART. 1324

Lucrul trebuie să fie predat în starea în care se afla în momentul vânzării. Din acea zi toate fructele sunt ale cumpărătorului.

ART. 1325

Obligația de a preda lucrul cuprinde accesoriile sale și tot ce a fost destinat la uzul său perpetuu.

ART. 1326

Vânzătorul este dator să predea cuprinsul lucrului vândut în măsura determinată prin contract, însă cu modificările mai jos arătate.

ART. 1327

Dacă vânzarea unui imobil s-a făcut cu arătare de cuprinsul său, și pe atât măsura, vânzătorul este dator să predea cumpărătorului, dacă acesta cere, cuprinsul arătat în contract. Neputând, sau cumpărătorul necerând, vânzătorul este dator să sufere o scădere proporțională la preț.

ART. 1328

Dacă, din contră, în cazul articolului precedent, s-ar găsi că cuprinsul lucrului e mai mare decât cel arătat în contract, cumpărătorul poate sau a complini prețul după numărul măsurilor aflate, sau, dacă excedentele cuprinsului aflat se ridică la o a douăzecea parte a cuprinsului declarat în contract, a strica vânzarea.

ART. 1329

În toate cazurile de vânzare, făcută altfel decât pe atât măsura, fie vânzarea de un corp cert și limitat, fie de mai multe fonduri distincte și separate, fie concepută cu expresia măsurii înaintea desemnării obiectului sau din contră, nici vânzătorul n-are drept la adaos de preț, pentru excedent, nici cumpărătorul, la scădere pentru lipsă, decât în cazul când excedentul sau lipsa prețuiește o a douăzecea parte din prețul total al vânzării.

ART. 1330

Dispozițiile celor trei articole precedente nu se vor aplica decât în lipsă de stipulație contrarie între părți.

ART. 1331

Când, după art. 1328 și 1329, este caz de a se adăugi prețul pentru excedent de măsuri, cumpărătorul are facultatea de a alege, între a strica vânzarea și a împlini prețul. Suplimentul prețului se răspunde cu dobândă, dacă cumpărătorul a păstrat imobilele.

ART. 1332

În toate cazurile, când cumpărătorul are drept de a strica vânzarea, vânzătorul este dator să-i restituie, deosebit de preț, dacă l-a primit, spezele contractului.

ART. 1333

Dacă s-au vândut două fonduri printr-un singur contract, drept un singur preț, cu arătare de măsura fiecăruia, și cuprinsul unuia este mai mic decât cel declarat, iar al celuilalt mai mare, se va face compensație între prețul excedentului și prețul lipsei, și acțiunea vânzătorului pentru adăugire sau a cumpărătorului pentru scădere de preț va fi supusă regulilor mai sus stabilite.

ART. 1334

Acțiunea vânzătorului pentru complinirea prețului și a cumpărătorului, pentru scăderea prețului sau pentru stricarea contractului, se prescriu printr-un an din ziua contractului.

ART. 1335

Pericolul total sau parțial al lucrului vândut, mai înainte de predare, se judecă după regulile generale ale obligațiilor convenționale.

### Secțiunea III

#### Despre răspunderea vânzătorului

ART. 1336

Vânzătorul răspunde către cumpărător:

1. de liniștita posesiune a lucrului, și
2. de viciile aceluiasi lucru.

#### &1. Răspunderea de evicțiune

ART. 1337

Vânzătorul este de drept obligat, după natura contractului de vânzare, a răspunde către cumpărător de evicțiunea totală sau parțială a lucrului vândut, sau de sarcinile la care s-ar pretinde supus acel obiect și care n-ar fi declarate la facerea contractului.

ART. 1338

Părțile pot prin convenție să adauge, să micșoreze sau să șteargă obligația de a răspunde de evicțiune.

ART. 1339

În nici un mod vânzătorul nu se poate sustrage de la răspunderea pentru evicțiunea care ar rezulta dintr-un fapt personal al său; orice convenție contrarie este nulă.

ART. 1340

Stipulația prin care vânzătorul se descarcă de răspunderea pentru evicțiune, nu-l scutește de a restitui prețul, în caz de evicțiune, afară numai dacă cumpărătorul a cunoscut, la facerea vânzării, pericolul evicțiunii, sau dacă a cumpărat pe răspunderea sa proprie.

ART. 1341

Când vânzătorul este răspunzător de evicțiune, cumpărătorul, dacă este evins, are dreptul a cere de la vânzător:

1. restituirea prețului;
2. fructele, dacă este dator a le întoarce proprietarului care l-a evins;
3. spezele instanței deschise de dânsul în contra vânzătorului și ale celei deschise de evingător în contra sa;
4. daune-interese și spezele contractului de vânzare.

ART. 1342

Dacă, la epoca evicțiunii, lucrul vândut se află de o valoare inferioară sau a suferit deteriorări ori prin neglijența cumpărătorului, ori prin evenimentele independente de cumpărător, vânzătorul nu se poate apăra de a restitui prețul întreg.

ART. 1343

Dar dacă cumpărătorul a tras foloase din stricăciunile ce a făcut lucrului, vânzătorul are dreptul a opri din preț o sumă egală cu acele foloase.

ART. 1344

Dacă lucrul vândut se află, la epoca evicțiunii, de o valoare mai mare, din orice cauză, vânzătorul este dator să plătească cumpărătorului, pe lângă prețul vânzării, excedentele valorii în timpul evicțiunii.

ART. 1345

Vânzătorul este dator să întoarcă cumpărătorului, el însuși sau prin evingător, toate spezele necesare, utile și de întreținere ale aceluia.

ART. 1346

Dacă vânzătorul a vândut cu rea-credință fondul altuia, el va fi dator să întoarcă cumpărătorului toate spezele ce va fi făcut, chiar și cele de simplă plăcere.

ART. 1347

Dacă cumpărătorul este evins numai de o parte a lucrului și aceasta are, în privința totului, o așa însemnatate încât cumpărătorul n-ar fi cumpărat lucrul fără acea parte, el poate strica vânzarea.

ART. 1348

Dacă, în caz de evicțiunea unei părți a fondului vândut, nu se strică vânzarea, cumpărătorul are dreptul a cere valoarea, în momentul evicțiunii, a părții de care a fost evins, iar nu o parte proporțională din preț, ori de au crescut sau de au scăzut imobilele în valoare de la vânzare înapoi.

ART. 1349

Dacă imobilul vândut se află însărcinat de servituți neaparente, nedeclarate de vânzător și de o așa importanță, încât se poate presupune că cumpărătorul n-ar fi cumpărat de le-ar fi cunoscut, el poate cere, sau stricarea contractului sau indemnitate.

ART. 1350

Chestiunile de daune-interese ce ar rezulta din neexecutarea vânzării și care nu sunt prevăzute aici se vor decide după regulile generale ale convențiilor.

ART. 1351

Dacă cumpărătorul s-a judecat până la ultima instanță cu evingătorul său, fără să cheme în cauză pe vânzător, și a fost condamnat, vânzătorul nu mai răspunde de evicțiune, de va proba că erau mijloace să se câștige judecata.

## &2. Răspunderea de viciile lucrului vândut

ART. 1352

Vânzătorul este supus la răspundere pentru viciile ascunse ale lucrului vândut, dacă, din cauza acelora, lucrul nu este bun de întrebuințat, după destinarea sa, sau întrebuințarea sa e atât de micșorată, încât se poate presupune că cumpărătorul nu l-ar fi cumpărat, sau n-ar fi dat pe dânsul ceea ce a dat, de i-ar fi cunoscut viciile.

ART. 1353

Vânzătorul nu este răspunzător de viciile aparente și despre care cumpărătorul a putut singur să se convingă.

ART. 1354

El este răspunzător de viciile ascunse, chiar și când nu le-a cunoscut, afară numai dacă, în cazul acesta, nu se va fi învoit cu cumpărătorul ca să nu răspundă de vicii.

ART. 1355

În cazurile art. 1352 și 1354, cumpărătorul poate sau a întoarce lucrul și a-și primi prețul, sau a opri lucrul și a cere înapoierea unei părți din preț arbitrată prin experți.

ART. 1356

Dacă vânzătorul cunoștea viciile lucrului, el este dator, pe lângă restituțiunea prețului, de toate daunele-interese către cumpărător.

ART. 1357

Dacă vânzătorul nu cunoștea viciile lucrului, el nu poate fi apucat decât pentru restituțiunea prețului și pentru spezele făcute de cumpărător cu ocazia vânzării.

ART. 1358

Dacă lucrul a pierit din cauza viciilor sale, vânzătorul e dator a întoarce cumpărătorului prețul și a-l dezdăuna, conform celor două articole precedente.

Dar pierderea lucrului prin caz fortuit va fi pe seama cumpărătorului.

ART. 1359

Acțiunea pentru vicii redibitorii trebuie să fie intentată de cumpărător în scurt termen, după natura viciului, obiceiul din partea locului și distanța.

ART. 1360

Această acțiune nu există în vânzările publice.

## CAP. 5

Despre obligațiile cumpărătorului

ART. 1361

Principala obligație a cumpărătorului este de a plăti prețul la ziua și la locul determinat prin contract.

ART. 1362

Dacă nu s-a determinat nimic în privința aceasta prin contract, cumpărătorul este dator a plăti la locul și la timpul în care se face predarea lucrului.

ART. 1363

Cumpărătorul datorește dobânda prețului vânzării până la plătirea capitalului, în cele trei următoare cazuri:

- dacă acesta s-a cuprins anume în contract;
- dacă lucrul vândut și predat produce fructe sau alte venituri;
- dacă cumpărătorul a fost interpelat a plăti.

În acest după urmă caz dobânda nu curge decât din momentul interpelării.

ART. 1364

Dacă cumpărătorul este tulburat, sau are cuvânt de a se teme că ar fi tulburat prin vreo acțiune, sau ipotecară sau de revendicare, el poate suspenda plata prețului până ce vânzătorul va face să înceteze tulburarea sau va da cautiune, afară numai dacă se va fi stipulat că plata să se facă chiar de ar urma tulburarea.

ART. 1365

Dacă cumpărătorul nu plătește prețul, vânzătorul poate cere rezoluțiunea vânzării.

ART. 1366

Rezoluțiunea vânzării de imobile se pronunță îndată, dacă vânzătorul este în pericol de a pierde lucrul și prețul.

Dacă asemenea pericol nu există, judecătorul poate da cumpărătorului un termen mai mult sau mai puțin lung, după împrejurări, fără să poată da în nici un caz al doilea termen.

Trecând acel termen, fără ca cumpărătorul să plătească, se va pronunța rezoluțiunea vânzării.

ART. 1367

Când la o vânzare de imobile s-a stipulat că, în lipsă de plata prețului în termenul defipt, vânzarea va fi de drept rezolvată, cumpărătorul poate plăti după expirarea termenului, pe cât

timp nu este pus de vânzător în întârziere printr-o interpelare în formă; dar după asemenea interpelare, judecătorul nu-i poate da termen.

#### ART. 1368

Acțiunea vânzătorului pentru rezoluțiunea vânzării este reală. Cu toate acestea, vânzătorul nu se va putea prevala de dreptul său, în contra autorității publice, nici în contra adjudecărilor în vânzări silite, decât conformându-se, pentru acest din urmă caz, regulilor prescrise în procedură.

#### ART. 1369

Acțiunea rezolutorie creată prin art. 1365 este supusă la același mod de conservare ca și privilegiul vânzătorului. Ea nu poate fi exercitată, după stingerea acestui privilegiu, cu vătămarea unei a treia persoane, care a câștigat de la cumpărător drepturi asupra imobilului vândut, și care s-a conformat legilor ca să păstreze acele drepturi.

#### ART. 1370

La vânzări de denariate și de lucruri mobile, vânzarea se va rezolvi de drept și fără interpelare în folosul vânzătorului, după expirarea termenului pentru ridicarea lor.

### CAP. 6

#### Despre rezoluțiunea vânzării prin răscumpărare

#### ART. 1371 – 1387 Abrogate

### CAP. 7

#### Despre licitație

#### ART. 1388

Dacă un lucru comun al mai multor nu se poate împărți ușor și fără pierdere;  
sau dacă într-o împărțeală de bunăvoie, s-ar afla lucruri pe care nici unul din împărțitori n-ar putea, sau n-ar voi a lua;  
vânzarea unor asemenea lucruri se va face cu licitație și prețul se va împărți între coproprietari.

#### ART. 1389

Fiecare din proprietari poate cere a se chema la licitație străini; vor trebui de neapărat să se cheme, dacă unul din coproprietari este minor.

#### ART. 1390

Modul și formalitățile pentru licitație sunt arătate la titlul "Despre succesiuni" și în codicele de procedură.

### CAP. 8

#### Despre strămutarea creanțelor și altor lucruri necorporale

#### ART. 1391

La strămutarea unei creanțe, a unui drept sau a unei acțiuni, predarea între cedente și cesionar se face prin remiterea titlului.

#### ART. 1392

Cel ce vinde o creanță, sau orice alt lucru necorporal, este dator să răspundă de existența sa valabilă în folosul său, în momentul vânzării, deși vânzarea n-ar cuprinde această îndatorire de răspundere.

#### ART. 1393

Cesionarul nu poate opune dreptul său la o a treia persoană decât după ce a notificat debitorului cesiunea.

Același efect va avea acceptarea cesiunii făcută de debitor într-un act autentic.

#### ART. 1394

Cu toate acestea, orice act sau hotărâre care constată o cesiune sau o chitanță de chirie sau arendă pe doi ani viitori, va trebui să fie transcris pe registrele oficiului ipotecar.

#### ART. 1395

Dacă mai înainte de notificarea cesiunii făcută de cedent sau de cesionar debitorului, acesta plătit cedentului, liberarea sa va fi valabilă.

#### ART. 1396

Vânzarea sau cesiunea unei creanțe cuprinde accesoriiile creanței, precum cauțiunea, privilegiul și ipoteca.

#### ART. 1397

Vânzătorul sau cedentul unei creanțe nu răspunde de solvabilitatea debitorului, decât dacă s-a îndatorat anume la aceasta și numai până la suma prețului de dânsul primit.

#### ART. 1398

Când a primit asupra-și răspunderea pentru solvabilitatea debitorului, această îndatorire se înțelege contractată numai în ceea ce privește solvabilitatea actuală a debitorului, nu și cea viitoare, afară de cazul când se stipulează anume contrariul.

#### ART. 1399

Cel ce vinde o moștenire, fără a specifica cu de-amănuntul obiectele într-însa cuprinse, nu răspunde decât de calitatea sa de moștenitor.

#### ART. 1400

Dacă s-a folosit de fructele vreunui fond, sau a primit plata vreunei creanțe ereditare, sau a vândut lucruri de ale succesiunii, este dator să întoarcă toate acestea cumpărătorului, dacă nu și le-a rezervat anume la vânzare.

#### ART. 1401

Cumpărătorul este dator și el să întoarcă vânzătorului sumele plătite de acesta pentru datoriile și sarcinile succesiunii, și să-i țină seama de sumele de care era el însuși creditor al succesiunii, dacă nu e stipulație contrarie.

#### ART. 1402

Cel în contra cărui există un drept litigios vândut se va putea libera de cesionar numărându-i prețul real al cesiunii, spezele contractului și dobânda din ziua când cesionarul a plătit prețul cesiunii.

#### ART. 1403

Lucrul se socotește litigios când există proces sau contestație asupra fondului dreptului.

#### ART. 1404

Dispozițiile art. 1402 încetează:

1. când cesiunea s-a făcut la un comoștenitor sau coproprietar al dreptului cedat;
2. când s-a făcut la un creditor, spre plata creanței sale;
3. când s-a făcut către posesorul fondului asupra căruia există dreptul litigios.

### Titlul VI

### DESPRE SCHIMB

#### ART. 1405

Schimbul este un contract prin care părțile își dau respectiv un lucru pentru altul.

ART. 1406

Schimbul se face prin singurul consimțământ, întocmai ca și vânzarea.

ART. 1407

Dacă unul dintre copermutanți a primit lucrul lui dat în schimb, și în urmă probează că celălalt contractant nu este proprietar al acelui lucru, nu poate fi constrâns a preda pe cel ce dânsul a promis, ci numai a întoarce pe cel primit.

ART. 1408

Copermutantul evins de lucrul primit în schimb poate cere daune-interese sau întoarcerea lucrului său.

ART. 1409

Toate celelalte reguli prescrise pentru vânzare, se aplică și la contractul de schimb.

## Titlul VII

### DESPRE CONTRACTUL DE LOCAȚIUNE

#### CAP. 1

##### Dispoziții generale

ART. 1410

Obiectul contractului de locațiune este un lucru sau o lucrare.

ART. 1411

Locațiunea lucrurilor este un contract prin care una din părțile contractante se îndatorește a asigura celeilalte folosința unui lucru pentru un timp determinat, drept un preț determinat.

ART. 1412

Locațiunea lucrărilor este un contract prin care una din părți se îndatorește drept un preț determinat, a face ceva pentru cealaltă parte.

ART. 1413

Locațiunile sunt de mai multe feluri și au regulile lor proprii.

Se cheamă închiriere, locațiunea edificiilor și aceea a mișcătoarelor;

Arendarea, locațiunea fondurilor rurale;

Prestația lucrărilor, locațiunea muncii și a serviciului;

Antrepriză, luarea săvârșirii unei lucrări drept un preț determinat, când materialul se dă de acela pentru care se execută o lucrare.

ART. 1414

Se consideră ca o locațiune orice concesiune temporară a unui imobil drept o prestație anuală, ori sub ce titlu ar fi făcută.

O asemenea concesiune nu trece către cesionar nici o proprietate, chiar când s-ar fi stipulat contrariul, ceea ce va fi fără nici un efect.

ART. 1415

Locațiunile ereditare astăzi în ființă cunoscute sub numele de emfiteuze, ori embatic (besman), se păstrează. Ele se vor regula după legile sub care s-au născut.

Pe viitor ele nu se mai pot înființa.

#### CAP. 2

##### Reguli comune la locațiunea edificiilor și a fondurilor rurale

#### ART. 1416

Dacă contractul făcut verbal n-a primit nici o punere în lucrare, și una din părți îl neagă, nu se poate primi proba prin martori, oricât de mic fie prețul și chiar când s-ar zice că s-a fost dat arvună.

Numai celui ce neagă contractul se poate deferi jurământ.

#### ART. 1417

Urmând contestații asupra prețului contractului verbal, a cărui punere în lucrare a început, și nefiind nici o chitanță, proprietarul jurând va fi crezut, dacă locatarul nu preferă a cere o estimatie prin experți. În cazul din urmă, spezele expertizei cad în sarcina lui, dacă estimatia întrece prețul ce-l reclamă.

#### ART. 1418

Locatarul are dreptul de a subînchiria ori a subarenda și de a ceda contractul său către altul, dacă o asemenea facultate nu i-a fost interzisă.

Ea poate fi interzisă în tot ori în parte; această interdicere nu se prezumă, ci trebuie să rezulte din o stipulație specială.

#### ART. 1419

Dispozițiile articolelor relative la contractele de arendare a averilor dotale ale femeilor măritate, se vor aplica și la contractele de arendă ale averilor minorilor.

#### ART. 1420

Locatorul este dator, prin însăși natura contractului, fără să fie trebuință de nici o stipulație specială:

1. de a trăda locatarului lucrul închiriat sau arendat;
2. de a-l menține în stare de a putea servi la întrebuințarea pentru care a fost închiriat sau arendat;
3. de a face ca locatarul să se poată folosi neîmpiedicat în tot timpul locațiunii.

#### ART. 1421

Locatorul trebuie să trădea lucrul în așa stare, încât să poată fi întrebuințat.

În cursul locațiunii, trebuie să facă toate acele reparații ce pot fi necesare, afară de micile reparații (reparații locative) care prin uz sunt în sarcina locatarului.

#### ART. 1422

Locatarul trebuie să fie garantat pentru toate stricăciunile și viciile lucrului închiriat ori arendat, ce-i împiedică întrebuințarea, chiar deși nu au fost cunoscute locatorului la timpul locațiunii.

Dacă din aceste vicii și defecte derivă pentru locatar o daună oarecare, locatorul este dator de a-l dezdăuna.

#### ART. 1423

Dacă în timpul locațiunii, lucrul închiriat ori arendat se strică în totalitate prin caz fortuit, contractul este de drept desfăcut. Dacă însă se distruiește în parte, locatarul poate, după împrejurări, să ceară o scădere din preț, ori desființarea contractului.

În amândouă cazurile nu i se dă nici o dezdăunare.

#### ART. 1424

Locatorul nu poate în cursul locațiunii să schimbe forma lucrului închiriat sau arendat.

#### ART. 1425

Dacă în cursul locațiunii, lucrul închiriat sau arendat are nevoie de reparații urgente, ce nu se pot amâna până la finele contractului, locatarul trebuie să sufere strâmtoarea ce i se cășunează, orice fel fie ea, și fiind lipsit chiar, pe timpul facerii lor, de întrebuințarea a o parte din lucrul închiriat sau arendat.

Dacă însă aceste reparații continuă mai mult decât 40 de zile, prețul locațiunii se va scădea în proporția timpului în care și a părții lucrului închiriat de a cărei întrebuințare a rămas lipsit.

Dacă reparațiile sunt de așa fel încât locatarul și familia sa se află în neputință de a locui, el va putea cere anularea contractului.

#### ART. 1426

Locatarul nu este răspunzător către locatar de tulburarea cășunată lui prin faptul unei a treia persoane, care persoană nu-și sprijină acest fapt pe un drept asupra lucrului închiriat sau arendat; locatarul are însă facultatea de a reclama în contră-le în numele său personal.

#### ART. 1427

Dacă, din contră, locatarul a fost tulburat în folosința sa, în urmarea unei acțiuni relative la proprietatea lucrului, are drept la o scădere în proporție cu prețul închirierii sau arendării, întrucât însă a înștiințat pe locator de această molestare și împiedicare.

#### ART. 1428

Dacă acei ce au cășunat tulburarea cu de la sine putere, pretind a avea vreun drept asupra lucrului, ori dacă locatarul este chemat în judecată pentru a fi condamnat a pierde lucrul în totalitate sau în parte, sau pentru a suferi exercițiul unei servituți, el trebuie să înștiințeze pe locator spre a fi garantat contra unei asemenea tulburări și, dacă vrea, poate să fie scutit de orice chemare în judecată, arătând însă pe locatorul în al cărui nume posedă.

#### ART. 1429

Locatarul are două îndatoriri principale:

1. trebuie să întrebuințeze lucrul închiriat sau arendat ca un bun proprietar și numai la destinația determinată prin contract; iar în lipsă de stipulație specială, la destinația prezumată după circumstanțe;

3. trebuie să plătească prețul locațiunii la termenele statornicite.

#### ART. 1430

Dacă locatarul uzează de lucrul închiriat sau arendat în altfel de cum se arată în contract, sau în un mod din care ar putea să rezulte o vătămare pentru locator, acesta, după împrejurări, poate cere desființarea contractului.

#### ART. 1431

Locatarul trebuie să restituie lucrul în starea în care l-a primit, conform inventarului, dacă s-a fost făcut un asemenea între dânsul și locator; nu este răspunzător de pierderea sau deteriorarea provenită din cauza vechimii sau a unei forțe majore.

#### ART. 1432

În lipsă de inventar se prezumă că locatarul a primit lucrul închiriat ori arendat în starea în care locatorul era dator a-l trăda și trebuie să-l restituie în aceeași condiție, afară numai când ar putea proba contrariul.

#### ART. 1433

Locatarul e dator a apăra lucrul închiriat contra uzurpațiunilor.

Urmând uzurpațiune, este dator a înștiința pe locator în termenul ce s-ar fi pus spre cercetare. Călcând această datorie, rămâne răspunzător de daune și speze.

#### ART. 1434

Locatarul este răspunzător de stricăciunile și pierderile întâmplare în cursul folosinței sale, întrucât nu probează că au urmat fără culpa sa.

Asemenea este răspunzător și de stricăciunile și pierderile cășunate de persoanele familiei sale sau de sublocatar.

#### ART. 1435

Este răspunzător de incendiu, dacă nu probează că incendiul s-a întâmplat prin caz fortuit sau forță majoră, sau prin defect de construcție, sau că focul a venit de la o casă vecină.

ART. 1436

Locațiunea făcută pentru un timp determinat încetează de la sine cu trecerea termenului, fără să fie trebuință de o prealabilă înștiințare.

Dacă contractul a fost fără termen, concediul trebuie să se dea de la o parte la alta, observându-se termenele defapte de obiceiul locului.

ART. 1437

După expirarea termenului stipulat prin contractul de locațiune, dacă locatarul rămâne și e lăsat în posesie, atunci se consideră locațiunea ca reînnoită, efectele ei însă se regulează după dispozițiile articolului relativ la locațiunea fără termen.

ART. 1438

Când s-a notificat concediul, locatarul chiar dacă ar fi continuat a se servi de obiectul închiriat sau arendat, nu poate opune relocațiunea tăcută.

ART. 1439

Contractul de locațiune se desființează când lucrul a pierit în total sau s-a făcut netrebnic spre obișnuita întrebuințare.

În caz când una din părți nu împlinește îndatoririle sale principale, cealaltă parte poate cere desființarea contractului.

ART. 1440

Contractul de locațiune nu se desființează prin moartea locatarului nici prin aceea a locatorului.

ART. 1441

Dacă locatorul vinde lucrul închiriat sau arendat, cumpărătorul este dator să respecte locațiunea făcută înainte de vânzare, întrucât a fost făcută prin un act autentic sau prin un act privat, dar cu dată certă, afară numai când desființarea ei din cauza vânzării s-ar fi prevăzut în însuși contractul de locațiune.

ART. 1442

Dacă în contractul de locațiune s-a prevăzut desființarea lui din cauza vânzării, atunci locatarul are dreptul a cere dezdăunarea de la locator, afară numai când s-ar fi stipulat contrariul.

ART. 1443

Cumpărătorul ce voiește să facă întrebuințare de facultatea rezervată prin contractul de locațiune de a da concediu, trebuie să vestească mai întâi pe locatar. Chiriașul va fi vestit mai înainte cu timpul cerut de obiceiul locului; arendașul cel puțin cu un an.

ART. 1444

Arendașul ori locatarii nu pot fi dați afară mai înainte de a fi dezdăunați de către locator, iar când acesta nu o face, de către cumpărător.

ART. 1445

Cumpărătorul cu pact de răscumpărare nu poate să dea afară pe locatar mai înainte de a fi devenit proprietar nerevocabil prin trecerea termenului răscumpărării.

CAP. 3

Despre regulile particulare la închiriere

ART. 1446

Contractul de închiriere se poate desființa când locatarul nu mobilează îndeajuns casa, afară numai dacă dă garanție suficientă pentru plata chiriei.

#### ART. 1447

Reparațiile mici numite locative, ce rămân în sarcina locatarului, dacă nu s-a stipulat din contră, sunt acele pe care obiceiul locului le consideră de astfel și între altele sunt următoarele:

reparația vetrei sobelor, a gurii lor, a capacelor ș.c.l. a stricării tencuielii din partea de jos a pereților camerelor și a altor locuri de locuință până la înălțimea de un metru;

la parchet și dușumele, întrucât numai unele bucăți sunt stricate;

a geamurilor, întrucât sfărâmarea lor nu ar fi urmat din cauza unei întâmplări extraordinare ori forței majore, de care nu poate fi responsabil locatarul;

a ușilor, ferestrelor, broaștelor, verigilor și altfel de încuietori.

#### ART. 1448

Nici una din reparațiile reputate locative nu cad în sarcina locatarului când stricăciunile au fost cauzate prin vechime sau forță majoră.

#### ART. 1449

Curățirea puțurilor și a plimbătorilor este în sarcina locatorului.

#### ART. 1450

Închirierea mobilelor destinate pentru mobilarea unei case întregi, a unui apartament ori magazin se consideră făcută pentru durata ordinară a închirierii caselor, apartamentelor, magazinelor, după obiceiul locului.

#### ART. 1451

Închirierea unui apartament mobilat se va considera făcută pe un an, când s-a stipulat atâta chirie pe an;

pe o lună, când s-a stipulat atâta chirie pe lună;

pe o zi, când s-a stipulat atâta chirie pe zi.

Dacă nu există nici o împrejurare din care să se probeze că închirierea s-a făcut pe un an, pe o lună sau pe o zi, se va considera făcută conform obiceiului locului.

#### ART. 1452

Dacă locatarul, și după expirarea termenului locațiunii, continuă a rămâne în casa sau apartamentul închiriat, fără nici o împiedicare din partea locatorului, el se consideră că voiește a le ocupa sub aceleași condiții și pentru un timp determinat de obiceiul locului, și nu poate nici să iasă, nici să fie concediat înainte de a se fi făcut vestirea, în termenul obișnuit în localitate.

#### ART. 1453

Dacă contractul de închiriere se desființează pentru culpa chiriașului, acesta e dator de a plăti chiria pe tot timpul necesar pentru o nouă închiriere, și daunele ce ar fi provenit din reaua întrebuințare a lucrului închiriat.

### CAP. 4

#### Despre regulile particulare la arendare

#### Secțiunea I

##### Arendare pe bani

#### ART. 1454

Dacă, prin contractul de arendare, se arată o întindere mai mică sau mai mare decât are fondul în realitate, arenda nu se va scădea și nu se va spori decât în cazurile și după regulile cuprinse la titlul vânzării, articolul 1327.

#### ART. 1455

Dacă arendașul nu înzestrează moșia cu vitele și instrumentele necesare pentru exploatațiune; dacă nu o cultivă la fel, dacă nu o cultivă ca un bun proprietar, dacă face din moșia arendată o întrebuințare diferită de aceea ce a fost destinată, sau în genere dacă nu îndeplinește clauzele arendării, așa încât din aceasta să derive o daună pentru locator, acesta poate, după împrejurări, să ceară desființarea contractului.

În toate cazurile sus-zise, arendașul este răspunzător de daunele provenite din neîndeplinirea contractului.

#### ART. 1456

Fiece arendaș este dator să-și strângă recolta numai în locurile obișnuite spre acest finit, întrucât nu a urmat o stipulație diferită.

#### ART. 1457

Dacă arendarea s-a făcut pe mai mulți ani și dacă în cursul ei s-a pierdut prin caz fortuit toată recolta unui an, sau cel puțin jumătate din ea, arendașul poate să ceară un scăzământ din arendă, afară numai când s-a compensat prin precedentele recolte.

Acest scăzământ nu se va putea determina decât la finele contractului de arendare; atunci însă se va face compensația prin recoltele tuturor anilor de arendare.

Până atunci însă judecătorul poate, după arbitrul său, să facă un scăzământ provizoriu, în proporția daunei suferite.

#### ART. 1458

Dacă arendarea nu s-a făcut decât pe un an și toată recolta sau cel puțin jumătate din ea s-a pierdut, arendașul va căpăta un scăzământ proporțional cu arenda.

#### ART. 1459

Nu se va face scăzământ, când pierderea fructelor se va fi întâmplat după culegerea lor.

#### ART. 1460

Arendașul poate, prin o clauză expresă, să ia asupra-și cazurile fortuite.

#### ART. 1461

Sub stipulația articolului precedent nu se cuprind decât cazurile fortuite ordinare, cum: grindină, brumă ș.c.l.

Nu se cuprind sub dânsa cazurile fortuite extraordinare, cum: devastările din război, inundație neobișnuită în țară, afară numai când s-ar fi lepădat de dreptul de scăzământ din motivul cazurilor fortuite, prevăzute și neprevăzute.

#### ART. 1462

Arendarea fără termen a unei moșii se consideră făcută pentru tot timpul necesar ca arendașul să culeagă toate fructele ei.

#### ART. 1463

Contractul de arendare fără termen încetează de la sine cu expirarea timpului pentru care se consideră făcut, după dispoziția articolului precedent.

#### ART. 1464

Dacă după expirarea arendării făcute cu termen, arendașul continuă și se lasă în posesiune, atunci se formează o nouă arendare, cu efectul arătat la art. 1462.

#### ART. 1465

Arendașul ce iese trebuie să dea celui ce vine după dânsul încăperile cuviincioase și alte înlesniri pentru muncile anului următor, și viceversa, arendașul ce vine trebuie să lase celui ce iese încăperile cuviincioase și alte înlesniri pentru consumarea furajelor și pentru strângerea recoltelor ce ar fi mai rămas a se face.

## Secțiunea II

## Arendare pe fructe

### ART. 1466

Dispozițiile în genere pentru locațiunea lucrurilor și în particular pentru arendarea pe bani se aplică și la arendarea pe fructe, cu modificările următoare.

### ART. 1467

Dacă arendându-se moșia s-a stipulat ca arenda să se plătească în o parte din fructe, orice subarendare este oprită, dacă nu s-a permis anume.

### ART. 1468

Urmând subarendare nepermisă, proprietarul are drept de a-și lua îndărăt folosința moșiei sale și de a fi satisfăcut de daune-interese ce ar proveni de la neîndeplinirea contractului.

### ART. 1469

Pierderea recoltei, prin cazuri fortuite, în tot ori în parte, cade în sarcina ambelor părți, fără a da drept nici uneia din ele a trage la răspundere pe cealaltă.

Nu va privi însă pe proprietar pierderea recoltei după strângerea ei, dacă arendașul s-a fost pus în întârziere cu trădarea părții cuvenite aceluia.

## CAP. 5

### Despre locațiunea lucrărilor

### ART. 1470

Există trei feluri de locațiuni a lucrărilor:

1. aceea prin care persoanele se obligă a pune lucrările lor în serviciul altora;
2. aceea a căraușilor și a căpitanilor de corăbii, care se însărcinează cu transportul persoanelor sau a lucrurilor;
3. aceea a întreprinzătorilor de lucrări.

### ART. 1471

Nimeni nu poate pune în serviciul altui lucrările sale decât pentru o întreprindere determinată sau pe un timp mărginit.

### ART. 1472

Patronul se crede pe cuvântul său:

- pentru câtimea salariului;
- pentru plata salariului anului expirat și pentru acouturile date pe anul curgător.

### ART. 1473

Dispozițiile din capul despre depozit și sechestrul relative la stăpânii de hoteluri se vor aplica și la căraușii și căpitanii de corăbii, întrucât privește paza și conservarea lucrurilor încredințate lor.

### ART. 1474

Căraușii și căpitanii de corăbii sunt răspunzători nu numai pentru lucrurile ce au încărcat în bastimentul sau carul lor, dar și pentru acelea ce li s-au remis în port sau în magazinele de depozit, spre a fi încărcate în bastimentul sau carul lor.

### ART. 1475

Ei sunt răspunzători de pierderea și stricăciunea lucrurilor încredințate lor, când ei nu probează că s-au pierdut ori s-au stricat din cauză de forță majoră sau cazuri fortuite.

### ART. 1476

Întreprinzătorii de transporturi publice pe uscat și pe apă trebuie să țină un registru de bani, de efectele și pachetele cu care se însărcinează.

ART. 1477

Întreprinzătorii de transporturi și de trăsuri publice, precum și patronii bastimentelor mai sunt supuși și la regulamentele particulare, care au putere de lege între dâșii și ceilalți cetățeni.

ART. 1478

Când se comite cuiva facerea unui lucru, se poate stipula ca el să pună numai lucrul său, sau meseria sa, sau să procure și materia.

ART. 1479

Când lucrătorul dă materia, dacă lucrul piere, fie în orice chip, înainte însă de a se fi trădat, dauna rămâne în sarcina sa, afară numai dacă comitentele a întârziat de a-l primi.

ART. 1480

Când meseriașul pune numai lucrul său, sau industria sa, dacă lucrul piere, dauna nu cade în sarcina lui decât numai dacă va fi urmat din culpa sa.

ART. 1481

În cazul articolului precedent, dacă lucrul piere, deși fără culpa lucrătorului, înainte însă de a fi fost trădat și fără ca comitentul să fi întârziat de a-l verifica, meseriașul nu are nici un drept de a pretinde salariul său, afară numai când lucrul a pierit din cauza unui viciu al materiei.

ART. 1482

Când e vorba de un lucru ce se măsoară, sau care are mai multe bucăți, verificarea se poate face în părți și se prezumă făcută pentru toate părțile plătite, dacă comitentul plătește lucrătorului în proporția lucrului făcut.

ART. 1483

Dacă, în curs de zece ani, numărați din ziua în care s-a isprăvit clădirea unui edificiu sau facerea unui alt lucru însemnător, unul ori altul se dărâmă în tot ori în parte, sau amenință învederat dărâmarea, din cauza unui viciu de construcție sau a pământului, întreprinzătorul și arhitectul rămân răspunzători de daune.

ART. 1484

Întreprinzătorul sau arhitectul care s-a însărcinat a da gata un edificiu, după un plan statornicit și dezbătut cu comitentul, nu poate cere nici o sporire de plată, nici sub pretext de scumpire a muncii manuale ori a materialelor, nici sub pretext că s-a făcut la planul zis schimbări și adăugiri, dacă aceste adăugiri și schimbări n-au fost în scris aprobate și prețul lor defipt cu comitentul.

ART. 1485

Contractul de locațiune a lucrărilor se desființează cu moartea meseriașului, arhitectului sau întreprinzătorului.

ART. 1486

Comitentul însă este dator să plătească erezilor lor, în proporția prețului defipt prin convenție, valoarea lucrărilor făcute și aceea a materialelor pregătite, întrucât însă acele lucrări și materiale pot fi folositoare pentru dânsul.

ART. 1487

Întreprinzătorul răspunde de lucrările persoanelor ce a întrebuințat.

ART. 1488

Zidarii, lemnarii și ceilalți lucrători întrebuințați la clădirea unui edificiu sau la facerea unei alte lucrări date în apalt, pot reclama plata lor de la comitent, pe atât pe cât acesta ar datori întreprinzătorului în momentul reclamației.

ART. 1489

Zidarii, lemnarii și cu ceilalți lucrători care contractează direct cu un preț hotărât, sunt priviți ca întreprinzători pentru partea de lucru ce iau asupra-le.

#### ART. 1490

Dispozițiile articolelor precedente din acest capitol se aplică și la dânșii.

### Titlul VIII

## DESPRE CONTRACTUL DE SOCIETATE

### CAP. 1

#### Dispoziții generale

#### ART. 1491

Societatea este un contract prin care două sau mai multe persoane se învoiesc să pună ceva în comun, cu scop de a împărți foloasele ce ar putea deriva.

#### ART. 1492

Orice societate trebuie să aibă de obiect un ce licit și să fie contractată spre folosul comun al părților.

Fiecare membru al unei societăți trebuie să pună în comun sau bani, sau alte lucruri, sau industria sa.

### CAP. 2

#### Despre diversele feluri de societăți

#### ART. 1493

Societățile sunt universale sau particulare.

#### Secțiunea I

#### Despre societățile universale

#### ART. 1494

Societățile universale pot fi de două feluri: societatea tuturor bunurilor a membrilor ei; și societatea universală a câștigurilor.

#### ART. 1495

Societatea tuturor bunurilor prezente este aceea prin care membrii ei pun la mijloc toate averile mobile și imobile ce posedă, și toate câștigurile ce ar putea rezulta din ele.

În contractul societății, ei pot cuprinde orice altfel de câștiguri, bunurile însă ce vor putea dobândi prin succesiune sau donațiune nu vor intra.

#### ART. 1496

Societatea universală a câștigurilor este aceea prin care membrii ei pun la mijloc câștigurile din industria lor, ce cu orice titlu ar dobândi în cursul societății.

Averea mobilă, ce posedă fiecare din asociați în momentul contractului, intră în societate; imobilele lor însă personale nu intră decât pentru folosință numai.

#### ART. 1497

Făcându-se un simplu contract de societate universală, fără nici o altă declarație, atunci se înțelege că s-a format numai o societate universală de câștiguri.

#### ART. 1498

Contractul de societate universală se poate face numai între persoanele capabile de a da sau a primi una de la alta și care au facultatea de a se avantaja reciproc în prejudiciul altor persoane.

## Secțiunea II

### Despre societatea particulară

#### ART. 1499

Societatea particulară este aceea ce are de obiect oarecare lucruri determinate sau uzul lor, ori fructele lor.

#### ART. 1500

Asemenea, societate particulară este și aceea formată prin un contract, prin care mai multe persoane se alcătuiesc, sau pentru o întreprindere determinată, sau pentru exercițiul unei meserii sau al unor profesii.

#### CAP. 3

Despre obligațiile asociaților între ei înșiși și în privința altora

## Secțiunea I

Despre îndatoririle asociaților între ei înșiși

#### ART. 1501

Societatea începe în momentul făcerii contractului, dacă nu se stipulează un alt timp.

#### ART. 1502

Dacă nu s-a stipulat nimic în privința duratei societății, atunci ea se prezumă contractată pentru toată viața asociaților, cu singura mărginire cuprinsă în articolul 1527.

Dacă însă ea are de obiect o afacere ce nu durează decât un timp determinat, atunci se prezumă contractată pentru tot timpul cât va ține acea afacere.

#### ART. 1503

Fiecare asociat, în privința societății, se consideră ca un debitor de tot ceea ce a promis de a pune în comun.

Dacă s-a promis un obiect determinat de care societatea s-a evins, asociatul ce l-a pus în comun e răspunzător către societate în felul precum vânzătorul este către cumpărător.

#### ART. 1504

Asociatul care era dator a pune în comun o sumă de bani, și care n-a făcut-o, de drept și fără nici o cerere rămâne debitor de dobânda acestei sume, din ziua în care trebuia să o plătească, fără a fi scutit și de plata de daune-interese, dacă s-ar cuveni.

Asemenea se va urma și în privința acelor sume ce ar fi luat din casa societății, a căror dobândă va începe a se socoti din ziua luării lor pentru un folos al său particular.

#### ART. 1505

Asociații care s-au îndatorat a pune în comun industria lor vor trebui să dea seamă de toate câștigurile făcute prin acel fel de industrie, ce este obiectul societății.

#### ART. 1506

Când un asociat este pe seama sa creditor de o sumă exigibilă al unei persoane, debitor asemenea și către societate cu o sumă exigibilă, atunci aceea ce primește de la un așa debitor va trebui să se socotească atât în creditul societății, cât și în al său propriu, în proporția ambelor credite, chiar când prin chitanța dată s-ar specifica că primirea s-a făcut numai pe seama creditului său particular.

Dacă însă prin chitanța dată s-ar specifica că primirea s-a făcut numai în contul creditului societății, atunci se va urma după această declarație.

#### ART. 1507

Când unul din asociați și-a primit partea sa întreagă din creditul comun și debitorul a devenit apoi nesolvabil, acest asociat va trebui să pună în comun ceea ce a primit, chiar când ar fi dat o chitanță anume pentru partea sa.

ART. 1508

Fiecare asociat rămâne răspunzător către societate de daunele cășunate prin culpa sa. Aceste daune nu pot să se compenseze cu foloasele aduse societății prin industria sa în alte afaceri.

ART. 1509

Lucrurile, a căror folosință numai a fost pusă în comun, dacă sunt corpuri certe și determinate ce nu se consumă prin întrebuințare, rămân în pericolul asociatului proprietar.

Dacă aceste lucruri se consumă, sau conservându-le se deteriorează, dacă au fost destinate spre vânzare, sau s-au pus în comun în urma unei estimații înscrise în un inventar, atunci ele rămân în pericolul societății.

Dacă lucrul a fost prețuit, asociatul nu poate pretinde alt decât prețul lui.

ART. 1510

Un asociat are acțiune contra societății nu numai pentru restituirea capitalelor cheltuite în contul ei, dar încă pentru obligațiile contractate de bună-credință pentru afacerile sociale, și pentru pericolele nedespărțite de administrația lor.

ART. 1511

Când prin contractul de societate nu se determină partea de câștig sau pierdere a fiecărui asociat, atunci acea parte va fi proporțională cu suma pusă în comun de fiecare.

În privința celui ce n-a pus în comun decât industria sa, partea de câștig sau pierdere se va regula ca partea celui ce ar fi pus în comun valoarea cea mai mică.

ART. 1512

Dacă asociații, pentru determinarea părților, s-au învoit a se raporta la judecata unuia din ei sau unui al treilea, atunci nu se va admite nici o reclamație contra unei asemenea determinări, afară numai când va fi învederat contrară echității.

În această privință nu se va admite nici o reclamație, după trecerea de nouăzeci zile pline numărate din ziua în care asociatul ce se pretinde dăunat a aflat despre o asemenea determinare, ori când din partea sa a început a o executa.

ART. 1513

Este nul contractul prin care un asociat își stipulează totalitatea câștigurilor.

Asemenea, nulă este convenția prin care s-a stipulat ca unul sau mai mulți asociați să fie scutiți de a participa la pierdere.

ART. 1514

Asociatul însărcinat cu administrația în puterea unei clauze speciale a contractului de societate poate să facă, și fără învoirea celorlalți asociați, toate actele ce depind de la administrația sa, întrucât le face fără dol.

Această facultate nu i se poate revoca în cursul societății fără o cauză legitimă; dacă însă i s-a acordat aceasta prin un act posterior contractului de societate, atunci se poate revoca ca un simplu mandat.

ART. 1515

Când mai mulți asociați sunt însărcinați cu administrația, fără ca să fie determinate funcțiile lor, ori fără ca să fie stipulat că unul nu poate să facă nici un act fără celălalt, atunci fiecare din ei pot face îndeosebi toate actele dependente de această administrație.

ART. 1516

Dacă s-a stipulat ca unul din administratori să nu poată face nimic fără celălalt, atunci unul singur nu va putea, fără o nouă convenție, face nimic în absența celui alt, chiar când acesta ar fi în neposibilitate de a lua parte la administrație.

#### ART. 1517

În lipsă de stipulații speciale în privința modului de administrație, se vor observa următoarele reguli:

1. Se prezumă că asociații și-au dat reciproc facultatea de a administra unul pentru altul. Fapta unuia obligă și pe ceilalți asociați, fără ca ei să fi fost întrebați; aceștia însă sau unul din ei pot întotdeauna a se opune la o așa operație înainte de a fi fost făcută.

2. Fiecare asociat poate să se servească de lucrurile societății, întrucât le întrebuințează la destinația lor statornicită prin uz, întrucât nu face daună societății, și întrucât nu împiedică și pe ceilalți asociați în exercițiul dreptului lor.

3. Fiecare asociat are dreptul de a obliga pe coasociați să contribuie la cheltuielile necesare pentru păstrarea lucrurilor societății.

4. Unul din asociați nu poate face nici o inovație asupra imobilelor societății, chiar când o ar crede avantajoasă ei, dacă ceilalți asociați nu se învoiesc la aceasta.

#### ART. 1518

Asociatul ce nu este și administrator nu poate nici vinde, nici obliga lucrurile, chiar mobile, ale societății.

#### ART. 1519

Fiecare asociat poate, fără învoirea asociaților, să-și asocieze o a treia persoană în privința părții ce are în societate; nu poate însă, fără învoirea aceasta, a-l asocia și la societate, chiar când ar avea administrația ei.

### Secțiunea II

Despre obligațiile asociaților către a treia persoană

#### ART. 1520

În orice societăți, afară de cele comerciale, asociații nu sunt solidar răspunzători pentru debitele sociale și nici poate unul să oblige pe ceilalți, dacă aceștia nu i-ar fi dat împuternicire.

#### ART. 1521

Când mai mulți asociați s-au îndatorat către un creditor, fiecare rămâne răspunzător către acesta cu o sumă și parte egală, oricare ar fi capitalul, afară numai când anume s-a stipulat că fiecare rămâne răspunzător în proporția capitalului pus în societate.

#### ART. 1522

Stipulația anume rostită că s-a contractat o obligație pe seama societății îndatorește numai pe asociatul contractant și nu pe ceilalți, afară numai când aceștia l-ar fi împuternicit la aceasta sau când ar fi rezultat un profit pentru societate.

### CAP. 4

Despre diversele moduri după care încetează societatea

#### ART. 1523

Societatea încetează:

1. prin trecerea timpului pentru care a fost contractată;
2. prin desființarea obiectului sau desăvârșirea afacerii;
3. prin moartea unuia din asociați;

4. prin interdicția sau nesolvabilitatea unuia din ei;
5. prin voința expresă de unul sau mai mulți asociați de a nu voi a continua societatea.

ART. 1524

Prorogarea unei societăți contractate pentru un timp determinat nu poate fi probată decât prin aceleași mezii, prin care poate fi probat însuși contractul societății.

ART. 1525

Când unul din asociați a promis de a pune în comun proprietatea unui lucru, dacă acesta a pierit înainte de a fi fost în faptă conferit, societatea încetează în privința tuturor asociaților.

Asemenea încetează societatea în orice caz prin pierderea lucrului, când numai folosința a fost pusă în comun.

Nu se desface însă societatea prin pierderea lucrului a cărui proprietate s-a fost pus deja în comun.

ART. 1526

Dacă s-a stipulat că, în caz de moarte a unuia din asociați, societatea trebuie să continue cu eredele său, sau că trebuie să continue numai între asociații rămași în viață, se va urma întocmai. În cazul al doilea, eredele defunctului nu are drept decât la împărțirea societății după starea în care a fost în momentul morții asociatului, participând și la toate drepturile ulterioare, însă numai întrucât sunt o consecință necesară a operațiilor făcute înaintea morții asociatului căruia succede.

ART. 1527

Desfacerea societății prin voința unei părți urmează numai atunci când durata ei este nemărginită; ea se efectuează prin renunțare notificată tuturor părților, întrucât se face cu bună-credință și la timp.

ART. 1528

Renunțarea nu este de bună-credință când asociatul o face în scop de a-și însuși singur profitul ce asociații speră a-l dobândi în comun.

Este făcută fără timp, când lucrurile nu se mai află în toată întregimea lor, și interesul societății cere amânarea desfacerii.

ART. 1529

Desfacerea societății făcute pentru un timp determinat nu se poate cere de unul din asociați înainte de expirarea termenului pus, afară numai când există juste motive, cum: în cazul când unul din asociați nu-și îndeplinește îndatoririle sale, sau când o infirmitate de toate zilele îl împiedică de la îngrijirea afacerilor sociale, sau în alte cazuri analoge.

Aprecierea unor așa motive e lăsată la prudența judecătorilor.

ART. 1530

La împărțirea averii societății între asociați se aplică regulile relative la împărțirea eredității, la forma acestei împărțiri și la obligațiile ce rezultă între erezi.

ART. 1531

Dispozițiile titlului prezent se aplică la societățile comerciale, întrucât nu sunt contrarii legilor și uzurilor comerciale.

## Titlul IX

### DESPRE MANDAT

#### CAP. 1

##### Despre natura mandatului

#### ART. 1532

Mandatul este un contract în puterea căruia o persoană se obligă, fără plată, de a face ceva pe seama unei alte persoane de la care a primit însărcinarea.

#### ART. 1533

Mandatul poate fi expres sau tacit.

Și primirea mandatului poate să fie tacită și să rezulte din executarea lui din partea mandatarului.

#### ART. 1534

Mandatul este fără plată când nu s-a stipulat contrariul.

#### ART. 1535

Mandatul este special pentru o afacere, sau pentru oarecare anume afaceri, ori este general pentru toate afacerile mandantului.

#### ART. 1536

Mandatul conceput în termeni generali cuprinde numai actele de administrație.

Când e vorba de înstrăinare, ipotecare, sau de facerea unor acte ce trec peste administrația ordinară, mandatul trebuie să fie special.

#### ART. 1537

Mandatarul nu poate face nimic afară din limitele mandatului său; facultatea de a face tranzacție cuprinde pe aceea de a face un compromis.

#### ART. 1538

Femeile pot fi alese mandatari; mandantul însă nu are o acțiune în contra femeii măritate care a primit mandatul fără autorizația bărbatului, decât după regulile stabilite la titlul despre contractul de căsătorie și drepturile respective ale soților.

### CAP. 2

#### Despre îndatoririle mandatarului

#### ART. 1539

Mandatarul este îndatorat a executa mandatul atât timp cât este însărcinat și este răspunzător de daune-interese ce ar putea deriva din cauza neîndeplinirii lui.

Este asemenea îndatorat a termina afacerea începută la moartea mandantului, dacă din întârziere ar putea urma pericol.

#### ART. 1540

Mandatarul este răspunzător nu numai de dol, dar încă și de culpa comisă în executarea mandatului.

Pentru culpă, când mandatul este fără plată, răspunderea se aplică cu mai puțină rigurozitate decât în caz contrariu.

#### ART. 1541

Mandatarul este dator, oricând i se va cere, a da seama mandantului de lucrările sale și de a-i remite tot aceea ce ar fi primit în puterea mandatului, chiar când ceea ce ar fi primit nu s-ar fi convenit mandantului.

#### ART. 1542

Mandatarul este răspunzător pentru acela pe care a substituit în gestiunea sa:

1. când nu i s-a conces facultatea de a-și substitui pe cineva;
2. când i s-a conces o atare facultate fără arătarea persoanei, și cea aleasă de dânsul era cunoscută de necapabilă și nesolvabilă.

În toate cazurile, mandantul poate să intenteze direct acțiunea contra persoanei ce mandatarul și-a substituit.

ART. 1543

Când prin un act s-au constituit mai mulți mandatar sau procuratori, nu există solidaritate între dânșii, afară numai când anume s-a stipulat.

ART. 1544

Mandatarul este dator a plăti dobânzi pentru sumele întrebuințate în folosul său, din ziua întrebuințării lor; iar dobânzile sumelor rămase, din ziua când i s-au cerut acele sume.

ART. 1545

Mandatarul care a dat părții cu care a contractat în asemenea calitate, o îndestulă notiță de puterile primite, nu e ținut a garanta aceea ce s-a făcut afară din marginile mandatului, afară numai când s-a obligat pe sine însuși, în numele său.

### CAP. 3

Despre obligațiile mandantului

ART. 1546

Mandantul este îndatorat a îndeplini obligațiile contractate de către mandatar în limitele puterilor date.

Nu este îndatorat pentru tot ceea ce mandatarul ar fi făcut afară din limitele puterilor sale, afară numai când a ratificat expres sau tacit.

ART. 1547

Mandantul trebuie să dezdăuneze pe mandatar de anticipațiile și spezele făcute pentru îndeplinirea mandatului și să-i plătească onorariul, dacă i s-a promis.

ART. 1548

Când nu se poate imputa mandatarului nici o culpă, mandantul nu poate să se scutească de asemenea dezdăunare și plată, chiar când afacerea n-a reușit, nici să reducă suma cheltuielilor sau a anticipațiilor pe cuvânt că ar fi putut fi mai mică.

ART. 1549

Mandantul trebuie asemenea să dezdăuneze pe mandatar de pierderile suferite cu ocazia îndeplinirii însărcinărilor sale, dacă nu i se poate imputa nici o culpă.

ART. 1550

Mandantul trebuie să plătească mandatarului dobânda sumelor anticipate socotită din ziua plăților probate.

ART. 1551

Când mai multe persoane, pentru o afacere comună, au numit un mandatar, fiecare din ele este răspunzătoare solidar pentru toate efectele mandatului.

### CAP. 4

Despre diferitele moduri după care mandatul încetează

ART. 1552

Mandatul se stinge:

1. prin revocarea mandatarului;
2. prin renunțarea mandatarului la mandat;
3. prin moartea, interdicția, nesolvabilitatea și falimentul ori a mandantului ori a mandatarului.

#### ART. 1553

Mandantul poate, când voiește, revoca mandatul și constrânge, la caz, pe mandatar de a-i remite înscrisul de împuternicire.

#### ART. 1554

Revocarea mandatului, notificată numai mandatarului, nu se poate opune unei alte persoane care, în neștiință de aceasta, a contractat cu dânsul de bună-credință; în acest caz mandantul are recurs contra mandatarului său.

#### ART. 1555

Numirea unui nou mandatar pentru aceeași afacere cuprinde în sine revocarea mandatului dat celui dintâi, din ziua în care i s-a notificat.

#### ART. 1556

Mandatarul poate renunța la mandat, notificând mandantului renunțarea sa.

În așa caz mandatarul rămâne către mandant răspunzător de daune, dacă renunțarea sa le cășunează, afară numai când el se află în neputință de a-și continua mandatul fără o daună însemnată.

#### ART. 1557

E valid aceea ce face mandatarul în numele mandantului, atât timp cât nu cunoaște moartea lui, sau existența uneia din cauzele ce desființează mandatul.

#### ART. 1558

În cazurile arătate în articolul precedent, sunt valide contractările mandatarului cu al treilea persoane care sunt de bună-credință.

#### ART. 1559

În caz de moarte a mandatarului, erezii lui trebuie să înștiințeze pe mandant, și până atunci să îngrijească de ceea ce împrejurările reclamă pentru interesele acestuia.

### Titlul X

## DESPRE COMODAT

### CAP. 1

#### Despre natura comodatului

#### ART. 1560

Comodatul este un contract prin care cineva împrumută altuia un lucru spre a se servi de dânsul, cu îndatorire de a-l înapoia.

#### ART. 1561

Comodatul este esențial gratuit.

#### ART. 1562

Împrumutătorul rămâne proprietarul lucrului dat împrumut.

#### ART. 1563

Obligațiile ce se formează în puterea comodatului trec la erezii comodantului și ai comodatarului.

Dacă însă împrumutarea s-a făcut în privința numai a comodatarului și numai persoanei lui, erezii lui nu pot să continue a se folosi de lucrul împrumutat.

### CAP. 2

#### Despre obligațiile comodatarului

#### ART. 1564

Comodatarul este dator să îngrijească, ca un bun proprietar, de conservarea lucrului împrumutat, și nu poate să se servească decât la trebuința determinată prin natura lui, sau prin convenție, sub pedeapsă de a plăti daune-interese, de se cuvine.

#### ART. 1565

Dacă comodatarul se servește de un lucru la o altă trebuință, ori pentru un timp mai îndelungat decât se cuvine, atunci rămâne răspunzător de pierderea cășunată, chiar prin caz fortuit.

#### ART. 1566

Dacă lucrul împrumutat piere prin un caz fortuit de la care comodatarul l-ar fi putut sustrage, subrogându-i un lucru al său, dacă el, neputând scăpa unul din două lucruri, a preferit pe al său, atunci este răspunzător de pierderea celuiilalt.

#### ART. 1567

Dacă lucrul s-a prețuit când s-a împrumutat, atunci pentru pierderea lui, cășunată chiar prin caz fortuit, rămâne răspunzător comodatarul, întrucât nu s-a stipulat contrariul.

#### ART. 1568

Dacă lucrul se deteriorează cu ocazia întrebuințării pentru care s-a dat cu împrumutare, și fără culpă din partea comodatarului, acesta nu e răspunzător.

#### ART. 1569

Comodatarul, făcând speze necesare la uzul lucrului împrumutat, nu poate să le repete.

#### ART. 1570

Comodatarul nu poate să rețină lucrul sub cuvânt de compensație pentru creanța ce are asupra comodantului.

#### ART. 1571

Dacă mai multe persoane au luat împreună cu împrumut tot același lucru, ele sunt solidar obligate către comodant.

### CAP. 3

#### Despre obligațiile comodantului

#### ART. 1572

Comodantul nu poate să ia îndărăt lucrul împrumutat, înainte de trecerea termenului convenit sau, în lipsă de convenție, înainte de a fi servit la trebuință, pentru care s-a dat cu împrumut.

#### ART. 1573

Dacă însă în curgerea termenului sau mai înainte de a se fi îndeostulat trebuința comodatarului, comodantul însuși ar cădea în o trebuință mare și neprevăzută de acel lucru, judecătorul poate, după împrejurări, să oblige pe comodatar la restituțiune.

#### ART. 1574

Dacă în curgerea termenului, împrumutatul a fost silit, pentru păstrarea lucrului, să facă oarecare speze extraordinare, necesare și așa de urgente încât să nu fi putut preveni pe comodant, acesta va fi dator a i le înapoia.

#### ART. 1575

Dacă lucrul împrumutat are așa defect încât să poată dăuna pe acel ce se servește de dânsul, comodantul rămâne răspunzător de daune, dacă cunoscând acele defecte nu a prevestit pe comodatar.

### Titlul XI

#### DESPRE ÎMPRUMUT

## CAP. 1

### Despre natura împrumutului

#### ART. 1576

Împrumutul este un contract prin care una din părți dă celeilalte oarecare câtime de lucruri, cu îndatorire pentru dânsa de-a restitui tot atâtea lucruri, de aceeași specie și calitate.

#### ART. 1577

În puterea împrumutului, împrumutatul devine proprietarul lucrului primit care, pierind, fie în orice mod, piere în contul său.

#### ART. 1578

Obligația ce rezultă din un împrumut în bani este totdeauna pentru aceeași sumă numerică arătată în contract.

Întâmplându-se o sporire sau o scădere a prețului monedelor, înainte de a sosi epoca plății, debitorul trebuie să restituie suma numerică împrumutată și nu este obligat a restitui această sumă decât în speciile aflătoare în curs în momentul plății.

#### ART. 1579

Regula cuprinsă în articolul precedent nu se va aplica la împrumuturi de vergi metalice sau produse.

În acest caz, debitorul nu trebuie să restituie decât aceeași calitate și cantitate, oricare ar fi suirea sau scăderea prețului lor.

Asemenea când s-a făcut împrumutul în monede de aur ori argint și s-a stipulat o restituțiune în aceeași specie și calitate, sau se va altera valoarea intrinsecă a monedelor, sau nu se vor putea găsi, sau vor fi scoase din curs, se va restitui echivalentul prețului intrinsec ce acele monede avuseseră în timpul în care au fost împrumutate.

## CAP. 2

### Despre obligația împrumutătorului

#### ART. 1580

Împrumutătorul este supus la răspunderea prevăzută la art. 1575 pentru comodat.

#### ART. 1581

Împrumutătorul nu poate, mai înainte de termen, să ceară lucrul împrumutat.

#### ART. 1582

Nefiind defipt termenul restituțiunii, judecătorul poate să dea împrumutatului un termen, potrivit cu împrejurările.

#### ART. 1583

Dacă însă s-a stipulat numai ca împrumutatul să plătească când va putea sau când va avea mezii, judecătorul va prescrie un termen de plată, după împrejurări.

## CAP. 3

### Despre obligația împrumutatului

#### ART. 1584

Împrumutatul este dator să restituie lucrurile împrumutate în aceeași cantitate și calitate, și la timpul stipulat.

#### ART. 1585

Când este în neposibilitate de a îndeplini datoria prescrisă prin articolul precedent, va plăti valoarea lor, calculată după timpul și locul în care urma a se face restituțiunea.

Dacă nu s-a determinat nici timpul, nici locul plății împrumutului, plata urmează a se face de către împrumutat după valoarea curentă din timpul în care și în locul unde s-a contractat.

ART. 1586

Dacă împrumutatul nu întoarce la timpul stipulat lucrurile împrumutate sau valoarea lor, trebuie să plătească și dobânzi, de la ziua cererii prin judecată a împrumutului.

CAP. 4

Despre împrumutul cu dobândă

ART. 1587

Se poate stipula dobânzi pentru un împrumut de bani, de denariate (zaharele) sau de alte lucruri mobile.

ART. 1588

Împrumutatul care a apucat de a plăti dobânzi ce nu s-au stipulat, sau mai mari decât s-au stipulat, nu mai poate a le repeti, nici a le imputa asupra capitalului.

ART. 1589

Se defige o dobândă de cinci la sută pe an pentru afacerile civile și de șase la sută pe an pentru cele comerciale, în toate cazurile unde s-a hotărât de părți cuantumul ei.

Dobânzile legale începute, cerute, precum și cele consacrate prin hotărâri definitive, se vor calcula conform legii vechi, până în momentul promulgării legii de față.

ART. 1590

Adeverința dată pentru capital, fără rezervă a dobânzilor, este o prezumție de plata lor și scutește de dânsa.

Titlul XII

DESPRE DEPOZIT ȘI DESPRE SECHESTRU

CAP. 1

Despre depozit în genere

ART. 1591

Depozitul în genere este un act prin care se primește lucrul altuia spre a-l păstra și a-l restitui în natură.

ART. 1592

Depozitul este de două feluri: depozit propriu-zis și sechestru.

CAP. 2

Despre depozitul propriu-zis

Secțiunea I

Despre natura depozitului

ART. 1593

Depozitul este un contract esențial gratuit, care nu poate avea de obiect decât lucruri mobile. El nu este perfect decât când s-a făcut tradițiunea lucrului.

Tradițiunea se înlocuiește prin singurul consimțământ, dacă lucrul ce este a se lăsa în depozit se află deja în mâna depozitarului sub orice alt titlu.

ART. 1594

Depozitul este voluntar sau necesar.

## Secțiunea II

### Despre depozitul voluntar

ART. 1595

Depozitul voluntar se formează prin consimțământul celui ce dă și celui ce primește lucrul în depozit.

ART. 1596

Depozitul voluntar se face întotdeauna numai de către proprietarul lucrului depozit, sau prin consimțământul său expres ori tacit.

ART. 1597

Depozitul voluntar nu se poate face decât prin înscris.

ART. 1598

Dacă depozitul s-a făcut de către o persoană capabilă către una necapabilă, aceea ce a făcut depozitul are numai acțiunea de revendicare a lucrului depozit, pe cât timp se află în mâna depozitarului, sau acțiune de restituțiune, pe cât acesta s-a folosit.

## Secțiunea III

### Despre îndatoririle depozitarului

ART. 1599

Depozitarul trebuie să îngrijească de paza lucrului depozit, întocmai precum îngrijește de paza lucrului său.

ART. 1600

Dispoziția articolului precedent trebuie să se aplice cu mai mare rigoare:

1. când depozitarul s-ar fi oferit a primi un depozit;
2. când s-ar fi stipulat vreo plată pentru paza depozitului;
3. când depozitul s-a făcut numai în folosul depozitarului;
4. când s-ar fi alcătuit expres ca depozitarul să fie răspunzător de orice culpă.

ART. 1601

Depozitarul nu răspunde niciodată de stricăciunile provenite din forță majoră, afară de cazul când a fost pus în întârziere pentru restituțiunea lucrului depozit.

ART. 1602

El nu poate să se servească de lucrul depus fără permisiunea expresă sau tacită a deponentului.

ART. 1603

Nu poate de fel să caute a vedea lucrurile ce i s-au depozitat, dacă i s-au încredințat în o ladă închisă sau sub o copertă sigilată.

ART. 1604

Depozitarul trebuie să înapoieze tot acel lucru ce a primit.

Un depozit de bani, când depozitarul, conform art. 1602, făcuse întrebuințare de dânsul, trebuie să se restituie în acele monede în care s-a făcut, atât în cazul de sporire, cât și în acela de scădere a valorii lor.

ART. 1605

Depozitarul nu este dator de a restitui lucrul depozitat decât în starea în care se află la timpul înapoierii. Stricăciunile survenite fără faptul său, rămân în sarcina deponentului.

ART. 1606

Depozitarul căruia s-a luat prin forță majoră lucrul depozitat și care a primit în locu-i o sumă de bani, sau orice alt lucru, trebuie să restituie aceea ce a primit.

ART. 1607

Eretele depozitarului care a vândut în bună-credință lucrul ce n-a știut că este depozitat, este dator numai să restituie prețul primit, sau să cedeze acțiunea sa contra cumpărătorului, dacă prețul nu ar fi fost plătit.

ART. 1608

Depozitarul trebuie să restituie fructele produse de lucrul depozitat și culese de dânsul.

El nu e dator de a plăti nici o dobândă pentru banii ce i s-au depozitat, afară numai din ziua de când a fost pus în întârziere de a-i restitui.

ART. 1609

Depozitarul nu trebuie să restituie lucrul depozitat decât celui ce i l-a încredințat, sau celui în al cărui nume s-a făcut depozitul, sau persoanei arătate spre a-l primi.

ART. 1610

Depozitul nu poate pretinde ca deponentul să probeze că lucrul depozitat este proprietatea sa.

Cu toate acestea, dacă descoperă că lucrul este de furat și cine este adevăratul proprietar, trebuie să vestească acestuia depozitul ce i s-a făcut, interpellându-l a-l reclama în un termen determinat și îndestulător, fără prejudiciul dispozițiilor codicelui penal.

Dacă acela care a fost vestit de aceasta, neglijează reclamarea depozitului, depozitarul este bine liberat prin trădarea depozitului în mâna celui de la care s-a primit.

ART. 1611

În caz de moarte a deponentului, lucrul depus nu se poate restitui decât eredelui.

Dacă sunt mai mulți erezi, lucrul depozitat trebuie să se restituie, fiecărui din ei o parte pe cât i se cuvine.

Dacă lucrul nu se poate împărți, erezii trebuie să se unească între dâșii asupra modului primirii lui.

ART. 1612

Dacă deponentul prin schimbarea statului său a pierdut administrația bunurilor sale, după facerea depozitului, acesta nu se poate restitui decât persoanei însărcinate cu administrația averii deponentului.

ART. 1613

Dacă depozitul a fost făcut de către un tutore sau administrator în asemenea însușire, și administrația sa a fost încetată în momentul restituțiunii, aceasta nu se poate face decât către persoana ce a fost reprezentată sau către noul ei reprezentator.

ART. 1614

Dacă prin contractul de depozit s-a stipulat locul unde trebuie să se facă restituțiunea, depozitarul trebuie să transporte acolo lucrul depozitat; spezele însă ce s-ar face sunt în greutatea deponentului.

ART. 1615

Restituțiunea trebuie să se facă, dacă prin contract nu se arată locul, acolo unde se află lucrul depozitat.

ART. 1616

Depozitul trebuie să se restituie deponentului îndată ce s-a reclamat, chiar când s-ar fi stipulat prin contract un anume termen pentru restituțiunea lui; se exceptă însă cazul când în formele

legale s-a notificat depozitarului un act de sechestrul sau de opoziție la restituțiunea sau la strămutarea lucrului depozitat.

#### ART. 1617

Se stinge orice îndatorire a depozitarului, dacă se descoperă și se probează că el este însuși proprietarul lucrului depozitat.

### Secțiunea IV

#### Despre îndatoririle deponentului

#### ART. 1618

Deponentul este îndatorit în a întoarce depozitarului toate spezele făcute pentru păstrarea lucrului depozitat, și a-l dezdăuna de toate pierderile cășunate lui din cauza depozitului.

#### ART. 1619

Depozitarul poate să oprească depozitul până la plata integrală cuvenită lui din cauza depozitului.

### Secțiunea V

#### Despre depozitul necesar

#### ART. 1620

Depozitul necesar este acela ce se face sub sila unei întâmplări, cum: un foc, o ruină, o prădare, un naufragiu sau alt eveniment neprevăzut de forță majoră.

#### ART. 1621

Proba prin martori este admisă pentru depozitul necesar și chiar în cazul când valoarea depozitului ar trece peste 250 lei.

#### ART. 1622

Depozitul necesar este supus la toate regulile depozitului voluntar, și fără prejudiciul dispozițiilor art. 1198.

#### ART. 1623

Ospățăorii ori hangii răspund, ca depozitari, pentru toate lucrurile aduse în localul lor de un călător; depozitul unor așa lucruri trebuie să se considere ca un depozit necesar.

#### ART. 1624

Ei răspund de furtul sau stricăciunea lucrurilor călătorului, în caz când furtul sau stricăciunea s-a comis de servitori, ori de cei însărcinați cu direcția ospățărilor, ori de străinii ce le frecventează.

#### ART. 1625

Ei nu sunt răspunzători de furturile comise cu mâna înarmată sau în altfel, cu forță majoră.

### CAP. 3

#### Despre sechestrul

### Secțiunea I

#### Despre diversele feluri de sechestre

#### ART. 1626

Sechestrul este convențional sau judiciar.

## Secțiunea II

### Despre sechestrul convențional

#### ART. 1627

Sechestrul convențional este depozitul unui lucru în litigiu, făcut de una sau mai multe persoane, unui al treilea, care ia asupra-și îndatorirea de a-l restitui, după terminarea procesului celui cărui va declara judecătorul că se cuvine.

#### ART. 1628

Sechestrul poate să nu fie gratuit.

#### ART. 1629

Când este gratuit, se aplică asupra-i regulile depozitului propriu-zis, cu deosebirile ce se vor arăta mai jos.

#### ART. 1630

Obiectul sechestrului poate fi bunuri mobile sau imobile.

#### ART. 1631

Depozitarul, însărcinat cu un sechestr, nu poate fi liberat de dânsul înainte de terminarea procesului, decât atunci când toate părțile interesate vor consimți, sau când va urma o cauză ce se va judeca de legitimă.

## Secțiunea III

### Despre sechestrul judiciar

#### ART. 1632

Afară de cazurile statornicite de codicele de procedură civilă, judecătorul poate ordona sechestrul:

1. a unui imobil sau a unui lucru mobil pentru a cărui proprietate ori posesiune se judecă două sau mai multe persoane;
2. a lucrurilor oferite de un debitor spre liberarea sa.

#### ART. 1633

Depozitul judiciar dă naștere la obligații reciproce între sechestranți și depozitari.

Depozitarul trebuie să îngrijească de păstrarea lucrului sechestrat ca un bun proprietar.

Trebuie să-l dea de față pentru vânzare spre îndeostularea sechestrantului, ori spre a-l restitui, părții de la care s-a sechestrat în caz de revocare a sechestrului.

Sechestrantul este dator să plătească depozitarului salariul statornicit de lege, sau în lipsă, pe cât îl va hotărî judecătorul.

#### ART. 1634

Sechestrul judiciar se dă sau persoanei asupra cărei s-au învoit ambele părți interesate, sau unei persoane numite din oficiu de autoritatea judiciară.

Și într-un caz și într-altul, acel ce a luat în păstrare lucrul este supus tuturor îndatoririlor ce nasc din sechestrul convențional.

## Titlul XIII

### DESPRE CONTRACTELE ALEATORII

#### CAP. 1

##### Despre contractele aleatorii în genere

#### ART. 1635

Contractul aleatoriu este convenția reciprocă ale cărei efecte, în privința beneficiilor și a pierderilor pentru toate părțile, sau pentru una sau mai multe din ele, depinde de un eveniment necert.

Astfel sunt:

1. contractul de asigurare;
2. împrumutul nautic;
3. jocul și prinsoarea;
4. și contractul de rentită pe viață.

Cele două dintâi se regulează după legile comerțului maritim.

#### CAP. 2

Despre joc și prinsoare

#### ART. 1636

Legea nu dă nici o acțiune spre plată unui debit din joc sau din prinsoare.

#### ART. 1637

Sunt exceptate jocurile ce contribuie la exercițiul corporal, cum: armele, cursele cu piciorul, călare sau cu carul și alte asemenea.

Cu toate acestea, judecătorul poate să respingă cererea când suma pusă în joc sau la prinsoare ar fi excesivă.

#### ART. 1638

Pierzătorul nu poate în nici un caz repeta ceea ce a plătit de bunăvoie, afară numai în cazul când câștigătorul a întrebuițat dol, înșelăciune sau amăgire.

#### CAP. 3

Despre contractul de rentită pe viață

#### Secțiunea I

Despre natura contractului de rentită pe viață

#### ART. 1639

Rendita pe viață se poate înființa cu titlu oneros.

#### ART. 1640

Ea se poate constitui și cu titlu gratuit, prin donațiune între vii sau prin testament.

Trebuie însă atunci să fie revestită de formele cerute de legi pentru asemenea acte.

#### ART. 1641

Rendita pe viață înființată prin donațiune sau testament este supusă la reducere, dacă întrece porțiunea disponibilă; este nulă dacă se face în favoarea unei persoane necapabile de a primi.

#### ART. 1642

Rendita pe viață se poate înființa în favoarea persoanei ce a plătit prețul, sau a altei a treia ce n-are nici un drept la rentită.

În cazul din urmă, deși întrunește însușirile unei liberalități, totuși nu este supusă formelor stabilite pentru donațiune; însă este în totul supusă dispozițiilor articolului precedent.

#### ART. 1643

Ea se poate înființa în favoarea unei sau mai multor persoane.

#### ART. 1644

Este fără lucrare orice contract de rentită pe viață, înființat în favoarea unei persoane care era deja moartă în momentul facerii contractului.

#### ART. 1645

Contractul de rentită pe viață, în favoarea unei persoane afectate de o boală de care a murit în interval de 20 zile de la data contractului, este nul.

### Secțiunea II

Despre efectele contractului de rentită pe viață între părțile contractante

#### ART. 1646

Acela în a căruia favoare s-a înființat, cu titlu oneros, o rentită pe viață, poate să ceară sfârșirea contractului, dacă înființatorul ei nu dă asigurările stipulate pentru executare.

#### ART. 1647

Singura neplată a termenelor expirate a rentitei nu dă drept celui în a căruia favoare este înființată să ceară întoarcerea capitalului, sau reîntrirea în posesiunea fondului înstrăinat. El are numai dreptul de a face să se sechestreze și să se vândă averea debitorului său și a cere ca, neconsimțind debitorul, să se reguleze, din produsul vânzării, o sumă suficientă spre plata termenelor.

#### ART. 1648

Înființatorul rentitei nu poate să se libereze de plata ei, oferind înapoierea capitalului și renunțând la repetițiunea anuităților plătite, oricât de lungă fie viața acelor în a căror favoare s-a înființat rentita, și oricât de oneroasă fie prestația rentitei.

#### ART. 1649

Rendita pe viață se dobândește de proprietarul ei în proporția zilelor ce a trăit.

Dacă însă s-a stipulat ca termenii ei să se plătească anticipat, atunci se consideră de câștigat fiecare termen din ziua în care a venit plata lui.

#### ART. 1650

Numai în cazul în care rentita pe viață s-a înființat cu titlu gratuit, se poate și stipula ca dânsa să nu fie supusă sechestrării.

#### ART. 1651

Proprietarul rentitei pe viață nu poate să ceară termenele expirate decât justificând existența sa, ori existența persoanei în favoarea căreia s-a înființat.

### Titlul XIV

## DESPRE FIDEJUSIUNE (CAUȚIUNE)

### CAP. 1

Despre natura și întinderea fidejusiunii

#### ART. 1652

Cel ce garantează o obligație se leagă către creditor de a îndeplini însuși obligația pe care debitorul nu o îndeplinește.

#### ART. 1653

Fidejusiunea nu poate exista decât pentru o obligație validă.

Cu toate acestea, se poate face cineva fidejuserul unei obligații ce poate fi anulată în virtutea unei excepții personale debitorului, cum de pildă în cazul de minoritate.

#### ART. 1654

Fidejusiunea nu poate întrece datoria debitorului, nici poate fi făcută sub condiții mai oneroase.

Poate fi însă numai pentru o parte a datoriei și sub condiții mai puțin grele.

Cauțiunea ce întrece datoria sau care este contractată sub condiții mai oneroase e validă numai până în măsura obligației principale.

ART. 1655

Oricine poate să se facă fidejusore, fără ordinea și chiar fără știința celui pentru care se obligă.

Asemenea se poate face nu numai pentru debitorul principal, dar și pentru fidejusalul acestuia.

ART. 1656

Fidejusiunea trebuie să fie expresă și nu se poate întinde peste marginile în care s-a contractat.

ART. 1657

Fidejusiunea nedeterminată a unei obligații principale, se întinde la toate accesoriile unei datorii, și încă și la spezele primei reclamații, și la toate cele posterioare notificării făcute fidejusalului.

ART. 1658

Îndatoririle fidejusalului trec la erezi, afară de constrângerea corporală, chiar dacă îndatorirea era asigurată prin constrângere corporală.

ART. 1659

Debitorul obligat a da siguranță trebuie să prezinte o persoană capabilă de a contracta, care să posede avere îndestulă spre a garanta o obligație, și care să aibă domiciliul în teritoriul jurisdicțional al tribunalului județean, la care trebuie să se dea.

ART. 1660

Solvabilitatea unui garant se măsoară numai după nemișcătoarele ce pot fi ipotecate, afară de cazul când datoria este mică sau afacerea este comercială. Spre acest finit nu se pot lua în considerație nemișcătoarele în litigiu, nici acelea situate la o așa depărtare, încât să devină foarte dificile lucrările executive asupra-le.

ART. 1661

Dacă fidejusalul, căpătat de creditor de bună-voie sau judecătorește, a devenit apoi nesolvabil, trebuie să se dea un altul.

Această regulă nu se aplică în singurul caz în care fidejusalul s-a dat numai în puterea unei convenții, prin care creditorul a cerut de fidejusal o anume persoană.

## CAP. 2

### Despre efectele fidejusiunii

#### Secțiunea I

##### Despre efectele fidejusiunii între creditor și cauționator

ART. 1662

Fidejusalul nu este ținut a plăti creditorului, decât când nu se poate îndestula de la debitorul principal asupra averii căruia trebuie mai întâi să se facă discuție, afară numai când însuși a renunțat la acest beneficiu, sau s-a obligat solidar cu datornicul. În cazul din urmă, efectul obligației sale se regulează după principiile statornicite în privința datoriilor solidare.

ART. 1663

Creditorul nu este îndatorat să discute averea debitorului principal, dacă garantul nu o cere de la cele dintâi lucrări îndreptate contra sa.

ART. 1664

Fidejursorul care cere discuția trebuie să indice creditorului averea debitorului principal și să anticipeze spezele cuviincioase pentru punerea în lucrare a executării.

Nu se va ține în seamă arătarea bunurilor debitorului principal situate afară din teritoriul jurisdicțional al tribunalului județean în care trebuie să se efectueze plata, sau a bunurilor în litigiu, ori a bunurilor deja ipotecate pentru siguranța datoriei, care nu mai sunt în posesia debitorului.

ART. 1665

De câte ori cauționatorul va arăta bunuri în cuprinderea articolului precedent și va anticipa și spezele cuviincioase pentru discuție, creditorul rămâne către garant răspunzător până la valoarea bunurilor arătate, în caz de nesolvabilitate a debitorului principal survenită prin amânarea urmăririi.

ART. 1666

Când mai multe persoane au garantat unul și același creditor pentru una și aceeași datorie, fiecare din ele rămâne obligată pentru datoria întreagă.

ART. 1667

Cu toate acestea, fiecare din persoanele arătate în articolul precedent, întrucât n-a renunțat la beneficiul diviziunii, poate cere ca creditorul să dividă mai întâi acțiunea sa și să o reducă la proporția fiecăruia.

Dacă unii din garanți erau nesolvabili în timpul în care unul din ei obținuse diviziunea, acesta rămâne obligat în proporția unei asemenea nesolvabilități; dacă însă nesolvabilitatea a supravenit după diviziune, atunci nu mai poate fi răspunzător pentru aceasta.

ART. 1668

Dacă creditorul însuși și de bunăvoie a împărțit acțiunea sa, nu mai poate să se lepede de această diviziune, deși, mai înainte de timpul în care a primit-o, unii din cauționatori au fost nesolvabili.

## Secțiunea II

Despre efectele fidejusiunii între debitor și cauționator

ART. 1669

Cauționatorul ce a plătit are regres contra debitorului principal, atât când a garantat cu știința debitorului, cât și pe neștiința lui.

Regresul se întinde atât asupra capitalului, cât și asupra dobânzilor și a spezelor; cu toate acestea, garantul nu are regres decât pentru spezele făcute de dânsul după ce a notificat debitorului principal reclamația pornită asupra-i.

Fidejursorul are regres și pentru dobânda sumei ce a plătit, chiar când datoria nu produce dobândă, și încă și pentru daune-interese, dacă se cuvine.

Cu toate acestea, dobânzile ce ar fi fost datorite creditorului nu vor merge în favoarea garantului decât din ziua în care s-a notificat plata.

ART. 1670

Cauționatorul ce a plătit datoria intră în dreptul ce avea creditorul contra datornicului.

ART. 1671

Când sunt mai mulți debitori principali solidari pentru una și aceeași datorie, fidejutorul ce a garantat pentru ei toți are regres în contra fiecărui din ei pentru repetițiunea sumei totale ce a plătit.

#### ART. 1672

Fidejutorul ce a plătit prima dată, nu are regres contra debitorului principal ce a plătit de-a doua oară; are însă acțiunea de repetițiune contra creditorului.

Când fidejutorul a plătit, fără să fi fost urmărit și fără să fi înștiințat pe datornicul principal, nu va avea nici un regres contra acestuia în cazul când în timpul plății, datornicul ar fi avut meziu de a declara stinsă datoria sa; îi rămâne însă dreptul de a cere înapoi de la creditor banii dați.

#### ART. 1673

Fidejutorul, și fără a fi plătit, poate să reclame dezdăunare de la debitor:

1. când este urmărit în judecată pentru a plăti;
2. când debitorul se află falit sau în stare de nesolvabilitate;
3. când debitorul s-a îndatorat de a-l libera de garanție într-un termen determinat și acesta a expirat;
4. când datoria a devenit exigibilă prin sosirea scadenței stipulate;
5. după trecerea de 10 ani, când obligația principală nu are un termen determinat de scadență, întrucât însă obligația principală nu ar fi fost de așa fel încât să nu poată a se stinge înaintea unui termen determinat, cum de exemplu tutela, ori întrucât nu s-a stipulat contrariul.

### Secțiunea III

Despre efectele fidejusiunii între mai mulți garanți

#### ART. 1674

Când mai multe persoane au garantat pentru unul și același debitor și pentru una și aceeași datorie, garantul ce a plătit datoria are regres contra celorlalți garanți pentru porțiunea ce privește pe fiecare.

Cu toate acestea, nu are loc regresul decât când garantul a plătit în unul din cazurile arătate în articolul precedent.

### CAP. 3

Despre fidejusiunea legală și cea judecătorească

#### ART. 1675

De câte ori o persoană este obligată de lege sau de judecător a da o garanție, garantul ce se oferă trebuie să aibă condițiile prescrise de art. 1659 și 1660. Fidejusiunea judecătorească trebuie încă să poată fi supusă la constrângerea corporală.

#### ART. 1676

Cel ce e dator să dea garanție, e liber să dea un amanet sau altă asigurare, care să se găsească suficientă pentru asigurarea creanței.

#### ART. 1677

Garantul judecătoresc nu poate cere discuția averii debitorului principal.

#### ART. 1678

Cel ce s-a făcut garant numai pentru fidejutorul judecătoresc nu poate să ceară discuția averii debitorului principal și a fidejutorului.

## CAP. 4

### Despre stingerea fidejusiunii

#### ART. 1679

Obligația ce naște din fidejusiune se stinge prin acele cauze prin care se sting și celelalte obligații.

#### ART. 1680

Confuziunea urmată între datornicul principal și fidejursorul său, prin erizarea unuia de către altul, nu stinge acțiunea creditorului contra celui ce a garantat pentru fidejursor.

#### ART. 1681

Garantul se poate servi în contra creditorului de toate excepțiile datornicului principal inerente datoriei; însă nu-i poate opune acele ce sunt curat personale datornicului.

#### ART. 1682

Cauționatorul se liberează de garanția sa, când nu poate să intre în drepturile, privilegiile și ipotecile creditorului din cauza acestuia.

#### ART. 1683

Dacă creditorul primește de bunăvoie un imobil sau alt lucru în plata datoriei principale, cauționatorul rămâne liberat, chiar când creditorul a fost evins din acel lucru.

#### ART. 1684

Prelungirea termenului acordat de creditor în favoarea datornicului principal nu liberează pe fidejursor de garanția sa, care poate în acest caz să urmărească pe debitor pentru plată.

## Titlul XV

### DESPRE AMANET

#### ART. 1685

Amanetul este un contract prin care datornicul remite creditorului său un lucru mobil spre siguranța datoriei.

#### ART. 1686

Amanetul dă creditorului dreptul de a fi plătit din lucrul amanetului, cu preferință înaintea altor creditori.

Ca să rezulte preferință se cere un act înregistrat în regulă, ce să enunțe suma datorită, specia și natura lucrurilor amanetate sau o descripție de calitate, greutatea și măsura lor.

Facerea unui act înscris și înregistrat nu este neapărat decât când datoria trece peste 250 lei.

#### ART. 1687

Preferința arătată în articolul precedent nu se poate înființa în privința mobilelor necorporale, cum creanțele mobiliare, decât prin un act în regulă înregistrat și notificat debitorului creanței date în amanet.

#### ART. 1688

În toate cazurile însă, acest privilegiu nu subzistă asupra amanetului decât când s-a dat și a rămas în posesiunea creditorului sau unui al treilea ales de părți.

#### ART. 1689

Creditorul, la caz de neplată, nu poate să dispună de amanet; are dreptul însă să ceară de la judecător ca amanetul să-i rămână lui, drept plată, și până la suma datoriei, cu ale ei dobânzi, de se cuvine, după o estimăție făcută de experți, ori să se vândă la licitație.

E nulă orice stipulație prin care creditorul s-ar autoriza sau a-și apropia amanetul sau a dispune de dânsul fără formalitățile sus-arătate.

#### ART. 1690

Până la expropriațiunea debitorului de este să se facă, el rămâne proprietarul amanetului.

#### ART. 1691

Creditorul răspunde după regulile stabilite la titlul: Despre contracte și obligații în genere, de pierderea sau stricăciunea amanetului provenită din culpa sa.

Asemenea și debitorul trebuie să întoarcă creditorului toate spezele utile și cele necesare făcute pentru conservarea amanetului.

#### ART. 1692

Dacă s-a dat drept amanet o creanță ce produce dobânzi, creditorul trebuie să țină în seamă aceste dobânzi asupra dobânzilor ce ar fi datorite.

Dacă datoria, pentru a cărei siguranță s-a dat amanet o creanță, nu produce ea însăși dobânzi, atunci dobânzile creanței amanetate se țin în seamă asupra capitalului datoriei.

#### ART. 1693

Dacă creditorul abuză de amanet, debitorul poate să ceară ca acel amanet să se pună sub sechestru.

#### ART. 1694

Debitorul nu poate pretinde restituțiunea amanetului decât după ce a plătit în întreg capitalul, dobânzile și spezele datoriei pentru a cărei siguranță s-a fost dat amanetul.

Dacă același debitor ar fi făcut o altă datorie către același creditor după tradițiunea amanetului, și o asemenea datorie ar fi devenit exigibilă înainte de plata primei datorii, creditorul nu va putea fi constrâns să libereze amanetul mai înainte de a se fi plătit ambele creanțe, chiar când nu s-ar fi stipulat de a subordona amanetul la plata datoriei a doua.

#### ART. 1695

Amanetul este nedivizibil, deși datoria este divizibilă, între erezii debitorului, ori între aceia ai creditorului.

Eretele debitorului ce și-a plătit partea sa de datorie, nu poate cere restituțiunea părții sale de amanet atâta timp cât datoria nu este plătită în întregul ei.

Și viceversa, eretele creditorului care și-a primit partea sa de datorie, nu poate să restituie amanetul cu dăunarea coerezilor săi încă neplătiți.

#### ART. 1696

Dispozițiile precedente nu se aplică în materie de comerț, nici la casele de împrumut pe amanet, în privința cărora se va urma după legile și regulamentele relative la dânsele.

### Titlul XVI

### DESPRE ANTIHREZĂ

ART. 1697 – 1703 Abrogate

### Titlul XVII

### DESPRE TRANZACȚIE

#### ART. 1704

Tranzacția este un contract prin care părțile termină un proces început sau preîntâmpină un proces ce poate să nască.

#### ART. 1705

Tranzacția trebuie să fie constatată prin act scris.

#### ART. 1706

Tranzacție pot face numai acei ce pot dispune de obiectul cuprins în ea.

Acei însă ce nu pot dispune de obiectul cuprins în tranzacție, nu pot transige decât în formele stabilite de legi speciale.

ART. 1707

Se poate transige asupra unei acțiuni civile ce derivă din o infracțiune.

ART. 1708

În tranzacție se poate stipula o penalitate contra celui ce nu se va ține de dânsa.

ART. 1709

Tranzacțiile se mărginesc numai la obiectul lor; renunțarea, făcută în toate pretențiile și acțiunile, cuprinde numai ceea ce se reportă la pricinile, asupra cărora a urmat tranzacție.

ART. 1710

Tranzacția nu se întinde decât asupra pricinilor de care tratează, fie intenția părților manifestată prin expresii speciale sau generale, ori rezulte ea ca o consecință necesară din ceea ce s-a expres.

ART. 1711

Tranzacțiile au între părțile contractante puterea unei sentințe neapelabile.

ART. 1712

Este admisibilă acțiunea de nulitate contra unei tranzacții, pentru eroarea asupra persoanei sau obiectului în proces.

ART. 1713

Asemenea se poate ataca tranzacția făcută spre executarea unui titlu nul, afară numai când părțile ar fi tratat expres despre nulitate.

ART. 1714

Tranzacția făcută pe documente dovedite în urmă de false este nulă.

ART. 1715

E asemenea nulă tranzacția asupra unui proces finit prin sentință neapelabilă, despre care părțile sau una din ele n-aveau cunoștință.

Când sentința necunoscută părților ar fi încă apelabilă, tranzacția va fi validă.

ART. 1716

Când părțile au transigeat în genere asupra tuturor afacerilor ce ar putea să existe între dânsese, documentele ce le-ar fi fost necunoscute lor în timpul tranzacției și care s-ar fi descoperit în urmă nu constituie un titlu de anularea tranzacției, afară numai atunci când ar fi fost ascunse prin fapta uneia din părțile contractante.

Însă tranzacția va fi nulă, când ea nu ar cuprinde decât un singur obiect și s-ar dovedi, din documentele în urmă descoperite, că una din părți nu avea nici un drept asupra acelui obiect.

ART. 1717

Învederata greșeală în socoteli, urmată la facerea tranzacției, nu păgubește pe nici una din părți, și trebuie să se repare.

## Titlul XVIII

### DESPRE PRIVILEGII ȘI IPOTECI

#### CAP. 1

##### Dispoziții generale

ART. 1718

Oricine este obligat personal este ținut de a îndeplini îndatoririle sale cu toate bunurile sale, mobile și imobile, prezente și viitoare.

ART. 1719

Bunurile unui debitor servesc spre asigurarea comună a creditorilor săi, și prețul lor se împarte între ei prin analogie, afară de cazul când există între creditori cauze legitime de preferință.

ART. 1720

Cauzele legitime de preferință sunt privilegiile și ipotecile.

ART. 1721

Când un imobil, recolte, sau alte bunuri mobile vor fi fost asigurate în contra incendiului, sau în contra oricărui alt caz fortuit, suma ce se va datora de către asigurator va trebui, dacă nu va fi fost cheltuită în reparația obiectului asigurat, să fie afectată la plata creanțelor privilegiate și ipotecare, după rangul fiecăreia din ele.

Asemenea se va urma și cu orice despăgubire va fi datorită de către o a treia persoană, pentru pierderea totală sau deteriorarea obiectului însărcinat de un privilegiu sau ipotecă.

## CAP. 2

### Despre privilegii

ART. 1722

Privilegiul este un drept, ce dă unui creditor calitatea creanței sale de a fi preferit celorlalți creditori, fie chiar ipotecari.

ART. 1723

Între creditorii privilegiați, preferința se regulează după diferitele calități ale privilegiilor.

ART. 1724

Creditorii privilegiați, care au același rang, au deopotrivă drept la plată.

ART. 1725

Privilegiile tezaurului public și ordinea în care se exercită ele sunt regulate prin legi speciale.

Tezaurul public nu poate obține un privilegiu în contra drepturilor persoanelor al treilea dobândite mai înainte.

ART. 1726

Privilegiile pot fi atât asupra mobilelor, cât și asupra imobilelor.

### Secțiunea I

Despre privilegiile care se întind asupra mobilelor și imobilelor

ART. 1727

Cheltuielile de judecată sunt privilegiate atât asupra mobilelor, cât și asupra imobilelor, în privința tuturor creditorilor în interesul cărora au fost făcute.

### Secțiunea II

Despre privilegii asupra mobilelor

ART. 1728

Privilegiile sunt sau generale, sau speciale asupra unor mobile.

&1. Despre privilegii generale asupra mobilelor

#### ART. 1729

Creanțele privilegiate asupra tuturor mobilelor sunt cele mai jos arătate, și se exercită în ordinea următoare:

1. cheltuielile de judecată făcute în interesul comun al creditorilor;
2. cheltuielile îngropării în raport cu condiția și starea defunctului;
3. cheltuielile bolii celei de pe urmă făcute în curs de un an;
4. salariile oamenilor de serviciu pentru un an trecut și restul datoriei din anul curent; salariul de 6 luni al calfelor de prăvălie și salariul pe o lună al lucrătorilor cu ziua;
5. prețul obiectelor de subzistență date debitorului și familiei sale în curs de șase luni.

Când valoarea imobilelor n-a fost absorbită de creanțele privilegiate și ipotecare, partea din prețul lor ce mai rămâne se va afecta cu preferință la plata creanțelor arătate prin prezentul articol.

#### &2. Despre privilegii asupra oarecăror mobile

#### ART. 1730

Creanțele privilegiate asupra oarecăror mobile sunt:

1. Chiriile și arenzile. Când contractul este autentic sau are o dată certă, proprietarul are privilegiul pentru toată chiria sau arenda pe anul curent, precum și pe tot timpul ce rămâne a curge până la expirarea contractului.

Când contractul nu e autentic, sau nu are dată certă, proprietarul are privilegiul numai pentru chiria sau arenda pe anul curent și pe anul viitor.

În cazul dintâi, dacă prin contractul de arendare sau închiriere nu va fi fost expres prohibită subarendarea sau subînchirierea, ceilalți creditori ai debitorului pot reînchiria casa sau rearenda moșia pentru timpul ce mai rămâne a curge după contract; dar sunt obligați de a plăti proprietarului tot ce-i este datorit.

Obiectele asupra cărora se exercită privilegiul sunt:

Pentru casă, toate mobilele din ea.

Pentru moșie, toată recolta anului curent, precum și tot ce servește la exploatarea moșiei.

Același privilegiu are loc pentru reparațiile locative și pentru tot ce privește execuția contractului.

Proprietarul poate sechestra mobilele care se află în casa sa sau pe moșia sa, când ele au fost duse în alt loc, fără consimțământul său, și proprietarul conservă privilegiul său pe aceste mobile, întrucât timp le-a revendicat; adică, când sunt în chestiune mobilele unei moșii, dacă a făcut cererea sa în termen de 40 de zile, și când sunt în chestiune mobilele unei case, în termen de 15 zile.

2. Sumele datorite pentru semințe sau pentru cheltuiala recoltei anului curent, asupra prețului acestei recolte, și sumele datorite pentru instrumente de exploatațiune, pe prețul acestor instrumente; în ambele aceste cazuri, cu preferință chiar înaintea proprietarului moșiei pentru privilegiul arende.

3. Creanța pe amanetul ce este în posesiunea creditorului.

4. Cheltuielile făcute pentru conservarea lucrului.

5. Prețul pentru lucruri mobile neplătite, dacă se află încă în posesiunea debitorului, chiar și în cazul când a cumpărat cu termen de plată.

Dacă vânzarea s-a făcut fără termen de plată, vânzătorul poate chiar să revendice obiectele vândute, pe cât timp se află în posesiunea cumpărătorului, și poate să împiedice revânzarea

acelor lucruri, dacă însă s-a făcut cererea sa în termen de opt zile după trădarea lucrurilor, și dacă lucrurile se află încă tot în starea în care se găseau la timpul trădării lor.

Pierderea acțiunii de revendicare aduce cu sine și pierderea acțiunii rezolutorie a contractului vânzării, în privința celorlalți creditori.

6. Creanțele ce are un hangiu, în această calitate, asupra efectelor voiajorilor, ce se află în ospătăria sa.

7. Creanța cheltuielilor de transport și a cheltuielilor accesorii asupra lucrului transportat, întrucât timp acela ce l-a transportat, îl are în posesiunea sa, și în cele 24 de ore ce vor urma trădării lucrului la destinatarul său, dacă acesta din urmă a conservat posesiunea lucrului.

8. Creanțele rezultând din abuzuri și prevaricațiuni ale funcționarilor publici, în exercițiul funcțiunii lor, asupra cauționamentului lor, precum și asupra dobânzilor ce ar fi produs acel cauționament.

### &3. Despre rangul privilegiilor asupra mobilelor, la caz de concurs între ele

#### ART. 1731

Cheltuielile de judecată vin înaintea tuturor creanțelor în interesul cărora au fost făcute.

#### ART. 1732

Cheltuielile făcute pentru conservarea lucrului trec înaintea privilegiilor anterioare.

Ele trec, în toate cazurile, chiar înaintea privilegiilor cuprinse la numerele 3, 4 și 5 ale articolului 1729.

#### ART. 1733

Creditorul amanetar, hangiu și căraușul sunt preferați vânzătorului unui obiect mobilier, care le servește de siguranță, afară de cazul când ei, primind lucrul, au știut că prețul era încă datorit.

Privilegiul vânzătorului nu se exercită decât după acel al proprietarului casei sau moșiei, afară de cazul când vânzătorul, la transportarea lucrurilor în locurile închiriate, a făcut cunoscut proprietarului că prețul încă nu i s-a plătit.

#### ART. 1734

Sumele datorite pentru semințe sau pentru cheltuielile recoltei de peste an se plătesc din prețul acestei recolte, și sumele datorite pentru ustensile, care servesc la exploatarea moșiei, din prețul acestor ustensile, cu preferință în ambele aceste cazuri înaintea privilegiului proprietarului moșiei.

#### ART. 1735

Privilegiul cheltuielilor de îngropare trece înaintea tuturor celorlalte privilegii.

#### ART. 1736

Celelalte privilegii generale sunt primite de către privilegiile speciale.

### Secțiunea III

#### Despre privilegii asupra imobilelor

#### ART. 1737

Creditorii privilegiați asupra imobilelor sunt:

1. Vânzătorul pe imobilul vândut, pentru plata prețului. Dacă s-au făcut mai multe vânzări succesive, pentru care a rămas datorit prețul în total sau în parte, întâiul vânzător se preferă celui de-al doilea, cel de-al doilea celui de-al treilea și așa înainte.

2. Acei ce au dat banii care au servit la achiziția unui imobil. Trebuie însă să fie constatat într-un mod autentic, prin actul de împrumutare, că suma era destinată a fi întrebuințată la aceasta; asemenea trebuie să fie constatat prin chitanța vânzătorului că plata prețului s-a făcut cu banii împrumutați.

3. Coerezii, asupra imobilelor succesiunii, pentru garanția împărțelii făcute între ei și a sumelor cu care a rămas dator unul către altul.

4. Arhitecții, antreprenorii, pietrarii și alți lucrători întrebuințați pentru a zidi, a reconstrui, sau a repara edificii, canaluri sau alte opere, cu condiție însă ca prealabilmente să se fi încheiat un proces-verbal, de către un expert numit de judecătoria în a cărei rază teritorială sunt situate edificiile, constatator stării și felului lucrărilor ce proprietarul va declara că are de gând a face și numai în cazul când acele lucrări ar fi fost primite cel mult în curs de șase luni, după terminarea lor, de către expert asemenea numit de judecătorie. Dar privilegiul acesta nu poate trece niciodată peste valorile constatate prin al doilea proces-verbal, ci se va reduce la adausul de valoare ce va fi existând la epoca alienării imobilului, ca rezultat al lucrărilor executate.

5. Acei ce au împrumutat bani pentru a indemniza pe lucrători, se bucură de același privilegiu, însă numai în cazul când întrebuințarea acelor bani va fi constatată într-un mod autentic prin actul de împrumutare, și prin chitanța lucrătorilor, în modul în care s-a vorbit mai sus, despre acei care au împrumutat bani pentru achiziția unui imobil.

#### Secțiunea IV

#### Cum se conservă privilegiile

##### ART. 1738

Între creditori, privilegiile nu produc nici un efect, în privința imobilelor, decât atunci când ele s-au adus la cunoștința publică, prin inscripție, și numai de la data acelei inscripții în registrele notariatelor de stat, destinate pentru aceasta, după modelul determinat de lege, afară de singurele excepții ce urmează.

##### ART. 1739

Sunt scutite de formalitatea inscripției, creanțele arătate la art. 1729.

##### ART. 1740

Vânzătorul privilegiat conservă privilegiul său prin transcriptia titlului care a transferat proprietatea cumpărătorului, și care titlu constată că i se datorește întregul preț sau parte din el; asemenea și acela care a dat bani pentru cumpărarea unui imobil, conform alineatului 2 de la art. 1737, conservă privilegiul său prin transcriptia titlului care constată destinația împrumutării și trecerea asupra sa a tuturor drepturilor vânzătorului.

##### ART. 1741

Coeredele sau copărtașul la o împărțeală conservă privilegiul său asupra bunurilor cuprinse în fiecare lot, sau asupra lucrului pus în licitație, pentru tot ce are drept a reclama în această calitate, prin inscripția acestui privilegiu în termen de 60 de zile socotite de la data actului de împărțeală sau de la data adjudecării prin licitație; în cursul acestui timp nici o ipotecă nu poate fi constituită în prejudiciul coeredelui sau copărtașului creditor, asupra nici unui bun care se găsește cuprins în masa comună.

##### ART. 1742

Arhitecții, antreprenorii, pietrarii și alți lucrători întrebuințați pentru a zidi, a reconstrui sau a repara edificii, canaluri sau alte opere, și acei care au împrumutat, pentru a indemniza pe persoanele de mai sus, cu bani a căror întrebuințare se constată conform alineatului 5 de la

articolul 1737, conservă privilegiul lor prin inscripția proceselor-verbale ale experților, menționate la alineatul 4 al articolului 1737.

#### ART. 1743

Creditorii și legatarii, care cer separația patrimoniului defunctului, conservă privilegiul lor asupra imobilelor succesiunii în fața creditorilor erezilor sau reprezentanților defunctului, prin inscripția acestui privilegiu, în termen de șase luni de la data deschiderii succesiunii.

Înainte expirării acestui termen, nici o ipotecă stabilită de către erezii sau reprezentanții defunctului asupra acelor bunuri spre prejudiciul creditorilor sau legatarilor succesiunii nu poate avea efect.

#### ART. 1744

Cesionarii acestor diverse creanțe privilegiate exercită întru toate aceleași drepturi, care le aveau și acei ce le-au cedat aceste creanțe.

#### ART. 1745

Toate creanțele privilegiate supuse la formalitatea inscripției, în privința cărora nu s-ar fi îndeplinit condițiile prescrise pentru conservarea privilegiului, nu încetează cu toate acestea de a fi creanțe ipotecare; însă ipoteca, în privința tuturor persoanelor al treilea, nu datează decât de la epoca inscripțiilor care vor trebui făcute, după cum mai jos se va arăta.

### CAP. 3

#### Despre ipoteci

#### ART. 1746

Ipoteca este un drept real asupra imobilelor afectate la plata unei obligații.

Ipoteca este din natura ei nedivizibilă și subzistă în întregimea ei asupra tuturor imobilelor afectate, asupra fiecărui și asupra fiecărei porțiuni din acele imobile.

Dreptul de ipotecă se conservă asupra imobilelor în orice mână va trece.

#### ART. 1747

Dreptul de ipotecă nu se poate constitui decât în cazurile și cu formele prescrise de lege.

#### ART. 1748

Ipoteca este sau legală sau convențională.

#### ART. 1749

Ipoteca legală este aceea care ia naștere în virtutea unei dispoziții speciale a legii.

Ipoteca convențională este aceea care ia naștere din convenția părților, cu formele prescrise de lege.

#### ART. 1750

Se pot ipoteca:

1. imobilele care sunt în comerț, cu accesoriile lor, ce după lege se privesc ca imobile;
2. uzufructul asupra acestor imobile și accesorii.

#### ART. 1751

Mobilele nu pot fi ipotecate.

#### ART. 1752

Nu se aduce nici o modificare prin acest codice dispozițiilor legilor maritime, în privința navelor și bastimentelor de mare.

### Secțiunea I

## Despre ipotecile legale

### ART. 1753

Drepturile și creanțele care se asigură de lege prin o ipotecă sunt:

1. ale femeilor măritate asupra bunurilor bărbatului;
2. ale minorilor și interzișilor asupra bunurilor tutorelui;
3. ale statului, ale comunelor și stabilimentelor publice asupra bunurilor perceptorilor și administratorilor contabili.

#### &1. Despre siguranțele femeilor măritate

### ART. 1754 – 1761 Abrogate

#### &2. Despre garanțiile ce sunt obligați a da tutorii în interesele minorilor și interzișilor

### ART. 1762 – 1767 Abrogate

&3. Despre garanțiile ce sunt obligați a da statului, comunelor și stabilimentelor publice, perceptorii și administratorii contabili

### ART. 1768

Ipoteca legală a statului, a comunelor și a stabilimentelor publice asupra bunurilor perceptorilor și administratorilor publici, nu se poate stabili decât asupra bunurilor prezente, iar nu și a celor viitoare.

## Secțiunea II

## Despre ipotecile convenționale

### ART. 1769

Cine are capacitatea de a înstrăina un imobil, poate a-l și ipoteca.

### ART. 1770

Acei care au asupra unui imobil un drept suspens prin o condiție, sau rezolubil în oarecare cazuri, sau supus la o acțiune de resciziune, nu pot consimți decât o ipotecă supusă acelorași condiții sau acelorași resciziuni.

### ART. 1771

Bunurile minorilor și ale interzișilor nu pot fi ipotecate decât pentru cauzele și cu formele prescrise de legi.

### ART. 1772

Ipoteca convențională nu va putea fi constituită decât prin act autentic.

### ART. 1773

Ipotecile consimțite în țară străină nu pot avea efect în România decât după ce actele prin care s-a consimțit ipoteca, se vor fi vizat de notarul de stat al notariatului de stat al situației bunurilor și se va fi luat inscripție.

Acest notar va verifica dacă actele de constituirea ipotecii unesc toate condițiile cerute de legile locului unde s-au făcut spre a fi autentice.

### ART. 1774

Ipoteca convențională nu este valabilă dacă, prin actul de constituire al ipotecii, nu se specifică anume natura și situația fiecărui imobil al debitorului, asupra cărui se consimte ipoteca creanței.

ART. 1775

Bunurile viitoare ale debitorului nu pot fi obiectul unei ipotecii.

ART. 1776

Ipoteca convențională nu poate fi valabilă decât atunci când suma, pentru care ipoteca este constituită, va fi determinată prin act.

Dacă creanța este condițională se va menționa condiția în inscripție.

ART. 1777

Ipoteca se întinde asupra tuturor ameliorațiilor survenite în urma constituirii imobilului ipotecat.

### Secțiunea III

Despre rangul ipotecilor între ele

ART. 1778

Între creditori, ipoteca, fie legală, fie convențională, nu are rang decât din ziua inscripției sale în registre.

ART. 1779

Ipotecile înscrise în registre în aceeași zi au același rang.

### CAP. 4

Despre modul inscripției privilegiilor și ipotecilor

ART. 1780

Inscripțiile se fac la notariatul de stat în a cărui rază teritorială sunt situate bunurile ipotecate.

Drepturile de privilegii și ipotecii care nu s-ar fi înscris înaintea morții debitorului, nu vor mai putea fi înscrise decât în termen de trei luni de la deschiderea succesiunii.

Inscripțiile nu vor produce nici un efect când vor fi fost luate în intervalul de timp în cursul cărui actele făcute înaintea deschiderii falimentelor sunt declarate de lege nule.

ART. 1781

Spre a opera inscripția, creditorul și debitorul, în persoană sau prin mandatar cu procuri autentice, vor prezenta notarului de stat, actul autentic al convenției prin care se constituie ipoteca. Totodată, creditorul va face și alegere de domiciliu la vreun loc din raza teritorială a notariatului de stat.

ART. 1782

Notarul de stat, găsind actul investit cu toate formele cerute de lege pentru inscripție, va ordona inscripția sa, după care se va certifica, pe actul original, data și numărul de ordine sub care s-a scris în registru.

ART. 1783

În toate cazurile de inscripție a unei ipotecii legale sau a unui privilegiu, este destul ca creditorul sau mandatarul său singur să se prezinte înaintea notarului de stat și să ceară inscripția ipotecii sau a privilegiului său, în virtutea titlului din care decurge acea ipotecă sau acel privilegiu.

ART. 1784

Inscripțiile asupra bunurilor unei persoane moarte pot fi cerute numai de creditori.

#### ART. 1785

Creditorul privilegiat sau ipotecar, înscris pentru un capital sau pentru o rentă care produce interese, are drept ca interesele datorite pe trei ani să aibă același rang ca și capitalul, fără prejudiciul inscripțiilor ce poate lua pentru interese după trei ani, și care vor avea rang din ziua inscripției lor.

#### ART. 1786

Inscripțiile conservă dreptul de privilegiu și de ipotecă în curs de 15 ani din ziua în care s-au făcut inscripțiile. Efectul lor încetează dacă inscripțiile nu au fost reînnoite înaintea expirării acestui termen.

Cu toate acestea, inscripțiile luate în favoarea minorilor, interzișilor, a femeilor măritate, a statului, comunelor și celorlalte stabilimente publice sunt dispensate de a fi reînnoite până după un an de la încetarea tutelei, disoluțiunea căsătoriei sau încetarea din funcțiune a funcționarului.

#### ART. 1787

Inscripția reînnoită trebuie să indice inscripția primitivă ce se reînnoiește. În lipsă de o asemenea indicație, creanța ipotecară va avea rang de la inscripția din urmă.

### CAP. 5

#### Despre ștergerea și reducțiunea inscripțiilor

#### ART. 1788

Inscripțiile vor fi șterse sau reduse prin consimțământul părților interesate, capabile de a consimți la aceasta, sau în virtutea unei sentințe date în ultimă instanță, sau care a dobândit puterea lucrului judecat. Mandatul dat spre a face o ștergere sau reducere, trebuie să fie expres și autentic.

#### ART. 1789

Actele făcute în țară străină, care constată consimțământul pentru ștergerea sau reducțiunea unei inscripții, nu sunt executorii în România, decât după ce s-au vizat de notarul de stat al notariatului de stat al situației bunurilor, care va verifica autenticitatea acelor acte.

### CAP. 6

#### Despre efectul privilegiilor și ipotecilor în contra persoanelor al treilea care dețin imobilul

#### ART. 1790

Creditorii care au privilegiu sau ipotecă înscrisă asupra unui imobil îl urmăresc în orice mână ar trece.

#### ART. 1791

Dacă persoana a treia, care deține imobilul, nu îndeplinește formalitățile mai jos stabilite pentru a purga proprietatea sa, ea rămâne îndatorată prin singurul efect al inscripțiilor, în calitatea sa de detentor a imobilului, la toate datoriile ipotecare, și se bucură de toți termenii de plată ce îi avea și debitorul primitiv.

#### ART. 1792

Detentorul este ținut în același caz sau de a plăti toate capitalurile și interesele exigibile, la orice sumă s-ar urca, sau de a lăsa imobilul ipotecat fără nici o rezervă.

#### ART. 1793

Când detentorul nu îndeplinește una din aceste obligații pe deplin, fiecare creditor ipotecar are dreptul de a cere vânzarea imobilului ipotecat, pentru creanța sa.

#### ART. 1794

Cu toate acestea, detentorul, care nu este personal obligat pentru creanța ipotecară a creditorului, poate să se opună la vânzarea imobilului ipotecat ce i-a fost transmis, dacă au mai rămas alte imobile ipotecate pentru această datorie în posesiunea principalului sau principalilor debitori, și poate să ceară discuția prealabilă după forma regulată la titlul Despre caucionament. În timpul acestei discuții se va opri vânzarea imobilului ipotecat.

#### ART. 1795

Cât pentru lăsarea imobilului ipotecat, ea poate să fie făcută de către orice detentor care nu este personal obligat la datorie și care are capacitatea de a înstrăina.

#### ART. 1796

Detentorul poate să lase imobilul, chiar după ce a recunoscut obligația sau după ce a fost condamnat în această calitate; lăsarea imobilelor nu împiedică nici pe detentor, până la adjudecare, de a lua imobilul înapoi, plătind toată datoria și cheltuielile.

#### ART. 1797

Lăsarea imobilului ipotecat se face prin declarație la grefa judecătoriei situației imobilului. Judecătoria va încheia act despre aceasta.

După cererea celui mai diligent dintre cei interesați, se va numi un curator imobilului părăsit și se va urmări vânzarea sa după formele prescrise pentru expropriațiuni.

#### ART. 1798

Servituțile și drepturile reale ce avea asupra imobilului detentorul înaintea posesiunii sale renasc după părăsirea sau adjudecarea imobilului.

#### ART. 1799

Detentorul care a plătit datoria ipotecară, sau care a lăsat imobilul ipotecat, sau care a suferit expropriațiunea acestui imobil, are recurs în garanție, de drept, în contra debitorului principal.

### CAP. 7

Despre stingerea privilegiilor și a ipotecilor

#### ART. 1800

Privilegiile și ipotecile se sting:

1. prin stingerea obligației principale;
2. prin renunțarea creditorului la ipotecă;
3. prin îndeplinirea formalităților și condițiilor prescrise detentorilor pentru purgarea bunurilor dobândite de ei;
4. prin prescripție.

Prescripția este câștigată debitorului, pentru bunurile care se află în posesiunea sa, prin expirarea timpului defipt pentru prescripția acțiunilor ce rezultă din ipotecă sau din privilegiu.

Cât pentru bunurile care se găsesc în mâinile unui al treilea detentor, prescripția îi este câștigată prin expirarea timpului regulat pentru prescripția proprietății în favoarea sa; în cazul când prescripția presupune un titlu, ea nu începe a curge decât din ziua când detentorul s-a înscris în registrele notariatului de stat ca nou proprietar.

Inscripțiile luate de creditori nu întrerup cursul prescripției stabilite prin lege în favoarea debitorului, sau în favoarea unei a treia persoane detentoare a imobilului.

### CAP. 8

Despre modul de a purga proprietățile de privilegii și ipoteci

#### ART. 1801

Toate actele translativ de bunuri și drepturi care se pot ipoteca se vor transcrie pe registre ce se vor ține spre acest sfârșit la notariatul de stat în a cărui rază teritorială sunt bunurile situate.

ART. 1802

Orice act de înstrăinare a drepturilor menționate în articolul precedent nu se va putea opune persoanelor al treilea de nu se va fi făcut transcripția cerută prin acel articol.

ART. 1803

Transcripția prescrisă prin articolul 1801 transmite dobânditorului drepturile ce înstrăinătorul avea asupra proprietății imobilului, dar cu privilegiile și ipotecile cu care imobilul era însărcinat.

ART. 1804

Dacă noul proprietar voiește a fi apărat de urmările autorizate prin Capitolul VI al prezentului titlu, este ținut, în cursul lunii de la transcripția actului de transmisia proprietății, de a notifica creditorilor la domiciliile ce și-au ales când au luat inscripțiile ipotecare:

1. contractul de dobândirea imobilului;
2. un certificat de transcripția lui;
3. o tabelă în trei coloane, din care cea dintâi va cuprinde data ipotecilor și aceea a inscripțiilor, cea de a doua, numele creditorilor, și cea de a treia sumele creanțelor înscrise.

ART. 1805

Noul proprietar va declara prin acea notificare că este gata a plăti îndată datoriile și sarcinile ipotecare, numai până la concurența prețului stipulat prin actul de înstrăinare sau până la valoarea la care va prețui imobilul, dacă este dăruit, fără distincție între datoriile exigibile sau neexigibile.

ART. 1806

După ce noul proprietar a făcut notificarea prescrisă în termenul defipt prin articolul 1804 și dacă prețul stipulat nu poate acoperi toate datoriile privilegiate și ipotecare, orice creditor al cărui titlu este înscris poate cere punerea imobilului în vânzare prin licitație publică, cu îndatorire:

1. de a comunica această cerere noului proprietar în curs de 40 de zile de la notificarea ce acesta i-a făcut;
2. de a se supune a su prețul imobilului cu a zecea parte mai mult peste prețul stipulat în actul de înstrăinare.

Toate acestea se vor comunica, după cererea în scris a creditorului, atât noului proprietar, cât și înstrăinătorului imobilului, prin judecătoria, unde s-a făcut transcripția actului de înstrăinarea imobilului.

Toate acestea sub pedeapsă de nulitate.

ART. 1807

Dacă creditorii nu vor cere punerea în licitație în termenul și cu formele prescrise în articolele precedente, valoarea imobilului va rămâne definitiv defiptă la prețul stipulat prin contract, sau la suma estimației în caz de donațiune, și noul proprietar va rămâne liberat de orice privilegiu și ipotecă, plătind prețul creditorilor după ordinea inscripției lor, sau depunându-l la casa de depozite și consemnațiuni.

ART. 1808

În caz de revânzare, ea se va face cu formele prescrise pentru expropriațiunile forțate, după stăruința sau a creditorului care a cerut revânzarea sau a noului proprietar.

Acela din aceștia care va stăru pentru vânzare, va îngriji a se pune în afiptele de publicație prețul stipulat prin contract sau declarat după estimație, și suma cu care creditorele s-a obligat a su acest preț.

#### ART. 1809

Adjudecatarul este dator, peste prețul adjudecării, a restitui dobânditorului imobilului sau donatorului depozitat toate cheltuielile ce acesta a făcut cu formarea contractului său, pentru transcripția lui, acelea ale notificării, și cele făcute de el la vânzarea prin licitație.

#### ART. 1810

Dacă imobilele în urma licitației s-au adjudecat asupra dobânditorului imobilului sau a donatorului, acesta nu este obligat de a transcrie jurnalul de adjudecare.

#### ART. 1811

Retragerea creditorului care va fi cerut punerea în licitație nu va putea stăvi sub nici un cuvânt adjudecarea publică, dacă nu vor consimți toți ceilalți creditori privilegiați sau ipotecari.

#### ART. 1812

Dacă adjudecarea se va face asupra aceluia care cumpărase imobilul, atunci va avea recurs în contra vânzătorului, spre a fi dezdăunat de suma care excede prețul stipulat prin actul de vânzare și pentru dobânda acestui excedent.

#### ART. 1813

În cazul când titlul noului proprietar ar cuprinde imobile și mobile, sau mai multe imobile, din care unele ipotecate și altele neipotecate, situate în aceeași sau în diferite raze teritoriale de judecătoria, toate înstrăinate cu un singur preț sau pentru prețuri deosebite și separate, sau că aceste imobile sunt cuprinse sau că nu sunt cuprinse în aceeași exploatațiune, în aceste cazuri prețul imobilului asupra căruia sunt luate inscripții se va determina cu analogie după prețul total, și va fi declarat în notificarea ce noul proprietar este obligat a face conform cu articolul 1804.

Creditorele care a cerut punerea în licitație nu este dator, în nici un caz, a face suirea prețului cerut prin articolul 1806, pentru mobile sau pentru alte imobile decât cele ipotecate creanței sale.

Noului proprietar îi rămâne totdeauna recurs în contra autorului său spre a fi dezdăunat de vătămarea ce ar suferi, sau din cauza diviziunii achiziției sale, sau din cauza diviziunii exploatațiunilor.

#### ART. 1814

Nici un imobil nu poate fi liberat de ipotecile legale, decât supunându-se ipotecii un alt imobil de aceeași valoare, sau depunându-se, la casa de depozite și consemnațiuni, o sumă egală cu valoarea creanței asigurate prin ipotecă.

Formele ce urmează a se observa la mutarea ipotecii, de pe un imobil pe altul, se vor determina prin legea de procedură.

#### ART. 1815

Femeile căsătorite până la promulgarea acestei legi vor fi datoare în curs de un an de la această epocă a cere inscripție asupra imobilelor bărbaților pentru asigurarea dotei lor, conform regulilor prescrise prin acest codice.

### CAP. 9

Despre publicitatea registrelor și despre responsabilitatea secretarilor notariatelor de stat, însărcinați cu ținerea registrelor

#### ART. 1816

Secretarii notariatelor de stat sunt ținuti de a elibera tuturor acelor ce cer copie de pe actele transcrise în registrele lor și de pe inscripțiile existente, sau certificat că nu există nici o inscripție.

#### ART. 1817

Ei sunt responsabili pentru orice prejudiciu ar rezulta:

1. Din omisiunea pe registrele lor a transcripțiilor actelor de mutație ale proprietății, și a înscripțiilor luate în birourile notariatului de stat.

2. Din lipsa de mențiune în certificatele lor a unei sau mai multor înscripții existente, afară de cazul când eroarea provine din arătări nesuficiente care nu pot să le fie imputate.

#### ART. 1818

Imobilul în privința căruia secretarul ar fi omis în certificatele sale una sau mai multe sarcini înscrise rămâne cu toate acestea încărcat cu toate sarcinile înscrise, rămânând însă noului cumpărător, care a fost indus în eroare, recurs contra secretarului pentru daunele ce i s-au cauzat prin omisiune, precum și recurs contra vânzătorului pentru întoarcerea prețului și daunelor-interese.

#### ART. 1819

În nici un caz, secretarii notariatelor de stat nu pot refuza, nici întârzia transcripția actelor de mutație ale proprietăților, înscripția privilegiilor și drepturilor ipotecare, nici eliberarea de certificate ce se cer de părți, nici prezentarea registrelor originale când se cer de părți, sub pedeapsă de răspundere de daune-interese către părți; drept care, la caz de refuz sau întârziere nemotivată, se va încheia îndată asupra cererii părților proces-verbal despre aceasta de către procurorul tribunalului respectiv.

#### ART. 1820

Secretarii notariatelor de stat vor fi ținuti de a avea un registru pe care vor înscrie zi cu zi și în ordine numerică depunerile ce li se vor fi făcut de actele de mutație ale proprietăților destinate de a fi transcrise; ei vor elibera deponentului un bilet de recunoaștere care va purta numărul de ordine sub care s-a înscris depunerea în registru și ei nu vor putea transcrie, în registrele destinate pentru aceasta, actele de mutație ale proprietăților decât cu data și după ordinea în care s-a făcut depunerea acelor acte la notariatul de stat.

#### ART. 1821

Toate registrele de transcripție și înscripție vor fi șnuruite, numerotate și parafate pe fiecare pagină de către notarul de stat.

#### ART. 1822

Secretarii notariatelor de stat sunt ținuti de a se conforma, în exercițiul funcțiunii lor, tuturor dispozițiilor capitolului prezent, sub pedeapsă de amendă de la 500 la 3 000 lei pentru întâia contravenție, și de destituire pentru a doua contravenție, fără prejudiciul daunelor-interese către părți care vor fi plătite înaintea amendei.

#### ART. 1823

Mențiunile de depozit, înscripțiile și transcripțiile se vor face în registre, în șir, fără nici un loc alb, nici interlinii, sub pedeapsă în contra secretarului notariatului de stat de o amendă de la 1 500 lei până la 5 000 lei și de daune-interese către părți, care vor fi plătite înaintea amendei.

### Titlul XIX

### DESPRE EXPROPRIAȚIUNEA SILITĂ

ART. 1824 - ART. 1836 Abrogate

### Titlul XX

### DESPRE PRESCRIPTIE

## CAP. 1

### Dispoziții preliminare

#### ART. 1837

Prescripția este un mijloc de a dobândi proprietatea sau de a se libera de o obligație, sub condițiile determinate prin această lege.

#### ART. 1838

Nu se poate renunța la prescripție decât după împlinirea ei.

#### ART. 1839

Renunțarea la prescripție este sau expresă sau tacită.

Renunțarea tacită rezultă dintr-un fapt care presupune delăsarea dreptului câștigat.

#### ART. 1840

Cel ce nu poate înstrăina nu poate renunța la prescripție.

#### ART. 1841

În materie civilă, judecătorii nu pot aplica prescripția dacă cel interesat nu va fi invocat acest mijloc.

#### ART. 1842

Prescripția poate fi opusă în cursul unei instanțe până în momentul când curtea de apel va pronunța definitivă sa decizie, asupra căreia nu mai poate reveni după lege, afară numai de cazul când cel în drept a o opune ar trebui să se prezume, după împrejurări, că a renunțat la dânsa.

#### ART. 1843

Creditorii și orice altă persoană interesată pot să opună prescripția câștigată debitorului sau codebitorului lor, ori proprietarului, chiar și dacă acel debitor, codebitor sau proprietar renunță la dânsa.

#### ART. 1844

Nu se poate prescrie domeniul lucrurilor care, din natura lor proprie, sau printr-o declarație a legii, nu pot fi obiecte de proprietate privată, ci sunt scoase afară din comerț.

#### ART. 1845

Statul, stabilimentele publice și comunale, în ceea ce privește domeniul lor privat, sunt supuse la aceleași prescripții ca particularii și, ca și aceștia, le pot opune.

## CAP. 2

### Despre posesiunea cerută pentru a prescrie

#### ART. 1846

Orice prescripție este fondată pe faptul posesiunii.

Posesiunea este deținerea unui lucru sau folosirea de un drept, exercitată, una sau alta, de noi înșine sau de altul în numele nostru.

#### ART. 1847

Ca să se poată prescrie, se cere o posesiune continuă, neîntreruptă, netulburată, publică și sub nume de proprietar, după cum se explică în următoarele articole.

#### ART. 1848

Posesiunea este discontinuă când posesorul o exercită în mod neregulat, adică cu intermitențe anormale.

#### ART. 1849

Posesiunea este întreruptă prin modurile și după regulile prescrise în articolele 1863 - 1873.

#### ART. 1850

Continuitatea și neîntreruperea posesiunii sunt dispensate de probă din partea celui ce invocă prescripția, în acest sens că, posesorul actual care probează că a posedat într-un moment dat mai înainte, este presupus că a posedat în tot timpul intermediar, fără însă ca aceasta să împiedice proba contrarie.

ART. 1851

Posesiunea este tulburată când este fundată sau conservată prin acte de violență în contra sau din partea adversarului.

ART. 1852

Posesiunea este clandestină când posesorul o exercită în ascuns de adversarul său încât acesta nu este în stare de a putea să o cunoască.

ART. 1853

Actele ce exercităm sau asupra unui lucru al altuia, sub nume precar, adică în calitate de locatari, depozitari, uzufructuari etc., sau asupra unui lucru comun, în puterea destinației legale a aceluia, nu constituie o posesiune sub nume de proprietar.

Tot asemenea este posesiunea ce am exercita asupra unui lucru al altuia, prin simpla îngăduință a proprietarului său.

ART. 1854

Posesorul este presupus că posedă pentru sine, sub nume de proprietar, dacă nu este probat că a început a posedea pentru altul.

ART. 1855

Când posesorul a început a posedea pentru altul, se presupune că a conservat aceeași calitate, dacă nu este probă contrarie.

ART. 1856

Posesiunea viciată prin vreuna din cauzele arătate în art. 1847 devine posesiune utilă, îndată ce acel viciu încetează în vreun mod oarecare.

ART. 1857

Posesorul care posedă nu sub nume de proprietar nu poate să schimbe el însuși, fie prin sine singur, fie prin alte persoane interpose, calitatea unei asemenea posesiuni.

ART. 1858

Posesiunea care se exercită nu sub nume de proprietar, nu se poate schimba în posesiune utilă, decât prin vreunul din următoarele patru moduri:

1. când deținătorul lucrului primește cu bună-credință de la o a treia persoană, alta decât adevăratul proprietar, un titlu translativ de proprietate în privința lucrului ce deține;

2. când deținătorul lucrului neagă dreptul celui de la care ține posesiunea prin acte de rezistență la exercițiul dreptului său;

3. când deținătorul strămută posesiunea lucrului, printr-un act cu titlu particular translativ de proprietate, la altul care este de bună-credință;

4. când transmisiunea posesiunii din partea deținătorului la altul se face printr-un act cu titlu universal, dacă acest succesor universal este de bună-credință.

ART. 1859

În toate cazurile când posesiunea aceluiași lucru trece pe rând în mai multe mâini, fiecare posesor începe, în persoana sa, o nouă posesiune, fără a distinge dacă strămutarea posesiunii s-a făcut în mod singular sau universal, lucrativ sau oneros.

ART. 1860

Orice posesor posterior are facultatea, spre a putea opune prescripția, să unească posesiunea sa cu posesiunea autorului său.

ART. 1861

Dispozițiile celor două articole precedente nu derogă la cele prescrise prin articolul 1858, în ultimul său alineat.

#### ART. 1862

Dacă viciul posesiunii consistă în discontinuitatea, în interupțiunea sau în precaritatea sa, oricine are interes ca să nu fie prescripția împlinită îl poate opune.

Dacă clandestinitatea și tulburarea posesiunii sunt vicii numai relative și nu pot fi, prin urmare, opuse decât numai de cei în privința cărora posesiunea a avut asemenea caracter.

### CAP. 3

Despre cauzele care întrerup sau care suspendă cursul prescripției

#### Secțiunea I

Despre cauzele care întrerup prescripția

#### ART. 1863

Prescripția poate fi întreruptă sau în mod natural sau în mod civil.

#### ART. 1864

Este întrerupere naturală:

1. când posesorul este și rămâne lipsit, în curs mai mult de un an, de folosința lucrului, sau de către vechiul proprietar sau de către o a treia persoană;

2. când lucrul este declarat neprescriptibil în urma unei transformări legale a naturii sau destinației sale.

#### ART. 1865

Întreruperea civilă se operează:

1. printr-o cerere făcută în judecată, fie introductivă de instanță sau numai incidentă într-o instanță deja începută;

2. printr-un act începător de executare, precum sechestrul (saisie) sau cererea execuției unui titlu cărui legea recunoaște puterea executorie;

3. prin recunoașterea de către debitor sau posesor a dreptului celui în contra cărui prescrie.

#### ART. 1866

Efectele întreruperii prescripției prin vreunul din modurile naturale sunt absolute; întreruperea civilă, afară de excepțiile cuprinse în articolele 1872 și 1873 și altele asemenea, nu folosește decât celui care o face și nu vatămă decât celui în contra cărui se face.

#### ART. 1867

Întreruperea, fie civilă, fie naturală, șterge cu totul orice prescripție începută înainte de ea; în nici un caz aceea prescripție nu mai poate fi continuată. Posesorul sau debitorul pot începe o nouă prescripție după ce actele constitutive de întrerupere încetează, conform naturii lor și regulilor aci mai jos stabilite.

#### ART. 1868

Cererea făcută în judecată nu va putea întrerupe prescripția decât dacă va fi încuviințată de judecătoria prin hotărâre de nerevocabilă autoritate.

În cazul acesta nici o prescripție nu poate curge de la formarea cererii în judecată și până la pronunțarea unei asemenea hotărâri.

#### ART. 1869

Dacă cel care a format cererea în judecată lasă să se perime acea acțiune sau prin nelucrare; dacă se dezistă de acea cerere pentru oricare alt motiv, afară de nulități de formă sau de incompetența instanței către care a fost făcut, nici o întrerupere de prescripție nu poate fi.

#### ART. 1870

Cererea în judecată întrerupe prescripția, după regulile cuprinse în articolul 1868 și 1869, chiar în cazul când este adresată la o instanță judecătorească incompetentă și chiar dacă este nulă pentru lipsă de forme.

#### ART. 1871

În cazurile prevăzute în articolul precedent, prescripția nu va fi întreruptă decât dacă cel interesat va fi făcut, mai înainte de hotărârea de peremțiune, ce ar putea fi pronunțată în contra sa, o nouă cerere în bună și cuvenită formă, și dacă această după urmă cerere se va fi încuviințat, după cum se arată la articolul 1868.

#### ART. 1872

Întreruperea civilă a prescripției, făcută în contra unuia din debitorii solidari, are efect în contra tuturor celorlalți codebitori ai săi.

Întreruperea civilă făcută în contra unuia din moștenitorii unui debitor solidar nu are efect în contra celorlalți comoștenitori, chiar dacă creanța ar fi ipotecară, dacă obligația nu este nedivizibilă. Asemenea întrerupere nu are efect în contra codebitorilor debitorului defunct, decât în măsura părții de obligație a moștenitorului contra căruia s-a făcut întreruperea.

Spre a întrerupe prescripția în contra acelor codebitori, trebuie o întrerupere făcută în contra tuturor moștenitorilor debitorului defunct.

#### ART. 1873

Întreruperea civilă a prescripției, făcută în contra debitorului principal, are efecte și în contra cauțiunii.

Întreruperea făcută în contra cauțiunii nu poate opri cursul prescripției datoriei principale.

### Secțiunea II

Despre cauzele care suspendă cursul prescripției

#### ART. 1874

Suspendarea oprește cursul prescripției pe timpul cât durează, fără însă a o șterge pentru timpul trecut.

#### ART. 1875

Prescripția curge în contra oricărei persoane care n-ar putea invoca o excepție anume stabilită prin lege.

#### ART. 1876

Prescripția nu curge în contra minorilor și interzișilor, afară de cazurile determinate prin lege.

#### ART. 1877

Prescripția curge în contra femeii măritate în privința averii sale parafernale, chiar și dacă aceea se află sub administrația bărbatului, cu rezerva însă, pentru cazul acesta, de acțiune recursorie a femeii în contra bărbatului.

#### ART. 1878

Prescripția nu curge pe cât timp ține căsătoria, în contra femeii măritate, în privința imobilelor dotale care n-au fost declarate alienabile prin contractul de căsătorie, decât, dacă va fi început a curge mai înainte de căsătorie, sau din momentul separației patrimoniilor, conform articolelor 1256 - 1270, oricare ar fi epoca în care a început posesiunea.

#### ART. 1879 Abrogat

#### ART. 1880

Nu este asemenea supusă prescripției, pe cât timp ține căsătoria, nici o acțiune a femeii care ar putea să se răsfrângă cumva în contra bărbatului, de ar fi exercitată de femeie contra unei a treia persoane.

ART. 1881

Prescripția nu curge între soți, pe cât timp ține căsătoria.

ART. 1882

Prescripția nu curge contra moștenitorului beneficiar în respectul creanțelor sale asupra succesiunii.

Ea nu curge în contra succesiunii, nici în privința creanțelor, nici în privința drepturilor reale.

ART. 1883

Regulile prescrise prin articolul precedent se aplică și la prescripția dintre administratorul legal al averii unei persoane și acea persoană, precum dintre o succesiune vacantă și persoana numită curator al ei.

ART. 1884

Prescripția curge atât în folosul cât și în contra unei succesiuni vacante, chiar și dacă n-are curator, și chiar în timpul termenelor de trei luni pentru facerea inventarului și de 40 de zile pentru deliberare.

ART. 1885

Prescripția unei creanțe condiționale sau cu termen nu poate începe decât din momentul când s-a împlinit condiția sau a expirat termenul.

Acțiunile reale ale creditorului sau proprietarului sunt, prin excepție, supuse prescripției în folosul celui ce deține lucrul, chiar și mai înainte de realizarea condițiilor, sau de expirarea termenelor la care acele acțiuni pot fi subordonate.

## CAP. 4

Despre timpul cerut pentru a prescrie

### Secțiunea I

Dispoziții generale

ART. 1886

Nici o prescripție nu poate începe a curge mai înainte de a se naște acțiunea supusă acestui mod de stingere.

ART. 1887

Termenul prescripției se calculează pe zile, și nu pe ore. Prin urmare ziua în cursul căreia prescripția începe nu intră în acel calcul.

ART. 1888

Ziua se împarte în 24 de ore. Ea începe la miezul nopții și se finește la miezul nopții următoare.

ART. 1889

Prescripția nu se socotește câștigată, decât după împlinirea celei după urmă zile a termenului defipt prin lege.

### Secțiunea II

Despre prescripția de 30 de ani

#### ART. 1890

Toate acțiunile atât reale cât și personale, pe care legea nu le-a declarat neprescriptibile și pentru care n-a defnit un termen de prescripție, se vor prescrie prin treizeci de ani, fără ca cel ce invocă această prescripție să fie obligat a produce vreun titlu, și fără să i se poată opune reaua-credință.

#### ART. 1891

Instanțele începute și delăsate se vor prescrie, în lipsă de cerere de peremțiune, prin 30 de ani socotiți de la cel după urmă act de procedură, oricare ar fi termenul de prescripție al acțiunilor în urma cărora se vor fi început acele instanțe.

#### ART. 1892

Renditele sau creanțele ale căror capete nu sunt niciodată exigibile și care produc în folosul creditorului interese periodice sau în perpetuu sau pe viață, se prescriu prin 30 de ani începând de la data titlului lor constitutiv.

#### ART. 1893

După 28 de ani de la data titlului constitutiv sau a celui de pe urmă titlu, debitorul poate fi constrâns să procure un nou titlu creditorului sau reprezentanților săi.

#### ART. 1894

Regulile prescripției relative la alte obiecte decât cele cuprinse în acest titlu și care sunt expuse la locurile respective din acest codice exclud aplicarea dispozițiilor acestui titlu în toate cazurile când sunt contrarii lor.

### Secțiunea III

#### Despre prescripțiile de 10 până la 20 de ani

#### ART. 1895

Cel ce câștigă cu bună-credință și printr-o justă cauză un nemișcător determinat va prescrie proprietatea aceluia prin zece ani, dacă adevăratul proprietar locuiește în circumscripția tribunalului județean unde se află nemișcătorul, și prin douăzeci de ani dacă locuiește afară din acea circumscripție.

#### ART. 1896

Dacă adevăratul proprietar a locuit, în diferite timpuri, în circumscripția tribunalului județean unde se află nemișcătorul, și afară dintr-însa, prescripția se va completa adăugându-se, la anii de prezență, un număr de ani de absență îndoit decât cel ce lipsește la anii de prezență pentru ca să fie zece.

#### ART. 1897

Justa cauză este orice titlu translativ de proprietate, precum vânzarea, schimbul etc.

Un titlu nul nu poate servi de bază prescripției de 10 până la 20 de ani.

Un titlu anulabil nu poate fi opus posesorului care a invocat prescripția de 10 până la 20 de ani, decât de cel ce ar fi avut dreptul de a cere anularea sa, sau de reprezentanții dreptului său, dacă posesorul n-a cunoscut cauza anulabilității.

#### ART. 1898

Buna-credință este credința posesorului că, cel de la care a dobândit imobilul, avea toate însușirile cerute de lege spre a-i putea transmite proprietatea.

Este destul ca buna-credință să fi existat în momentul câștigării imobilului.

#### ART. 1899

Justa cauză trebuie să fie totdeauna probată de cel ce invocă prescripția de 10 până la 20 de ani.

Buna-credință se presupune totdeauna și sarcina probei cade asupra celui ce aleagă rea-credință.

#### ART. 1900

Acțiunea pentru nulitatea sau pentru stricarea unei convenții, se prescrie prin 10 ani, în toate cazurile când legea nu dispune altfel.

Această prescripție nu începe a curge, în caz de violență, decât din ziua când violența a încetat; în caz de eroare sau de dol, din ziua când eroarea sau dolul s-a descoperit; pentru actele făcute de femei măritate neautorizate, din ziua desfacerii căsătoriei; în contra minorilor din ziua majorității, iar în respectul interzișilor din ziua când s-a ridicat interdicția.

#### ART. 1901

Orice acțiune a minorului contra tutorelui, relativă la faptele tutelei, se prescrie prin 10 ani, începând de la majoritatea sa.

#### ART. 1902

După 10 ani, arhitecții și întreprinzătorii de lucrări sunt desărcinați de răspunderea la care sunt supuși pentru stricăciunea în tot sau în parte a construcției, prin viciile de construire sau prin viciile pământului.

### Secțiunea IV

#### Despre câteva prescripții particulare

#### ART. 1903

Acțiunea maiștrilor și institutorilor de științe sau de arte, pentru lecțiile ce dau cu luna; a ospățătorilor și găzduitorilor, pentru nutrirea și locuirea ce procură, și a oamenilor cu ziua, pentru plata zilelor, a materiilor de dânsii procurate și a simbrilor; se prescriu prin șase luni.

#### ART. 1904

Acțiunea medicilor, a chirurgilor și a apotecarilor, pentru vizite, operații și medicamente; a neguțătorilor, pentru marfele ce vând la particularii care nu sunt neguțători; a directorilor de pensionate, pentru prețul pensiunii școlarilor lor, și a altor maiștri, pentru prețul uceniciei; a servitorilor care se tocmesc cu anul, pentru plata simbriei lor; se prescriu printr-un an.

#### ART. 1905

Prescripția în cazurile mai sus arătate se va împlini, chiar dacă ar urma serviciile, lucrările și predările acolo menționate.

Ea nu încetează de a curge decât când s-a încheiat socoteala, s-a dat un bilet sau adeverință, ori s-a format cerere în judecată.

#### ART. 1906

Cu toate acestea, cei cărora vor fi opuse aceste prescripții pot dovedi, prin orice mijloace, că plata este încă datorată.

#### ART. 1907

Veniturile renditelor perpetue sau pe viață; prestațiunile periodice ale pensiunilor alimentare, chiriile caselor și arenzile bunurilor rurale;

dobânzile sumelor împrumutate și în genere tot ce se plătește cu anul sau la termene periodice mai scurte;

se prescriu prin 5 ani.

#### ART. 1908

Prescripțiile prezentei secțiuni curg în contra minorilor și interzișilor, rămânând acestora recurs în contra tutorilor lor.

#### ART. 1909

Lucrurile mișcătoare se prescriu prin faptul posesiunii lor, fără să fie trebuință de vreo curgere de timp.

Cu toate acestea, cel ce a pierdut sau cel cărui s-a furat un lucru, poate să-l revendice, în curs de trei ani, din ziua când l-a pierdut sau când i s-a furat, de la cel la care-l găsește, rămânând acestuia recurs în contra celui de la care îl are.

#### ART. 1910

Dacă posesorul actual al lucrului furat sau pierdut l-a cumpărat la bâlci sau la târg, sau la o vânzare publică, sau de la un neguțator care vinde asemenea lucruri, proprietarul originar nu poate să ia lucrul înapoi decât întorcând posesorului prețul ce l-a costat.

#### ART. 1911

Prescripțiile începute la epoca publicării acestui codice se vor regula după legile cele vechi.

### DISPOZIȚII GENERALE

#### ART. 1912

Codicii Domnilor Calimach și Caragea, și orice alte legi civile anterioare, ordonanțele domnești și instrucțiunile ministeriale din ambe Principatele-Unite, sunt abrogate în tot ce nu este conform regulilor prescrise în prezentul codice.

#### ART. 1913

Acest codice civil se va pune în lucrare la 1 iulie anul 1865.

#### ART. 1914

Fiica dotată înaintea promulgării acestei legi, de voiește a veni la o ereditate deschisă în urma promulgării acestei legi, va fi obligată a reporta dota.